



Átalvető



2016. március

Az Erdélyi Körök Országos Szövetségének és az Erdélyi Magyarok Tolna Megyei Egyesületének negyedéves lapja



A TARTALOMBÓL

Ki áll a gólem mögött? Kövér László-interjú	4
Csapó Endre: Év eleji látóhatár	6
Ágoston András: TGM és Európa sorsa ...	9
Szülőcsatorna és társadalmi felelősség – Kommentár	10
Angela Merkel árulása	12
A harmadik gyermek a padlóra küld? (Bayer Zsolt írása)	16
E. M. Barki: Véleményterror Ausztriában	17
Szász I. Tas naplójából	20
Mit ír Cioran a székelyekről	26
Könyvbemutató: Transzszilván szemmel ..	28
Serdült B. Éva: Időrosta	44
Kodáros vára	49
Támogatóink	52
Irodalom: Erdős Renée	58



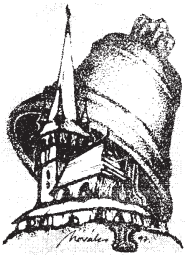
Dsida Jenő

Húsvéti ének az üres sziklasír mellett

Az én Uram újra él most,
országútján mendegél most,
áprilisban fürdik és
aranyozza napsütés,
ahol lépked, jobbra-balra
ezer madár fakad dalra
s ring, hullámszik a vetés.

Mert az égi útnak elve:
kúszva, vérvőn, énekelve,
portól, sártól piszkosan
menni mindig, biztosan...
S kopjék térdig bár a lábam,
tudom, az ég kapujában
utolérlek, Krisztusom!

részlet



EKOSZ

Érdekfeszítő és nagyon sikeres estet rendezett a **Budapesti Székely Kör** 2016. január 27-én. A **Hazajáró** tévés csapat két tagja – *Kenyeres Oszkár* és *Jakab Sándor* mutatkozott be a nagyszámú érdeklődő előtt. Az est végén az EKOSZ elnöke tanácsaival segítette a lelkes műsorkészítőket, hogy kapcsolatot teremthessenek az ausztriai magyarok képviselőivel, mert eddig hiába próbálkoztak a kapcsolatteremtéssel. Felhívta a figyelmet a Temes megyében lévő Pabdi Római Katolikus templomának szépségére és elhanyagolt, romló állapotára, biztatva a fiatal tévéseket, hogy készítsenek erről a templomról egy kis filmet.

Az EKOSZ elnöke 2016. január 30-án részt vett a **Magyarság Házában** szervezett Jótékonyági esten, melynek bevételét a kárpátaljai, huszti Magyar Tannyelvű Általános Iskola megsegítésére fordítják. A jótékonyági est elején a Magyar Parlament Nemzeti Összetartozás Bizottságának elnöke, *Pánczél Károly* mondott beszédet. A szívmengető, est hangulatát a Magyar örökségdíjas, kárpátaljai *Credo Együttes* biztosította. Az együttes tagjai néhány dalukat a közönségnek is megtanították, ebből érdemes Horváth Sándor gyönyörű versét kiemelni: **Mert a haza nem eladó, Ezüstpénzre nem váltható, Mert a haza lelked része, határait beléd véste ezer éve a hit.**

Dr. Szekeres Sándor, EKOSZ elnök

EMTE – Paks

A 2015. év főbb megvalósult eseményei:

2015. február 20-án Budapestre utaztunk koncertre, csapatépítés jelleggel, március 7-én pedig Pécsre, ahol a Csíksomlyói Passió c. darabot néztük meg. Március 10-én összefüggő tartottunk a **Székely Szabadság Napja** alkal-

mából. Április 11-én Paks megszervezte *Ki Mit Tud* vetélkedőjét, ahova Erdélyből is érkeztek diákok. Másnap a kézdivásárhelyi *Molnár Józsiás Iskola* Régi zenekara koncertezett.

2015. június 4-én részt vettünk a paksi Duna parti **Nemzeti Összetartozás** ünnepségen, megkoszorúztuk a Trianon emlékművet. Júliusban a 10 napig tartó cseresznyési irodalmi tábor eseményeinek résztvevői voltunk, ahol határon túli magyar középiskolás diákok táboroztak. Augusztus 20-án a város által szervezett ünnepségen saját bemutató sátorral voltunk jelen, kóstoltattuk az erdélyi konyha jellegzetes ételeit, a több száz látogatónak egyesületünket népszerűsítettük.

Október 17-én tartottuk Puliszka est – erdélyi gasztronómia nevű rendezvényünket, majd október 22-én egy fel-emelő ünnepség keretén belül kopjafát állítottunk **Testvéredet el ne taszítsd** felirattal, üzenettel.

Kapcsolatot alakítottunk ki a Civil Információs Centrum Tolna megyei irodájával, személyes kapcsolatot alakítva ki *Potápi Árpád* államtitkár úrral.

2016. március 10–13. között az Erdélyi Magyarok Tolna Megyei Egyesületének és Paks Város Önkormányzatának vendége lesz a marosvásárhelyi *Avram I. Szakképző Líceum* 15 magyar anyanyelvű tanulója és 5 tanára. A diákok a Művelődési Házban lépnek fel hazafias műsorokkal, majd a helyi gimnazistákkal közös történelemórán vesznek részt, amelyen bemutatják szülővárosukat és annak nevezetes szülöttjeit. A Székely Szabadság napján megemlékeznek a '48-as forradalom székely vértanúiról is. Ittlétüket tartalmazó programmal teszik emlékeztetéssé a vendéglátók.

Bándi Imre elnök

Kese Ferenc

Komlói Erdélyi Kör

Október 6-án az Aradi Vértanúkra emlékeztünk a kopjafánál. Ünnepi beszédet mondott *Dr. Andrásfalvy Bertalan*

egyetemi tanár, zenés irodalmi összeállítás mutattak be a Kodály Zoltán Általános iskola diákjai.

November 16-án a Községek Háza Kányádi termében Dr. Andrásfalvy Bertalan előadást tartott **Erdély ismeretlen történelme** címmel.

November 30-án irodalom-estet rendeztünk *Jókai Anna* író műsorkészítésével, amit a Komlói Nyugdíjas Könyvbarát Kör tagjai tartottak.

Január 30-án megtartottuk szokásos Székely Farsangi Bálunkat. Ez alkalommal Komló város polgármestere egy oklevelet adott át, melyben „Polgármesteri Dicséretben” részesítette az Erdélyi Kört, fennállásának 25 éves évfordulója alkalmából. *Lovász Antal*

Salgótarjáni Erdély-Kör

2015. november 19-i rendezvényünkön *Lőrincz Gézáné* bemutatta A Ráskay főnemesi család története a 15–16. században című könyvét. Megemlékeztünk a taxisblokádról és a november 4-i gyásznapról. December 16-án évzáró rendezvényt tartottunk, amelyen beszélgettünk a 2016. évi program-javaslatokról is.

2016. január 7-én került sor közgyűlésünkre, amelyen a Nógrád megyei Főügyészség felhívásának megfelelően megtárgyaltuk a törvényes előírásoknak megfelelően az éves beszámolókat.

Január 13-án a Nagy-Pietrosz-i lavinaszerencsétlenség áldozataira emlékeztünk és sírjuknál koszorúztunk. *Váliskó Ferenc*

Székely karácsony a Budai Várban

Székely Karácsony címmel rendezte meg a **Budapesti Székely Kör** szokásos, karácsonyi – töltött káposztás – estjét 2015. december 18-án a budai Litea Könyvesboltban és Teázóban.

Kocsis István József Attila-díjas író, drámaíró rámutatott: noha a magyarság sokszor volt kilátástalanul tragikus helyzetben, mindig képes volt fennmaradni. Ezt a képességét, a megmaradás fontos-



Szerkesztőbizottság:

Dr. Kövesdy Pál főszerkesztő, *B. Osvát Ágnes* (irodalom és gyermekoldal),
Szabó M. Attila (Székelyudvarhely)

Kiadja az EKOSZ elnöksége

Alapító főszerkesztő: **Orbán László**

Levelezési cím: *Dr. Kövesdy Pál* – 7100 Szekszárd, Otthon u. 2. Tél./fax: (36) 74/417-705
E-mail: ekosz@tolna.net

A kiadásért felel a lap főszerkesztője • ISSN 1416-4698

Nyomdai előkészítés: Galamb Marietta • Nyomdai munkák: Böcz Nyomda, Szekszárd

ságát, annak érzését erősítette *Tamás Menyhért*, József Attila-díjas író, költő saját verseinek felolvasásával.

Az esten külön köszöntötték a 90 esztendőes *Ambrus András*, Szentgyörgyi István-díjas színművészt, aki szavalataival ráhangolta közönségét az adventi várakozásra. Mindezt tetézte az **Osztóvátá Együttes** két tagja *Zoltáni Zsolt* énekes vezetésével, akik karácsonyi dalokkal szórakoztatták a nagyjérdeműt.

A budai **Litea Könyvesboltban** megrendezett esten *Bakó Annamária*, a bolt vezetője különleges naptárral, és aranyport tartalmazó borral köszöntö meg jelenlévő művészeinknek a részvételt. A jó hangulatú est *Iduka, Ferencz Vilmos* elnök edesanyjának finom töltött káposztájának-, valamint székely köményes pálinka és bor kóstolgatásával zárult. *Frigyessy Ágnes*

Kölcesy-központ épül Szódemeteren

Magyar állami támogatásból épül meg a *Kölcesy Ferenc* nevét viselő kulturális és egyházi központ a Szatmár megyei Szódemeteren – a Himnusz szerzőjének szülőfalujában – a Királyhágómelléki Református Egyházkerület és a tasnádi református egyházközösség kezdeményezésére.

A református templom kertjében megépülő létesítmény alapkövét a magyar kultúra napján tették le *Csűry István* püspök és *Brendus Réka*, a Nemzetpolitikáért Felelős Államtitkárság főosztályvezető-helyettese jelenlétében, a résztvevők ugyanakkor egy időkapuszlat is „elrejtettek” az alapköv alatt. *Pakulár István*, a szódemeteri református leányegyház lelképásztora elmondta: a tervek szerint háromszintes épület készül, melynek alagsorában étkező és konyha kap helyet. A földszinten múzeumot alakítanak ki állandó Kölcesy-kiállítással, és ott kap helyet a lelkészi hivatal is.

Pakulár István megjegyezte, több elképzelés is volt a szódemeteri Kölcesy-kultusz megerősítésére. Jelenleg ennek az épületnek a felépítése tűnt könnyebben megvalósíthatónak, de nem tettek le arról, hogy Kölcesy Ferenc szülőházát is visszaszerezzék. Az épület áll, jelenleg azonban a helyi görög katolikus egyház parókiája működik benne. „Elvi kérdés, hogy ezt az épületet, a Himnusz szerzőjének a szülőházát visszaszerezzük... Úgy érzem, hogy ez

megoldható egy hosszú távú együttműködés révén” – mondta a lelkész.

Pakulár István felidézte, hogy az idegenforgalom fellendítése érdekében egy Kölcesy-út létrehozását kezdeményezték, amely Szódemeter mellett a Hajdú-Bihar megyei Álmosdot és a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Szatmárcsekét érintené, emellett a lelkész kezdeményezésére immár 7. éve megszervezik a Kölcesy-futást Tasnád és Szódemeter között.

Krónika, 01. 24.

Autonómiahatározatok: közel az 50 százalékhoz

A székelyföldi önkormányzatok eddig közel fele fogadott el határozatot arról, hogy egy autonóm területhez kíván tartozni.

A Székely Nemzeti Tanács (SZNT) kezdeményezésére eddig a 153 székelyföldi önkormányzattól 62 fogadta el azt a határozatot, amelyben kinyilvánítják, hogy a Székelyföld nevű különálló közigazgatási egységhez akarnak tartozni, mely számára sarkalatos törvény szavatolná az autonómiát, és területén az állam nyelve mellett hivatalos nyelv lenne a magyar is.

Az érintett prefektusok rendre megtagadták az autonómiapárti határozatokat, és ezek egy részét már érvénytelenítette is a bíróság. *Gazda Zoltán*, a Sepsiszéki Székely Tanács elnöke a Székely Hírmondó érdeklődésére elmondta, az SZNT továbbra is minden

önkormányzatot arra biztat, fogadja el a határozatot. Arra a kérdésre, mi az oka annak, hogy két év után sem sikerült mindenhol napirendre tűzni az SZNT által javasolt tervezetet, *Gazda* úgy vélekedett, talán a polgármesterek félnek a bírósági pertől, illetve nem érzik kellőképpen annak fontosságát, hogy ezt a határozatot elfogadják.

Egyébként a Székelyföld összlakosságának 47,08 százalékát képviseli az a 62, Kovászna, Hargita és Maros megyei helyi tanács, amely eddig elfogadta az autonómiapárti határozatot, és az SZNT továbbra is azt szorgalmazza, hogy azok az önkormányzatok, amelyek eddig még nem tették meg, határozatban fejezzék ki az általuk képviselt közösség igényét a Székelyföld területi autonómiájára. *(foter.ro)*

Elismerés

Szabó M. Attila szerkesztőtársunk a következő levelet kapta:

„Engedje meg, hogy szívből gratuláljak a Szeben megye műemlékeit és jeles helyeit bemutató *Kötől köig* című könyvéhez. Nagyon örülök, hogy lesz ereje folytatni ezt a rendkívüli munkát, és még számos hiánypótló kiadvány kerül kiadásra, melyet haszonnal tud forgatni mindenki. További eredményes munkájához sok erőt, jó egészséget és minden jót kívánok. Tisztelettel és üdvözlettel *Dr. Fazekas Sándor* földművelésügyi miniszter.”

(A könyvet lapunk 94. 2015. júniusi számában mutattuk be.)

MEGHÍVÓ
A TRANSZSZILVÁN SZEMMEL, ÖSSZMAGYAR SZÍVVEL ÉS A JANCÓSÓ BENEDEK 160 CÍMŰ KÖNYVEK BEMUTATÓJÁRA
 IDŐPONT: 2016. JANUÁR 22. PÉNTEK 17:00 ÓRA
 HELYSZÍN: LEÁNYFALU, FALUHÁZ SZÍNHÁZTERME
 (CÍME: 2016 LEÁNYFALU, MÓRICZ ZSIGMOND ÚT 124.)
 A TÉMA IRÁNT ÉRDEKLŐDŐKEL A BEMUTATÓ UTÁN A KISTEREKREBEN LEHET TOVÁBB BESZÉLGETNI. SZERVEZŐ: JANCÓSÓ ALAPÍTVÁNY

AZ ELSŐ KÖNYV SZERZŐJE A KOLOZSVÁRI SZÜLETÉSŰ ÍRÓ, PUBLICISTA, GRÓVOS, DR. SZÁSZ ISTVÁN TAS, KINEK TANULMÁNYKÖTETI FÉNYLŐKÉP ÉS ÖSSZMAGYAR SORSKÉPÍTÉSÉNKRŐL SZÓL.
 MÁSOIK KÖNYVÉNK, AMELYET JANCÓSÓ ANDRÁS SZERKESZTETT, A HÍRES SZÉKELY TÖRTÉNÉSZ, JANCÓSÓ BENEDEK SZÜLETÉSÉNEK 160. ÉVFORDULÓJÁN A SZÉKELY NEMZETI MŰZEMBAN ELHANGZOTT ELŐADÁSOKAT TARTALMAZZA. A SZERZŐVEL ÉS A SZERKESZTŐVEL RAFFAY ERNŐ V. HONVÉDELMI ÁLLAMTITKÁR, TÖRTÉNÉSZ BESZÉLT.
 A BELÉPÉS INGYENES!

Könyvbemutató Leányfalun

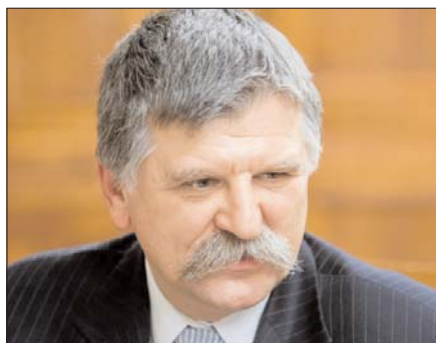
2016. január 22-én a leányfalui faluházban, a Magyar Kultúra Napján, nagyszámú és jeles fővárosi és helyi közönség előtt mutatták be a Jancsó Benedek Alapítvány kiadásában megjelent **TRANSZSZILVÁN SZEMMEL – ÖSSZMAGYAR SZÍVVEL** című reprezentatív kötetet, Szász István Tas 6 nagyobb tanulmányával. Utána – Jancsó András szerkesztésében – az alapítvány Jancsó Benedek konferenciájának előadásait tartalmazó **JANCÓSÓ BENEDEK 160** című kötetet ismerhették meg a hallgatók.
 A szerzővel és a szerkesztővel Raffay Ernő történész professzor, volt államtitkár beszélgett.

Részletes könyvismertetőnket lásd a 28–31. oldalon.

Interjú

Kövér László: Meg kell állítani a lopakodó „brüsszelizációt”.

Az unió gazdasági, katonai, politikai értelemben nem volt soha olyan gyenge, mint most



Nincsenek közös értékek, nincs önálló akarat és problémamegoldó képesség. A visegrádi négyek együttműködése és a britek uniós útkeresése mutatja, hogy a problémákat észszerűen meg lehet vitatni, és megoldást is

lehet rájuk találni – mondta interjújában Kövér László, az Országgyűlés elnöke.

Az unió válsága kapcsán úgy fogalmazott, mindenképp meg kell állítani a lopakodó „brüsszelizációt”, amely lépésről lépésre veszi el a döntési kompetenciát a tagállamoktól. Meggyőződésem – hangsúlyozta –, hogy Közép-Európának hivatása van az egységes Európában, de ezt csak akkor képes betölteni, ha a térség népei képesek az őszinte és kölcsönös kiengesztelődésre.

(Részletek a Magyar Hírlapnak adott interjúból, 2015. december)

– Miért tartotta szükségesnek, hogy egy cseh lapnak nyilatkozzon arról, se Szlovákiát, se Csehországot nem kellett volna felvenni az Európai Unióba, mivel még mindig a jogrendjük részét képezik a Benes-dekrétumok, azaz a kollektív bűnösség elvének alkalmazása?

– Se fontosnak, se szükségesnek nem tartottam, hogy nyilatkozzam erről, csak válaszoltam egy szlovák – egyébként magyarul kitűnően beszélő – újságíró azon kérdésére, hogy Magyarország követeli-e a Benes-dekrétumok eltörlését. Azután kérdezte ezt – tulajdonképpen logikailag oda nem tartozóan –, hogy üdvözöltem a visegrádi országok együttműködését a déli határszakaszunk megvédésében. Kifejtettem, ez precedens lehet arra, hogy a történelmi tanulságokat levonva, a közös érdekeket felismerve képesek vagyunk közösen cselekedni. Reményemet fejeztem ki, hogy egyszer majd az ilyen pragmatikus érdekelismerésből fakadó közös cselekvés reflexszé válik, és elvezethet a közép-európai államok megbékéléshez. Ennek előfeltétele, hogy a történelemben egymásnak okozott nemzeti sérelmeket higadtan meg tudjuk beszélni, és meg tudunk egymásnak bocsátani. Üdvözöltem az előző cseh kormány alatt a kényszerkitalapítással sújtott németek felé tett gesztusokat, s a magunk vonatkozásában pozitív példaként említettem a vajdasági magyarok kollektív bűnösségét kimondó jogszabályok eltörlését a szerb kormány részéről. Európa sajnos magába fogadta a kollektív bűnösség elvét Csehország és Szlovákia uniós csatlakozásával, ezzel semmibe vette a

saját maga által hangoztatott értékeket is. A 2004-es cseh és szlovák belépéskor az volt az unió stratégiai érdeke, hogy ne foglalkozzon a Benes-dekrétumokkal. A szudétanémetek sorsán keresztül leginkább érintett Németország szemétt hűnt, a többi tagország pedig nem érezte úgy, hogy ágálniuk kellene ellene. A nyilatkozatomban nem mondtam, hogy követeljük a dekrétumok eltörlését, de újra elutasítottam a kollektív bűnösség elvét, amit korábban már számtalanszor megfogalmaztunk. Egy magyar politikus a jövőben sem mondhat mást erről. Meggyőződésem, hogy Közép-Európának hivatása van az egységes Európában, de ezt csak akkor képes betölteni, ha a térség népei képesek az őszinte és kölcsönös kiengesztelődésre, ha belátják, hogy nemzeti önazonosságukat nem a velük együtt élő más népek önazonosság-védő törekvései fenyegetik. A valódi megbékélés felé pedig az első lépés annak belátása, hogy a világháborúban a győztesek oldalán is követtek el bűnöket, s a vesztesek is szenvedhettek el méltánytalanságokat, sőt lehettek áldozatok is. Jogi értelemben nem lehetnek „bűnös népek”, erkölcsi értelemben pedig – Radnótival szólva – mind azok vagyunk, s tudnunk kell, „miben vétkeztünk, mikor, hol és miképp”.

– Ha már érintette az Európai Uniót, ön szerint mi lesz a közösség sorsa?

– Első kormányzásunkkor, az évezredfordulón az unió még közel állt ahhoz, hogy önálló, erős közösség legyen belőle. Akkoriban indult útjára az euró, amellyel az volt a cél, hogy a dollárhoz hasonlóan világpénz legyen. Hosszas viták zajlottak a közös védelmi és biztonságpolitikáról, a NATO és egy felállítandó önálló európai uniós haderő kompatibilissá tételéről is. Egy idő után viszont megszűnt ez a diskurzus. Az euróövezet megrogyott, és ha Görögország továbbra is tagja marad, nem állíthatjuk, hogy túl lenne a válságon. Az ukrán válságot teljesen értelmetlen módon, mint egy kétajtós szekrényt rántotta magára az unió. A krízis első pillanatában látszódtott, hogy ezzel sokkal nagyobb baj kerekedik a dologból annál, mint amit el akartunk kerülni. Aztán jött a tömeges bevándorlás, amely betetőzte az uniós krízist. Európa kudarcot vallott. Az euró nem lett világpénz, a közös védelmi politika helyett az Egyesült Államok haderő-telepítése van napirenden az unió egyes országaiban. A közösség gazdaságilag nem lett szuverén, és nem alakított ki gyümölcsöző gazdasági kapcsolatot Oroszországgal. Épp az ellenkezője történt, az unió belebonyolódott a kilátástalan szankciópolitikába, s miközben minden az amerikai érdekeknek megfelelően alakul, a konfliktus minden gazdasági és politikai terhét az unió szenvedni el. Washingtonból az európai bevándorlási áradatot is fülig érő szájjal figyelik. A kontinensnyi országban most arról folyik a vita, hogy fogadjanak-e be évi egy-

két ezer főt, vagy inkább ne engedjenek be senkit. Az unió gazdasági, katonai, politikai értelemben nem volt soha olyan gyenge, mint most. Nincsenek közös értékek, nincs önálló akarat és problémamegoldó képesség.

– *De akkor mit csinál, kit képvisel Brüsszelben a bizottság, az uniós bürokrácia?*

– A nemzetállamokra próbál európainak láttatott, valójában külső érdekeket rákényszeríteni.

– *Akkor mi értelme van az Európai Uniónak?*

– Így önmagában semmi értelme nincs. De arra a logikus kérdésre, hogy egy esetleges felbomlás után mi következhet be, az az egyetlen válasz, hogy az Uniónak nincs alternatívája. Ha megszűnne a közösség, csak rosszabb helyzet alakulna ki a mostaninál. A visegrádi négyek együttműködése és a britek uniós útkeresése mutatja, hogy a problémákat észszerűen meg lehet vitatni, és megoldást is lehet rájuk találni. Ezek olyan jelek, amelyek azt mutatják, hogy lehetséges egy másik, életképes Európai Unió is. Viszont a mostani közösség átszervezéséhez legalább akkora bátorság kellene, mint egykor a közösség megalapításához vagy az új tagállamok sorozatos felvételéhez kellett. Európa azóta van identitásavarban, amióta elfeledkezett arról, hogy nemzetállamok elsősorban gazdasági, majd erre épülő politikai együttműködéséből született. Az Európai Unió akkor került válságba, amikor az önmaga által létrehozott bürokrácia egyfajta gölemként önálló életre kelt, önálló akaratképző erő lett belőle, és a nemzetállamok feje fölé nőtt, fokozatosan háttérbe szorítva az együttműködés meghatározó alapelvét, a szubszidiaritást.

– *És ki áll a gölem mögött?*

– Ez az, amit nem tudhatunk. Csak találgatunk, hogy amikor Jean-Claude Juncker bizottsági elnök – akinek a karaktere engem egyébként a szovjetek által 1947-ben Nagy Ferenc miniszterelnök helyébe ültetett Dinnyés Lajoséra emlékeztet –, vagy valamelyik uniós biztos megszólal, akkor valójában Angela Merkel, az Egyesült Államok gazdasági-politikai érdekcsoportjai, transznacionális, transzatlanti arctalan lobbicsoportok, vagy épp a Bilderberg-csoport hangját halljuk-e. De lehet, hogy valami más vezeti őket. Az biztos azonban, hogy velük szemben van alapja az emberek bizalmatlanságának, tehát nagy a baj. Bizalom nélkül ugyanis semmilyen hosszú távú együttműködés nem képzelhető el. Úgy látom, hogy ezt a bizalmatlanságot viszont Európa jelenlegi politikai vezetői nem veszik észre, vagy nem veszik komolyan.

– *Már korábban is mondta azt, hogy az európai kormányzó elitek nagy bajba kerülhetnek, ha nem változtatnak politikájukon. Mi várhat az európai jobbközépre?*

– Ugyanúgy, ahogy Németországban, Ausztriában vagy másutt, az unióban egyfajta nagykoalíció kormányoz, alig-alig különböznek egymástól a magukat még kereszténydemokratáknak és szociáldemokratáknak mondó politikai elitek. Ez az inproduktív érdekházasság határozza meg

az európai politikát. Az Európai Parlamentben is ez történik, a két oldal leosztotta egymás között a posztokat. Hogy ez hová is vezet, jól mutatja a minapi spanyol, a korábbi görög választás, de ennek jelei már Németországban és Franciaországban is megfigyelhetők. Ha az európai jobbközép politika nem tud visszatérni a konzervatív gyökereihez, és a néhai francia külügyminiszter, Robert Schuman hitvallását – miszerint Európa keresztény lesz, vagy nem lesz – nem tudja újra magáévá tenni, ha nem tud kibújni a korrupt baloldal öleléséből, akkor a rendszeren kívüli bal- és jobboldali pártok törnek majd előre a választásokon

– *Gyurcsány Ferenc és Bajnai Gordon kormányzása után, 2010-ben még az ötvenedikiek voltunk a korrupciós világranglistán, de az akkori amerikai nagykövet nem emelte fel a szavát a jelenség ellen. Minek tulajdonítja, hogy öt évvel később, noha hét helyet javítottunk ezen a besoroláson, az új nagykövet kikelt a magyarországi korrupció mértéke ellen?*

– Csak nálunk számít újdonságnak a külföldről érkező kritika elutasítása. Csehországban például ilyen esetben már a kilencvenes évek elejétől minden külföldit udvariasan hazaterelnek, hogy foglalkozzanak csak a saját országuk ügyeivel, ahhoz értsenek annyira, ne a csehekéhez. Ettől még az ottani belpolitikába való beavatkozás intenzitása nem lett kisebb, mint nálunk, csak kevésbé hangos, és nem nagyköveti nyilatkozatokban ölt testet. Szerintem nálunk is a cseh példa a követendő. Világossá kell tennünk, ha komolyan vesszük a demokráciát, nem az Egyesült Államok nagykövetének kell megmondania, hogy mi a helyes irány nálunk, hanem a magyaroknak, négyévente a választásokon. Az amerikai nagykövetet pedig emlékeztethetnénk: ha a második világháború után Washington nem dobta volna oda Magyarországot büntetésképpen, Lengyelországot és Csehszlovákiát pedig „jutalomból” Sztálin karmai közé, akkor a közép-európai népek ezt a jogukat már 1945 óta egyfolytában gyakorolhatták volna. Biztos lehet abban is, hogy nem ott tartanánk, ahol most.

(MHO)



Jelen lapszámunkat a Kárpát-medencében még létező várak fotóival díszítettük

Csapó Endre

Év eleji látóhatár

Előretékinteni csak a múlt ismeretében lehet. Nagymértű változások idején a korábbi nagy változások ismerete ad eligazítást.

Európa államai egyedi történelmi képződmények, mindegyik külön kulturális és civilizációs entitás. Az ókor még nem Európa, hanem Mediterránia, ami a kontinens északi részének népvándorlással való telítődése miatt veszíti el terjeszkedési lehetőségét. A benépesedéskor előállott sokrétegűség soha nem tudott úgy összeegyeződni, mint például az Egyesült Államok népe. A keleti egyházszakadás, a clunyi egyházi megújulás, majd a reformáció, a vallásháborúk is csak tarkították a képet. A monarchiák lerombolása a nemzetállamok rendjét teremtette meg. Ebből a sokszínű állapotból akar Európai Egyesült Államokat létrehozni a liberalizmus politikai és hatalmi elitje, csak azért, hogy ezáltal legalizálja és véglegesítse jelenleg fennálló gazdasági, politikai és katonai ellenőrzését Európa felett.

A száz évvel ezelőtt egyre nagyobb térre kiterjedő európai háború méltán nyerte el a világháború elnevezést. A monarchiák megszüntetését programjában valló és hirdető politikai intézményrendszer háborús célja (amit a kivitelezés módja igazolt) a császári Német Birodalom tönkretétele és az Osztrák–Magyar Monarchia felosztása volt (...)

1917-ben az USA-erők megjelenésével az európai hadszíntéren New York felzárkózott Londonhoz. Németországot megalázták, kifosztották, súlyos jóvátételre kötelezték. Ipari gépparkját leszerelték, Angliába vitték. (Közgazdaságtanárom mondta 1936-ban: „bután cselekedtek, a németek új gépekkel jobban, többet termelnek.”) (...)

Szóljunk a nacionalizmusról. Nem Hitler találta fel, az előző században a liberalizmus eszmerendjének találmánya

volt az akkor fennálló, általában monarchikus államok szét-darabolásának céljával. (..)

Németország népe megmentőjét látta a nemzeti gondolatban. Gazdaságilag, politikailag csupán mindannak ellenkezőjét kellett bevezetni, amiket a rákényszerített liberalizmus rálőcsölt. A márka alapja nem az arany, hanem a munka lett. Felpezsgült a gazdaság. A szocializmust, mint korszakmet elfogadták, és annak betű szerinti értelmezésében a közösségnek, vagyis a társadalomnak, az államhatáron belül élő német népnek a javára idomították. Bárha másképpen gazdálkodtak volna a felismert lehetőségekkel, például nem *Deutschland*, hanem *Európa über alles* szólam értelmében (...)

A második felvonás hozta el Európa megszállását, jobbról is, balról is. A keleti megszállás nem teljesítette a rábízott feladatot, nem tudta uralkodó eszmeként elfogadtatni a kommunizmust. A nyugati megszállás sikeresebb volt a liberalista elvek elfogadtatásával.

New York részéről a háború csak az európai színtéren ért véget a helyzet befagyasztásával (Helsinki Final Act.) Az úgynevezett harmadik világban megindult a nyugat-európai hatalmak kiszorítása gyarmataikból. Azután Londont is átvette a nagy testvér (...)

New York már a XIX. század harmadik harmadától sokat áldozott a kommunizmus térnyerésére. A szovjet állam létrehozása (1917), elfogadása legális államként (1932), háborús szövetségessé avatása, hadianyaggal ellátása, Európát ellelező szövetségessé tétele, a világhatalom US–USSR bipoláris alapon megvalósítása, a gyarmatrendszer összehangolt felszámolása, egytől egyig következetes előkészítése volt a tervezett tartós világhatalomnak. (...)

A terv váratlanul megbukott

A nagy gonddal irányított, ígéretes gorbacsovi liberalizált szocializmusban elernyed a szovjet állam alapját képező párt-diktatúra. Jött az orosz SZDSZ-wirtschaft, kezdték széthordani az állami vállalatokat, intézményeket. Létrejött a hirtelen dúsgazdagokká váltak oligarcha-rendszere. Ugyanez történt a szovjet uralomtól megszabadult közép-európai, kelet-európai államokban.

Sietve elindult a NATO kiterjesztése kelet felé, beleértve a Szovjetuniótól megszabadult államokat, és előirányozva a FÁK-at is. (Független Államok Közössége.) Nem sok kellett, hogy ebből az internacionalista liberalista maszlagból orosz birodalom legyen. Jött Putyin, szétkergette a kufárokat. A kissingeri világuralom tengelytörést szenvedett. A NATO új szerepet kapott – Oroszország ellenség lett.

Sietve megindult az Európai Unió létrehozása is. Az EU formálisan a Maastrichti Egyezmény megalapításával jött létre 1993-ban a nyugat-európai államokból. Tizenegy évre rá, 2004-ben tíz csatlakozó állam egyikeként lett tagja Magyarországnak is. A csatlakozáshoz nagy reményt fűztek a kele-

ti országokban, elsősorban a jólét beáramlása terén. Ebből vajmi kevés jutott. Ahogy a nyugati országok fejlődésük lettek az amerikai tőkének, épp úgy szívják el a keleti országok életnedveit a nyugatiak. Piacot találtak és olcsó munkacserét. Lényegi változás e téren nem remélhető.

Ez nem egyedüli különbség, ennél még lényegesebb a nyugati országok liberalista fertőzöttsége. Pártrendszere inkább hasonlít az amerikai váltópártos egypártrendszerre, akárhány párt is van parlamentjeikben. Ezek a pártok elvi kötöttségben dolgoznak, képviselőik a párt utasítása alapján szavaznak.

A nyugati képviselő magas fizetést kap és jövedelmező korrupciós környezetbe kerül. Nem buta, hogy kilépjen a sorból. A rendszer demokratikus és politikailag korrekt. A politikus hazudik a sajtónak, és szentül hiszi azt, amit az újságban olvas.

A németországi média külön regény. A háború végi, még füstölögő, rombadólt városokban megjelent német nyelvű lapok az amerikai sajtóvállalatok kiadványai voltak, alap

hangjukat a németiség bűnössége adja. A teljes média alapállása a mai napig a vezeklő engedelmesség követése. A viszonylagos jólétben a németek elfogadták a büntudatos vezetettséget, megszokták, hogy politikájuk teljes alávettetésben amerikai vezérlésű. Engedelmes nép, Európa gazdasági vezetőjeként, és a politikai szisztéma példamutatójaként még nagyhatalmi bizsergést is érez. A kancellárnő az amerikai politika kedvenceként, Európa vezető személyiségének kellemvilágában jól érzi magát, tud *führer*ként viselkedni, igazi gauleiter – ha úgy tetszik, Quisling. Németország politikai gépezete olajozottan működik, még ebben az inváziós támadásban is.

Azonnal leomlana, ha tájékoztató ipara olyan hangot ütne meg, mint amilyen a budapesti, nemzeti elkötelezettségű sajtó és rádió. Szólni kell tehát erről is.

Németországban szeptemberben jelent meg *Udo Ulfkotte Megvásárolt újságírók* című könyve. A szerző titkosszolgálati szakember, neves sajtóorgánumoknál dolgozott újságíróként. 17 éven keresztül haditudósító volt a Frankfurter Allgemeine Zeitungnál. „Az amerikai és a brit lapok csaknem minden külföldön élő tudósítója egyben tagja országá titkosszolgálatának is. Ez világszerte így van. A német titkosszolgálatnak 6000 állandó alkalmazottja mellett közel 17 000 olyan munkatársa van, akik a rendes foglalkozásuk mellett a titkosszolgálatnak is dolgoznak, de ezt soha nem vallanák be.” Ulfkotte a német titkosszolgálatot az amerikai meghosszabbított karjaként, leányvállalataként jellemzi.

Ulfkotte legfrissebb példaként megemlíti, hogy „2014-ben német székhelyű USA-közeli szervezetek pályázhattak amerikai támogatási pénzekre, amennyiben azok az Egyesült Államok érdekeinek megfelelően befolyásolják a német véleményformálókat olyan kérdésekben többek között, mint az Amerika által erőltetett szabadkereskedelmi egyezmény. A berlini amerikai nagykövetség minden jól előkészített manipulációért a befolyásolt elit fontossága szerint 5000 és 20 000 dollár között fizetett.”

A vezető újságok egyértelmű mumusa Oroszország. Go-

nosz orosz – jó amerikai: ez az uralkodó irány, amely az író szerint a pszichológiai hadviselés része. Manapság katonák helyett elsősorban a média segítségével vívják a háborúkat.

Ebben a politikai miliőben jött létre, és működik az Európai Unió. A logikai sor azt mutatja, hogy az a politika, amit az EU vezető szervei végeznek, származása szerint amerikai politika. Minthogy a múlt évben kiteljesedett európai iszlám-invázió nem keltett ellenállást, ellenkezőleg, annak rendszerességére berendezkedett a brüsszeli EU, egyértelmű hogy ez a politika amerikai politika. Ugyancsak egyértelműen Európa-ellenes politika. Annak első fejezeteként Németország elleni politika. Miért lépne fel a New York Empire a németek ellen, ha azok ennyire kiszolgálják?

A francia forradalomban színre lépett politika évszázadokban gondolkodik. Putyin Oroszországa egy évszázados törekvést gáncsolt el, és ha a gazdaságilag fölerősödő Európa az iparához nélkülözhetetlen orosz földi energiához és ásványkincsekhez hozzáférhetősége érdekében jó viszonyt létesít Oroszországgal (Eurázsiai Szövetség, amit az oroszok máris szorgalmaznak), Amerika kiszorulna Európából is, a Közel-Keletről is. A nagyon óhajtott világhatalom helyett elszigetelt szigetországgá válna. Ehhez kellene képtelenné tenni Európát.

Ez sem új dolog, két alkalommal sikerült Oroszországot Európa ellen vinni, annak legfontosabb országát tönkreverni. Hiszen Európa mindkét alkalommal a német ipar segítségével állt talpra gazdaságilag.

Németország harmadik, most induló tönkretételével, etnikai és kulturális egységének megbontásával képtelenné válna újra Európa vezető hatalmává lenni. A Közel-kelet ma a káosz állapotában van, e káosznak Európára zúdítása indult meg, megállítására, politikai fertőzöttsége miatt Európa képtelen.

New York mindenre képes a világhatalomért. Történelmi útkereszteződéshez érkezett a világ...

Magyar Élet
(Rövidített szöveg)

Ágoston András

A KMAT a remény

A Kárpát-medencei Magyar Autonómiatanácsra (KMAT) ma kivételesen nagy szükség van. Ha beteljesíti küldetését, új, netán meghatározó szakaszt nyithat a külhoni magyar közösségek autonómiatörekvéseinek történetében. Abból kell kiindulnunk, hogy ide csak azon magyar pártok és szervezetek tagozódtak be, amelyek a helyi magyar közösségeknek autonómiát akarnak. Az egyetértés sajnos itt meg is szűnik. A megosztás következménye nemcsak a horizontális (perszonális és területi autonómia), hanem vertikális tagozódás megjelenése is. Vannak szervezetek, amelyeknél az autonómiaigény megjelenítése elsődleges feladat, másoknál a helyi hatalommal való (hasznos) együttműködés megelőzi a szervezet létének elsődleges értelmét. Ilyen töredezett politikai akarattal Európában, s természetesen a helyi politikai eliteknél sem lehet egyről a kettőre jutni. És akkor itt van még a leginkább megosztó tényező: a kisebbségi pártok és szervezetek nagyobb része

olyan régi vezetők, vezetőségek befolyása alatt működik, akik, illetve amelyek a jelenlegi helyzetet adottnak tekintik, s az idő alatt, amíg ők posztban vannak, nem is akarnak lényeges változásokat. A tetejében egymást sem igen kedvelik.

Ennek ellenére a KMAT az a közös politikai fórum ahol az autonómiatörekvés új lendületet kaphat. A feltételek feltétele azonban, hogy az autonómiaigény megújítását Budapest is szorgalmazza. A Nemzeti Együttműködés Rendszerének kereteiben.

Jó lenne, ha a külhoni vezetők most joggal kérdezhették, hol van Budapest ösztönző, iránymutató tevékenysége? Nem kérdezhetik, mert van saját felelősségük, amitől ők sem menekülhetnek.

A magyarországi politikai elit egészen 2010-ig meglehetősen ambivalens viszonyulással fogadta a kisebbségi autonómia követeléseket. Budapest elvben nem ellenezte e

törekvéseket, de az ügy nemzetközi képviselőjét - amint ez gyorsan kiderült - egy megvalósíthatatlan feltételhez kötötte. „Fogadjatok el egy közös autonómiakoncepciót, s akkor számíthatok Budapest nemzetközi fellépésére”, hangzott az alapvetően korrekt, de az ügy képviselőjét illetően bénító állásfoglalás.

Az utóbbi időben a rendszerváltók nemzedéke egyes tagjainak visszaemlékezéseiből kiderül miért tartózkodott Budapest az autonómiakövetelések politikai felpörgetésétől. Miután világossá vált, hogy a rendszerváltást követő két-három évben Magyarország nem csatlakozhat az Európai Közösséghez (EK), a felvétel kérdése, ha nem is került vakvágányra, a nyugatiak ózdkodása folytán jelentősen lelassult. Ilyen körülmények között, ha Budapesten az EK és az autonómiakövetelések között kellett választani (az államrezon szemszögéből indokoltan), rendre ez utóbbi szorult háttérbe. Nemzetpolitika tehát volt, de egységes politikai törekvésként nem jelent meg a nemzetközi politikai szinten.

A nemzetpolitika gyökeres változására a Fidesz-KDNP szövetség kétharmados győzelmét követően került sor. Az alaptörvény meghozatala, benne a Nemzeti Együttműködés Rendszerének (NER) intézményével, valamint a kettes állampolgárság megadása a nemzet határmódosítás nélküli politikai integrációját reális, intézményes keretben élő folyamattá tette.

A második kétharmados Orbán kormány beiktatásakor a miniszterelnök részéről elhangzott, autonómiát támogató nyilatkozat olyan ösztönzés volt, amelyet a külhoni képviselői kisebbségi elitnek elvben nem ignorálhattak. Elvben. A gyakorlatban Orbán Viktor serkentő szavait máig teljes csend övezi. (Lesz dolguk a fiatal történészeknek.) Ha minden jól megy, az idén három külhoni közösség néz választások elé, konkrét autonómiakövetelés nélkül.

Ez a helyzet lehangoló.

Egyben serkentő is. Ki tudna autonómiaügyben erjesztő folyamatokat kelteni, ha nem a Tőkés László vezette KMAT. A 2016. esztendőben a KMAT maga a remény.

A kezdeményezés a nyerő

Régi igazság, hogy a politikában a kezdeményezés hatásos fegyver, amely nem kerül semmibe, de jelentős eredményeket hozhat.

Kovácsna megye önkormányzatának elnöke gondolt egy nagyot, s az Egyesült Államok bukaresti nagykövétét kérte fel, szervezne meg egy kerekasztal-beszélgetést a román-magyar etnikumközi viszonyokról. Attól függetlenül, sikerrel jár-e kezdeményezése, ezt a fellépést csak támogatni lehet. Rézsint, mert a kezdeményezésben előadott panasz (Románia NATO- és EU-csatlakozása után a romániai magyar közösség azt érzi, hogy naponta visszalépések történnek a közösségi jogaiban) valós gondokra hívja fel a figyelmet, másrészt Tamás Sándor olyan román lépéseket kifogásol, amelyek nem szorulnak bővebb magyarázatra. A másik hegyről is jól lát-

szik, hogy sértik a jogállamiság alapszabályait.

Igen, ez helyes székely megnyilvánulás. Nem tudhatjuk persze, hogy a román állam és az Amerikai Egyesült Államok közötti viszonyrendszerbe beilleszthető-e az erdélyi magyar kisebbség egyik legitim képviselőjének e kezdeményezése, de elvszerűsége, demokratikus volta nem tagadható. Az amerikai reakciótól függetlenül talán hozzátehetjük, nem hiábavaló.

Persze, lehetne ezt jobban is csinálni. Ha a kezdeményezés nem a sérelmek orvoslására irányulna. Hanem a megoldásra. Erdélyben és a Kárpát-medencében élő magyar nemzetrészek esetében egyetlen hasznos kezdeményezésnek van igazán értelme. Ha nem autonómia-elképzelésekkel, amelyekkel tele van minden politikai padlás, hanem konkrét, érthető és politikailag legitim autonómiamoddellel rukkolnánk ki a nemzetközi politikai szintre. S ahhoz kérnénk támogatást a politika minden szintjén.

Mert az ilyen politikai megnyilvánulás a Kárpát-medencében élő magyar nemzetrészek politikusaiknak a felelőssége, s kötelessége is. A magyar kormányfő kinyilvánított támogatása a politikai fellépéshez 2012 óta adott. Mi az, ami még hiányzik? A kisebbségi politikai vezetők összefogása egy-egy autonómiamoddell támogatására.

Van azonban egy kis bökkenő. A sokszor talán szándékosan fenntartott dilemma a körül: milyen autonómiát akarunk? Területit, amely szükségképpen csak a magyar kisebbségi közösség egy részét képes befogni, vagy a területi elhatárolódás nélküli magyar autonómiát? Tekintettel arra, hogy a területi autonómiára vonatkozólag csak a Székely Nemzeti Tanácsnak (SZNT) van legitim modellje, Erdélyben politikai megegyezésre lenne szükség a prioritásról. Mi a nemzet egészének érdeke? Az, hogy a területi elhatárolódást nem követelő, viszont minden a Kárpát-medencében élő magyarra vonatkozó perszonális autonómia modelljével lépünk ki egységesen a nemzetközi politikai szintre. Az ok egyszerű: valószínű, hogy a magyar perszonális autonómia váltaná ki a kisebb közegeellenállást(...)

Fontos a bajok orvoslása. Ha valaki tudja, mi tudjuk, mennyire igazunk van. Látnunk kell azonban, hogy a nemzetközi politikai szinten a kisebbségi bajok orvoslása nem prioritás. Induljunk tehát el a jó, demokratikus és praktikus megoldásokra vonatkozó kezdeményezéssel. A konkrét autonómiamoddellel.

Nem kétséges, Európa újragondolása van soron. Egy ilyen közös legitim autonómiamoddell közös megjelenítése serkentené az őshonos kisebbségek nyílt és megoldatlan helyzetének rendezését. Így azt az európai döntéshozók nem keverhetik össze a beözönlő migránsok szintén nyílt és megoldatlan helyzetével, integrációjuk nehézségeivel.

Hogy a magyar autonómiakövetelés nemzetközi megjelenítése folytán nem dőlnek össze sem a szomszédos országok, sem Európa, az valószínűnek látszik. A történelmi VMDK képviselőit például Szerbiában még a polgárháború közepete sem zárták börtönbe. Pedig a múlt század 90-es éveinek elején a történelmi VMDK öt nyelvre lefordított autonómia-koncepciójával, benne a magyar perszonális autonómia kidolgozott modelljével bejártuk Amerikát és Nyugat-Európát.

Aki megvizsgálja a történelmi VMDK autonómia-küzdelmét arra a következtetésre juthat, hogy több mint negyed-

évszázad elteltével sem jelent meg más hadra fogható autonómiamodell. Amelyet kézbe lehet venni, el lehet olvasni úgy, hogy mire az olvasó a végére ér, nem felejt el az elejét.

A magyar perszonális autonómia modelljének közös kezdeményezésként történő megjelenítése mellett nemcsak az szól, hogy Európa egyre inkább mozgásban van. Nem mellékes az sem, hogy a töredezett kisebbségi elit összefogását még a választások idejére sem igen lehet megvalósítani. Mert a

negyedszázados mérges ellentéteket nem lehet csak úgy összehétközíteni. Nem is erre lenne szükség. Hanem az összefogásra, valamiért. A politika magyar szereplői közül nyíltan, senki sem ellenzi az autonómiát. Az autonómia egy konkrét modelljének a pártok választási programjaiba való beépítését és közös képviselést különösen, ha a meglévő készletek ilyen irányban is hatnának, aligha utasítaná el bármelyikük is. Reménykedni szabad!

TGM: Az EU egy fehér rasszista gyülekezet

Az extravagáns *Tamás Gáspár Miklós* régi motoros a magyar politikai közéletben. Mondott már mindent és annak az ellenkezőjét is. Igazi különc, aki igyekszik nagyon szórakoztató lenni.

Még az SZDSZ hőskorában, amikor TGM a párt Országos Tanácsának elnöke volt, az egyik ülés szünetében megkérdezte tőle egy vidéki küldött: Gazi, hogy lehet az, hogy most éppen az ellenkezőjét mondod annak, mint amit egy hete nálunk mondtál? TGM nem jött zavarba és igazi bon mot-val válaszolt: „Egyszer azt kérdezték Churchilltől, hogyan lehetséges, hogy most az ellenkezőjét mondja, mint egy héttel ezelőtt. Mire Churchill azt válaszolta: „Ugyan már, uraim, csak nem tesznek szemrehányást nekem, mert ma okosabb vagyok, mint egy héttel ezelőtt?” Tamás Gáspár Miklóst valójában nem is szabad komolyan venni, de mégis érdemes rá odafigyelni, mert szélsőséges nézetei lakmuszpapírként jelzik, mit is gondolnak rólunk, mit is terveznek velünk TGM barátai az Egyesült Államokban és másutt. Nemrég a Baló György-féle beszélgetős tévéműsorban Csizmadia László CÖF-elnök partnereként fejtette ki sokatmondó véleményét az európai migránshelyzetről, rólunk, magyarokról és a hasonzorú kelet-európaiakról, Európa jövőjéről.

Érdemes néhány gyöngyszemet idézni az általa elmondottakból, mert még a tőle megszokott égbekiáltó kinyilatkoztatásokat is sikerült felülmúlnia, amikor azt mondta, hogy a kelet-európai országokban a polgári demokrácia összeomlott, visszaállt az 1989 előtti állapot. De a kijelentés indoklása az igazán hajmeresztő, mert szerinte a demokrácia csak akkor demokrácia, ha az akaratképzés is demokratikus, amiben a többség kialakul. Ugyanis ha különféle intézményes és szociálpszichológiai eszközök befolyásolják a választói akaratot úgy, hogy megfosztják az embereket akaratképzésük, értelmi tevékenységük, véleményük és érzéseik szabadságától, és teszik ezt propagandával vagy ijesztgetéssel, akkor az már nem szabad akaratból történő szabad választás.

Persze ezt a zagyva hablagyot még maga TGM sem vette túl komolyan, mert utána szabadkozva megjegyezte, hogy azért nem vonja kétségbe, hogy a jelenlegi kormány szabad választások eredményeként van hatalmon. Mondott még olyat is, hogy mára már Európa kettészakadt egy kelet-európai, visegrádi és egyéb országokból álló, periférián lévő, szegénységben élő, joghiányos, inkompetens idióta kormányzású régióra és a Nyugatra. Dühösen ostromozta a kelet-európai országokat, kormányaikat – kiemelve a

magyart –, amelyek lehetetlenné teszik a morális létet Európában, amelyekből hiányzik az erkölcsi minimum, az együttérzés, az áldozatkészség, a részvét a menekülni kényszerült embertársaik iránt. Ezek a kelet-európaiak képtelenek belátni, hogy Európába 3–5 millió migráns befogadása indokolt, és ez csupán az európai lakosság alig egy százalékát tenné ki. Ez a keserű kifakadás azt jelzi, hogy nagyon fájhat valakiknek ott, az Egyesült Államokban, hogy még mindig léteznek az európai népek öntudatos polgárainak milliói. Ezek a kelet-európaiak szálkák a szemükben. Miért is? Mára kiderült, hogy a Nyugat, a szabadság és a demokrácia hona csak relatíve volt az, már 1990 előtt is. Kelet-Európa népei az egypárti diktatúrákban megtanulták használni a józan eszüket, és a médiában látottakat, hallottakat, olvasottakat egybevetették az általuk tapasztalt valósággal, így megtanultak olvasni a sorok között. Kiderült, hogy okosabbak a szerencésebb nyugatiaknál, akik a szabadság és a demokrácia körülményei között, a sokszínűség látszata miatt könnyebben voltak manipulálhatók, és elhitték a média által közvetített valóságot. Sőt elhiszik ma is, noha egyre kevésbé, egyre kevesebben, de a PC-nyelv áldozataiként nem értesülhetnek sok tabutémáról még ma sem. Olyanokról, amilyenekről még szólni sem lehet, nemhogy az igazságot elmondani róla.

És most tessék a biztonsági övet bekapcsolni, mert szó szerint idézzük a mi Gázsinkat: „Az EU-val vannak bajok, leginkább az, hogy csak európai és mint ilyen, kiváltságosok gyülekezete. Nyilvánvaló, hogy az európai kérdések eldöntésében szót kell kapniuk azoknak, akik iránt közös a felelősségünk. Legalább a környéken lévő országoknak, mediterrán országoknak, észak-afrikai országoknak, közel-keleti országoknak, különben marad ez egy fehér rasszista egyesület.”

Hogy is van ez? Európa sorsáról nem az európai népeknek kell dönteniük? Hanem Algériának, Iraknak, Szíriának vagy netán Pakisztánnak? Európa lenne a kiváltságosok gyülekezete és fehér rasszista, ahol tízmillió-szám élnek ma is nem fehérek, és napjainkban ellenőrizetlenül, százezrével, milliónyian özönlének be az afrikai és közel-keleti országokból a ki tudja kicsodák, akik éppen TGM barátai biztatására vágtak neki a nagy útnak?! Azt hihetnénk, talán elment az esze Tamás Gáspár Miklósnak, vagy csak a szokásos nagyotmondás, meghökkentés vágya vezérelhette. Hacsak nem inkább a Soros-alapítvány alkotói díját igyekszik ma is megszolgálni. Felvállalva Soros György szócsövének szerepét is.

Kommentár

Közös dolgainkról

Legbensőbb meggyőződését, emberi hitvallását nyilvánította ki Kövér László az anyaság mindenek feletti szerepéről. Áll is a bál ballibéknél, ömlik a szokásos lesajnálás és sárdobálás, a téma további kiterjesztését pedig az Ákos körüli eseménysor jelentette, sokatmondóan, sok mindent elárulóan. Egyes tévé-csatornákon vonzó külsejű fiatal hölgyek változnak át pillanatok alatt agresszív, gyűlöletet okádó, „női jogaikat” üvöltő fúriákká, magabiztos, mindentudó „úriemberek” határolódnak el felháborodottan a „keresztény” jelzőtől, és végtelenségig elemeznek, kinyilatkoztatnak, elítélnék, de a lényegről egy szót nem ejtenek. Érthetően, hiszen számukra az egy idegen, ismeretlen világ.

Miként feltehetően ismeretlen számukra az a tény is, hogy – tetszik, nem tetszik – Európa, de az egész nyugatnak mondott világ társadalmi szabályrendszere a keresztény etikára épül. Következésképpen talán kijelenthetjük: ennek tagadása anarchiához vezet, a megtagadók, elhatárolódók neve pedig: anarchisták. Magyar és összeurópai vonatkozásban egyaránt.

Ami viszont kétszertelenül jelen sorok megírására ösztönzött, az egy, a fentiek sorába illeszkedő, emblematisztikus megnyilatkozás volt (Gidró Krisztina: **A mi dolgunk**, Magyar Nemzet, 2015. december 19.) Kövér Lászlót idézve indítja írását: „Az a dolgunk, hogy gyereket szüljünk, ez legyen az önmegvalósítás csúcsa”, majd így folytatja: „De például az is a mi dolgunk, hogy hetente hét napon át, napi huszonnégy órában beteget ápoljunk a kórházakban... Az is a mi dolgunk, hogy reggel 6-kor kinyissuk az óvodákat, és csak este 6-kor zárjuk be...” És sorolja hosszan a női munkakörö-

ket, meg persze az otthoni, házi munkákat. „Önmegvalósítás? Muhaha”- írja. Végezetül pedig: „Azért én most mégis kérnék valamit: ne turkáljon senki a családom pénztárcájában, mert az ritka modortalanság. És szálljon ki mindenki a szülőcsatornából, mert ami ott történik, ahhoz rajtam kívül csak a férjemnek van köze, esetleg a nőgyógyásznak... Mondhatnám úgy is: több tisztelet!”

Megfogadva felszólítását, nagy tisztelettel írom hát az alábbiakat. Nagy tisztelettel minden embertársam, kiemelten a nők iránt, munkahelyem, igen, egy kórházi osztály nővérei iránt például, kiknek hajszolt élete (csak ismételni tudnám G.K.-t) tökéletesen példázza valóságunkat, egy kiszipolyozott ország kőkemény realitását.

Ezek után, és éppen ezért, a lehető legnagyobb tisztelettel fordulok minden, jelen sorokat olvasó nőhöz. Kérem, nézzenek magukba, és tegyék fel a kérdést: a megélhetéért folytatott, itt felvillantott vergődésből való kitörés lehetősége nem dereng fel esetleg abban, hogy egy új életet indítanak újtára? Nem érzik, hogy ez lehet életük legfőbb értelme, végső célja? Akik még e lépés előtt állnak, nagy karrierről álmodoznak, azok nyilván tétovázhatnak a felelettel, de a gyermekük tiszta szemébe néző, azokat kézen fogva vezető anyák aligha. Kérdezzük meg talán a Repülj páva verseny gyermekeinek szüleit, nagyszüleit is erről, akik ott drukkoltak, sírtak örömben, az összmagyarság színe előtt, mérhetetlenül büszkén a ragyogó szemű csodákra.

Nagyon csendesesen kérdelem hát Gidró Krisztinát és sok százezernyi társát: tényleg lehetetlen dolog kiérezni a megfelelő választ Kövér László szavaiból? Lehetetlen megkülönböztetni az eszközt - az anyagiak megszerzéséért folytatott küzdelmet - a céltól? Nyilván lehetetlen, ha a cél maga a hedonista életvitel, az „én” mindenek-felettsége. Mert ha ez életük célja, akkor tényleg nem érezhetik át, hogy éppenséggel a legfőbb öröm, az „én” legnagyobb

Böjte Csaba igazsága

„Én nem a bevándorlóktól félttem Európát, hanem a lagymatag keresztényektől. Az a természet rendje, hogy az a népcsoport, amely vegetál, amely nem alkalmas rá, hogy az életet továbbvigye, elsovad, kihal, lehúzzák a lefolyón, és a helyüket elfoglalják azok a népek, amelyekben van életerő, lendület, bátorság. Teherbe ejtik feleségüket, csobogó élet veszi őket körül. A mai Európa langyos állóvíz, ahol sok ember egyik legfőbb gondja a fogyókúra, az alakformálás és értéktelen, csillogó kacatok gyűjtése, a testet, lelket megrontó élvezetek utáni hajsz. A Jóisten, úgy látom, a migrációs kérdéssel egy jó nagy fakanalat ragadott, és elkezdte kavarni ezt a hatalmas fazekat. Isten azt szeretné, hogy térjünk észhez, térjünk meg, különben elveszünk.

Ne magunkra aggatott címkékkel jelezzük, miben hiszünk, hanem legyen gerincünk, jól definiált értékeink, amelyekhez

tartjuk magunkat. Ne nyafogjunk, hogy de nehéz a feladat, hanem küzdjünk. A focicsapat sem siránkozhat, ha erős az ellenfél, hogy jaj, összeesküdtek ellenünk, tervet eszeltek ki, hogyan győzzenek le bennünket! Küzdeniük kell, megfogalmazni saját elméletüket, hogyan nyerhetik meg a meccset! Az most a kérdés, káoszba süllyedt harmadik világ lesz-e Európából, vagy a tolerancia, a becsületes munka, a párbeszéd útján mi leszünk képesek segítő kezet nyújtani, hogy mindenütt megteremtődjön egy rendezett, békés világ.

Nem lehet folyamatosan félrevert harangok zajában élni, ezért nyugtassuk meg magunkat, s arra összpontosítsuk erőnket, ami a feladatunk. Jókedvvel, örömmel, gyermekekkel töltjük meg a Kárpát-medencét, mert az ország mindig azé lesz, aki étellel, gyermekkel tölti meg. Ha nem lesz gyermek, a légtüres teret a máshonnan jövő emberek töltik be. A demográfiai kérdés az egyik legfontosabb a Kárpát-medencében. Ha ezt nem tudja népünk megoldani, legördül számmunkra a függöny.”

Böjte Csaba OFM (napimigrans.com)

kitárlkozása, igen, a tényleges önmegvalósítás lehetőségét, mint életünk evilági lényegét csillantja fel számukra Kövér László. Akkor tényleg lehetetlen felülemelkedni a keserű „muhaha” sötétjéből a fényre, ha nem is hálával és szeretettel az útmutatók irányában, de legalább piciny, minimális megértéssel.

Sajnos féltő, félőn valószínű, hogy egyszer elérkezik majd számukra a keserű ébredés pillanata, amikor már késő lesz. Az egyénnek és - ne adj' Isten - a közösségnek egyaránt...

A téma érzelmi-etikai (és ki merem mondani: transzcendens) oldala után nem lehet nem kitérni annak két gyakorlati, de roppant fontos vonatkozására is. Mindkettő benne rejlik az idézett szöveg egyik mondatában, egyetlen szóval felvillantva egy egész világot. Az egyik szó a pénztárca, a

másik a szülőcsatorna. Amelyekben ugye ne kutasson senki, amelyekhez senkinek semmi köze.

Ami az elsőt illeti, erről nekem egy iskoláskori olvasmány ugrik be. Orosz órán tanultunk a jeles ifjúsági íróról, Gajdarról, ott szerepelt a következő történet. A villamoson egy szemmel láthatóan szegény fiatalember kétségbeesetten kutat zsebeiben a viteldíj után, végre megkönnyebbülten megtalálja a néhány kopeket. Röviddel ezután valaki azt veszi észre, hogy egy másik személy nyúl kál a fiatalember zsebébe. Óriási az utasok felháborodása, majd meglincselik a tettést, végre valakinek eszébe jut megkérdezni a fiút, mit lopott el tőle az illető. Az benyúl a zsebébe és egy jelentős összeget talál, ami előzőleg nem volt ott. A „zsulik”, a „tolvaj” persze Gajdar volt, aki ezt követően egy csókot kap arcára egy öregasszonytól, aki azt is megjegyzi, hogy ilyen tolvajt, aki nem elvesz, hanem ad, ő még nem látott. További kommentár talán nem is szükséges a kormány zsebeket fosztogató (értsd: a gyermekvállalást és lakhatást támogató), ugyebár felháborító intézkedés-sorozata kapcsán. Amivel az útirány kijelölése mellett a cél elérésének eszközrendszerét is megteremti. Tényleg, micsoda gyalázatos, tolvaj kormány ez!

A második kérdés ennél is komolyabb. Nevezetesen: a nő szülőcsatornája valóban csak és kizárólag a sajátja, amihez – férjén és orvosán kívül - senkinek nem lehet köze? A felszólítás, hogy onnan szálljon ki mindenki, kor-és kórjelző tünet, mai világunk globalizált, eközben végzetesen atomizált, „felvilágosult, liberális, önmegvalósító” részének sajátja, szemlélete, életérzése, életvitelének meghatározója.

A téma szerteágazó, nagyjából két része, ennek megfelelően két megközelítése van: a biológiai és a társadalmi. Többkötetnyi oldalt igényelne ennek áttekintése, álljon itt csupán néhány rövid, közismert szempont, ami azért szemmel láthatóan mégsem annyira ismert, hogy felismerésre, elismerésre kerüljön.

Alapvető biológiai tény, hogy minél alacsonyabb a törzsfejlődési fokozat, annál magasabb a szaporodási index, és ahogy haladunk a magasabb rendű szervezetek, élőlények irányába, úgy csökken. Az emberi társadalom sajátos eszközeinek, az évezredek alatt kialakult és folyamatosan változó szerveződéseknek, (nem kis mértékben) az ember saját anyagi, szellemi, társadalom-lélektani, hitéleti(!) világának köszönhetően a biológiai szempont jelentősen felülíródott, egyben diverzifikálódott, de teljesen meg nem szűnt. Befolyásolható, de végső soron nem kiiktatható. Ha mégis megpróbálkozunk vele, annak iszonyú következményei lesznek.

Az emberi faj tagozódásával, majd a nemzetek kialakulásával ezek fennmaradásának alapvető tényezőivé emelkedtek a demográfiai folyamatok. Az egyén vagy elismeri, átérzi, megéli és teljesíti saját szerepét ebben, vagy nem vesz róla tudomást, megtagadja azt, ezzel kiírja magát saját közösségéből, amelyet mindeközben tönkretesz. A neoli-

Babits Mihály

ZSOLTÁR GYERMEKHANGRA

Az Úristen őriz engem
mert az ő zászlóját zengem.
Ő az Áldás, Ő a Béke
nem a harcok istensége.
Ő nem az a véres Isten:
az a véres Isten nincsen.
Kard ha csörren, vér ha csobban,
csak az ember vétkes abban.
Az Úristen örök áldás,
csira, élet és virágzás.
Nagy, süket és szent nyugalma
háborúinkat meg se hallja.
Csöndes ő míg mi viharunk
békéjét nem bántja harcunk.
Az Úristen őriz engem,
mert az Ő országát zengem.
Az Ő országát, a Békét,
harcainkra süketségét.
Néha átokkal panaszlom
de Ő így szól: „Nem haragszom!”
Néha rángatom, cibálom: -
tudja hogy csak őt kívánom.
Az is kedvesebb számára,
mint a közömbös imája.
Az Úristen őriz engem
mert az Ő zászlóját zengem.
Hogy daloljak más éneket,
mint amit Ő ajkamra tett?
Tőle, Hozzá minden átkom:
hang vagyok az Ő szájában.
Lázás hang talán magában:
kell a szent Harmóniában.

berálisnak mondott világban ez elfogadottá, mondhatni megszokottá, elvártá, sőt parancsoló evidenciává lett („szálljon ki mindenki a szülőcsatornából”). „Ők csak a pillanatnak élnek, a felelősséget – mint ezt tetteik igazolják – nem ismerik. Nemzet, haza, sőt tulajdonképpen az emberiség dolga mit sem számít.” – írja jelen számunk egyik írásában Szász I. Tas.

Egy beteggé vált/tett társadalom egyedeinek emberellenes szemlélete tesz erőszakot itt a biológiai valóságon. Más kultúrákban, kiemelten az iszlám világában ez közismerten és teljesen másként van, a következmények pedig súlyosak, elkerülhetetlenek és visszafordíthatatlanok lesznek. Ránk, a nyugati világ társadalmaira meg végzetesek.

Szenvtelenséget magamra kényszerítve írom mindezt. Miközben magyarként, ráadásul erdélyi magyarként egyáltalán nem maradhatok hidegfejű, közömbös, külső szemlélő. Itt él bennem Szent István alakja, a Hunyadiak teljesítményei, Bocskai végrendelete, Bethlen Gábor kétfrontos küzdelme, a végváriak, Rákóczi, '48, '56 mártírjai, Szamosújvár megkínzottjai, jelenünk leszakított magyarjainak soha nem szűnő fájdalma, naponta elszenvedett bánatmai és iszonyatos erőfeszítései a magyarnak maradásért, melyet végső soron egyedül csak az erdélyi, fel- és délvidéki magyar anyák gyermekvállalásai (vagy nemvállalásai) döntenek majd el; de bennem élnek csodálatos magyar értékeink, szellemi-kulturális remekeink is, európaiként pedig az épp ennyire sajátunknak érzett teljesítményei az európai embernek, a teljes görög-latin-zsidó-keresztény kultúra. (Lehetetlen egy ilyen kis írás keretében még csak felcillantani is a tudomány, irodalom, zene, képzőművészet, építészet európai csodáit. Pedig megérné belegondolni kissé...) Felfogják-e önök, mindentudó megmondóemberek és önérzetes feministák, mi forog itt kockán? Nem rendül meg az önök esze-lelke a következmények súlya alatt? Minden jel szerint nem, a politikai szempont, az Orbán-Kövér-gyűlölet mindent felülír, mindent kitöröl az elméből, lélekből egyaránt. Így aztán már aligha lehet elvárni önöktől, hogy – saját vizeinkre evezve - a Szász István Tas (elnézést, de ismét őt kell idéznem, nem véletlenül) által megfogalmazottakat is megértsék, átérezzék: „Trianon szó szoros értelmében vett revíziója ma már nem elképzelhető, de a Kárpát-medence magyarságának számbeli és minőségi gyarapodása annál inkább, s akkor visszatér hajdani, sokat emlegetett vonzereje, spontán asszimilációs vagy re-asszimilációs képessége is...” (Persze e sorok megértésének, átérésének elengedhetetlen feltétele, hogy fájjon Trianon. Ami ugyebár – Karinthy Frigyes nyomán tudjuk - magyarságtudatunk meghatározója.)

Mindeközben az idegen áradat távoli, ködös lehetőség-ből napjainkra kézzel fogható realitássá és kontinentális veszéllyé vált, mindenekelőtt fenyegető demográfiai perspektíváinál fogva. A valódi ellenszer az európai kultúrnem-

zetek (érvényes-e vajon még e meghatározás? léteznek-e még, avagy teljesülőben van már a mai IV. – frank - Lajosok parancsa: „eliminados esse!?”) születési rátájának megemelése lenne a fennmaradáshoz szükséges szintre. Európában Magyarország mai vezetése élen jár ennek felismerésében, és érdemben tesz is valamit ez irányban. (Na persze, Merkel asszony is felismerte, ő is tesz valamit: halálos mérget lapátol a szájtátiak tátott szájába, az egész EU már amúgy is beteg szervezetébe.) Tudjuk, igen nehéz, összetett probléma ez, és a rengeteg buktató között kiemelten ott áll a Gidró Krisztinák mentalitása. Akikhez ismételt nagy tisztelettel fordulok: továbbra is úgy érzik, hogy senkinek sincsen köze az Önök szülőcsatornájához? Meg hogy az Önök szülőcsatornájának sincsen köze senkihez és semmihez? Egyáltalán: van-e közük bárkihez és bármihez? Tetszenek tudni, ezen az úton haladva könnyen jutunk el Köln szilveszter-éjjelég, az önök szülőcsatornájában történő szabad kotorászásig, kotorászókgig. Na, ezektől tessenek majd több tiszteletet kérni!

Hát igen. A valamikori Zrinyi Ilonáktól és Baradlay Kazimirnéktől eljutottunk a mai Gidró Krisztinákig, a „muha-ha” mélységéből kitekinteni nem tudók/akarókig, a liberális önmegvalósítókig. Akiknek minden itt felsorolt érzés, gondolat feltételezhetően írott malaszt, lesajnálni való, vagy éppenséggel irritáló szenvelgés marad. De ettől még vészesen igaz. Úgy hívják: *társadalmi felelősségérzet*.

Láttuk, hogy illet ők sajnos nem ismernek. De súlyát vajon megértik-e valaha? A választól igen sok függ. Van ugyanis számukra (meg bárki számára) egy jó meg egy rossz hírem. A kettő tulajdonképpen ugyanaz: nélkülük nem megy, e honban senki nem lecserélhető. Így aztán nem csak a „mi” (az „önök”), de közös dolgainkról van itt szó. Mindössze a jelenünkről, múltunkról, jövőnkről. Léteünkről.

K. P.

2015. december – 2016. január



Vajdahunyad-városa - Hunyad vármegye

Az alább következő írás „kommentárom” első változatának megszületése után jelent meg a neten. Jó érzés volt látni, hogy gondolataimat, véleményemet sokan mások is osztják – a téma nyilván „a levegőben van”. K. P.

Bencsik Gábor¹

Angela Merkel árulása

Stanislaw Lec², lengyel költő szellemes megállapítása szerint a XIX. században senki sem gondolta, hogy utána a XX. század következik. A jövő persze mindig bizonytalan, de a XIX. században, abban a bizonyos hosszúban, amely 1789. július 14-én kezdődött, és valamikor 1914 késő őszén ért véget, végképp készületlenek voltak az emberek arra, ami a rövid, 1990-ben véget érő XX. században rájuk zuhant. 1900-ból nézvést a történelem nagyjából véget ért (hányszor ismétlődő tévedés!), legföljebb némi csiszolgatás, tökéletesítés volt még hátra, de az sem különösebben lényeges.

Azóta tudjuk, hogy a jövő nagy meglepetéseket is tartogathat. Az európai politikai elit a lelke mélyén mégis pontosan úgy érez ma is, mint százhusz évvel ezelőtt. A különbség csupán annyi, hogy most illendőségből nem nevetik ki a farkast kiáltót, sőt bizonyos farkasok tárgyában még konferenciákat is szerveznek. Belül azonban szilárdan meg vannak győződve róla, hogy a farkas úgysem jön el. A jéghegyek úgysem olvadnak fel, és Európa sem veszíti el a migrációs versenyt a Dél népeivel szemben. Eddig is megvoltunk, ezután is megleszünk.

Száz év múlva Jusuf ben Muhammad belga költő frissen megjelent Szu'úd wa szuqút Úrúba (Európa felemelkedése és bukása) című művében szellemes bölcsességgel állapítja majd meg, hogy a XXI. században, Európában senki sem gondolta, hogy utána nem a XXII. század következik, hanem a XVI. – az iszlám naptár szerint.

Európa mai lakóinak egyre növekvő hányadát foglalkoztatja egy kérdés: a kontinens vezető politikusai miért hagyják, hogy egy másik kultúra elfoglalja országaikat? Az érthetetlen dolgok magyarázatot követelnek, és mert érthető magyarázat csak nem érkezik, egyre vadabb teóriák keringenek az interneten és a baráti beszélgetésekben. Mielőtt megmosolyognánk ezeket a teóriákat, szögezzük le, hogy természetes és szükségzerű lelki igény kielégítéséről van szó. Salem régi lakói sem értették a XVIII. században, mitől szegényedtek el, miközben az újonnan jöttek meggazdagodtak – végül a boszorkányságban lelték meg a magyarázatot. Mert magyarázatnak lennie kell.

Miért történik hát, ami történik? Nézzünk néhány elgondolást.

- Bizonyos erők – a zsidók – világháborús bűnei miatt fel akarják számolni Németországot, és ebben, mint hazaáruló vesz részt a megszarolt vagy meghülyült Merkel.

- Merkel éppen a behívott muszlimokkal a háta mögött száll szembe a bizonyos – zsidó – erőkkel, és felszabadítja az ő elnyomásuk alól Németországot.

- Amerika töri el Európa gerincét, hogy egyedül uralkodhassék a világon.

- A Bilderberg-csoport akarja felszámolni a nemzetállamokat, hogy a korlátlan kizsákmányolás utolsó akadályait is elhárítsa.

- Soros György mozgatja a szálakat, hogy a./ még több pénzt kereshessen, b./ a nemzet nélküli emberiség lázalmát megva-

lósíthassa, c./ a nemzet nélküli emberiség kizsákmányolásával keressen még több pénzt.

Nem kétséges: e teóriák egytől egyik salemi boszorkányok. De, ha ezek nem jó magyarázatok, akkor miért?

A különféle vad teóriák egy dologban valószínűleg nem tévednek: a migránskérdés német kérdés, minden más állam csak másodlagos szereplő. Ennek egyetlen oka van: Németország és a német gazdaság nagysága. A háttérben meghúzódó problémák korántsem egyedül Németország problémái, de a nyolcvanmilliós ország a földrészünkön olyan mértékben meghatározó, hogy a többiek nem tehetnek mást, mint hogy a németeket követik. (Nagy-Britannia különböző okokból, elsősorban a gyarmati múlt miatt más eset. Másága azonban a lényegét nem érinti.)

Az érthetetlennek tűnő jelenség mélyén igazából egyetlen probléma van: a népességfogyás. Korábban már szó volt Herwig Birg³ 2005-ben magyarul is megjelent kötetéről (A világ népessége, Corvina, 2005), amelyben a szerző az általa vezetett Népeségkutató és Társadalompolitikai Intézet számításait idézi. Eszerint ahhoz, hogy Németország az akkori, ezredfordulón mért termékenységének (egy nőre 1,4 gyermek jut) állandósulása esetén is megőrizze lélekszámát, a migráció szaldójának (a be- és a kivándorlók egyenlegének) a XXI. század közepéig évi 500-650 ezerre kellene növekedni.

Erről van szó. Németországnak az NDK-val együtt mért népessége 1970 óta 78-82 millió között stagnál úgy, hogy az elmúlt hetven évben 12 millió bevándorlót fogadott be! E 12 millió nélkül az állam már rég összeomlott volna. És a korfa folyamatosan romlik, egyre kevesebb aktív keresőnek kell eltartania az államot, benne az egyre több nyugdíjossal.

Németország gazdasága folyamatos, több százézes nagyságrendű bevándorlás nélkül nem tartható fenn, vagy ha fenn is tartható, kizárólag az életszínvonal súlyos visszavágása, a nyugdíjak jelentős leértékelése, az egészségügyi és oktatási kiadások radikális csökkentése árán.

Ha Németország nem jut évente több százezer bevándorlóhoz, csödbe megy. Ez a lényeg, a többi csak a felszín fecsegése. (Ne feledjük: Magyarország gazdasága hozzá van kötve a némethez. Így gondolkodjunk Németország jövőjéről.)

Merkelnek tehát a saját országa érdekei felől nézve — úgy tűnik — igaza van. Emberekre van szüksége, évente félmillióra, még hozzá életerős, aktív korú emberekre, akik dolgoznak és adóznak. Minthogy semmi jele a német gyermekvállalási kedv megváltozásának, a betelepülésnek egyszerűen nincs alternatívája. Ha Németország befogadja azt a rengeteg embert, sokat kockáztat. Ha viszont nem fogadja be, már kockáztatni sem lesz módja, mert összeomlik.

Ezt a tényt azonban, ilyen nyers őszinteséggel egyetlen politikus sem meri a népe szemébe mondani. Megint Herwig Birget idézzük: „*Vannak dolgok, amelyek annyira elképzelhetetlenek, hogy az emberek a legszívesebben nem is vesznek róluk tudomást. Ilyen az az előrejelzés is, amely szerint a németek néhány évtized múlva kisebbségben lesznek Németországban.*”

Ezt nem lehet kimondani, mert aki mégis megteszi, biztosan megbukik. Angela Merkel úgy akarja megmenteni a hazáját, hogy azt a haza ne is vegye észre – mert ha észrevenné, még tiltakozna ellene és megakadályozná. Ezért kellene a liberálisok, az új bolsevikok, a széplélek és mindenféle baloldali népség, akik ugyan ostobaságokat beszélnek, de ezek az ostobaságok most ostyaként szolgálnak a keserű orvosság bevételéhez.

Azt természetesen Angela Merkel is tudja, hogy Németországban nincs egy fia menekült sem. A menekülte állapot ugyanis az első útba eső biztonságos országban megszűnik. Szíriából Törökországba – menekült. A biztonságos Törökországból a biztonságos Görögországba – migráns. Onnan a biztonságos Macedóniába, onnan a biztonságos Szerbiába, onnan a biztonságos Horvátországba, onnan a biztonságos Szlovéniába, onnan a biztonságos Ausztriába – egytől egyig migráns, aki nem valami elől megy, hanem valami felé. A német, vagy ha nagyon muszáj, a svéd, a dán, a holland jólét felé. A menekültezés azonban most jól jön Merkelnek. Ennek örve alatt be lehet fogadni a migránsokat, ki lehet pótolni a népességet, meg lehet őrizni a német gazdaság hatalmas erejét. Ezért aztán Merkel is schöngeistkedik⁴ (széplélek, széplélekűsködik)

Közben csöndes, ám annál hatékonyabb diplomáciai offenzíva zajlik, hogy a déli államok, elsősorban Bulgária és Macedónia kezelhető mértékűre fékezze le a népáradatot. Hogy Németország a maga kerítését a görög–macedón határon építhesse fel, így mentesülve attól, hogy azt be kelljen vallania. Törökország sok-sok pénzt kap azért, hogy a szír menekülteket ott tartsa magánál. Továbbá zajlik annak a médiabeli előkészítése, hogy amikor Németország már megkapta az elegendő bevándorlót, a felesleget haza lehessen küldeni, esetleg át lehessen telepíteni egy másik országba.

Magyarországról nézve mégis nehéz megérteni, hogy Merkel miért nem bukik meg. Pedig a dolog érthetővé válik, ha két tényezőt számításba veszünk. Az egyik, hogy a németek hetven éve együtt élnek a külső forrásból történő népességpótlás gondolatával. Mindjárt a világháború után több millió magyarországi, lengyelországi és csehországi németet löcsöltek rá a porig rombolt országra, majd jöttek a jugoszlávok, jöttek a törökök, közben folyamatosan jöttek mindenféle népek, emigránsok, disszidensek, szerencsétlen éhezők és nagy mellényű szerencsevadászok. A németek a bevándorláshoz hozzá vannak szokva, most miért lenne idegen nekik?

És még egy fontos adalék. Angela Merkel folyamatosan arról beszél, hogy „kedves német népem, ti nagylelkű nép vagytok”... Pedig az ellenkezőjét kellene mondania. Azt, hogy „kedves német népem, ti önzők vagytok, és minden bajotok ebből az önzésből ered”... Az ilyesmit azonban ki hallgatja szívesen? De erről egy kicsit alább. A német kancellár tehát nem hülyült meg, nem csapott fel hazaárulónak, nem sodródó falevél a viharban, hanem egy nagyon alaposan végiggondolt terv végrehajtója, aki mélyen hisz a maga igazságában. Legfőljebb nem bontja ki az igazság minden szálát. De hát ez már a politikusok sajátja.

És Merkelnek még sincs igaza. Németországnak az elmúlt hetven évben valóban sikerült integrálnia 12 millió bevándorlót, csak hogy azok több mint fele európai volt, igen nagy részben népi német. És egy pilisvörösvári svábot vagy brassói szásznt Németországba integrálni nem olyan nagy kunszt – hogy stílszerűek legyünk. Németország sokáig ugyanazt az utat járta, amelyet Magyarország ma is jár – hiányzó népességének legalább egy részét az idegenbe került nemzetársak

közül tudta pótolni. Ez fájó veszteség a nemzet tudat számára, de hatalmas nyereség az anyaország gazdaságának.

Az áttelepülni kész svábok és szászok nagyjából elfogytak, de még ott vannak a kevésbé gazdag európai országok: a lengyelek, a románok, a bolgárok, a magyarok, meg a többi. De ez már a németeknek kevés. Főleg mert nem vendégmunkásokra van szükségük, hanem olyanokra, akik készek németté válni, német gyereket szülni. A törökökkel azonban már baj van. Sok közülük Németországban is makacsul meg akar maradni töröknek, de ez még jól kezelhető, ezt a problémát a németek régtől fogva ismerik. Viszont akik most jönnek, azoknak a jövőbeli magatartásáról senki nem tud semmit. Legfőljebb sejtéseik lehetnek, azok viszont elég baljóslatúak. És nem a terrorról van itt szó. A terror, noha valós fenyegetés, és minden bizonnyal további életkelet követel majd, valójában mellékszál. Európa közútjain egy hétvégén többen halnak meg autóbalesetben, mint ahányan a párizsi vérengzésben életüket veszítették. A terror alkalmas az életminőség rontására – félelemben élni rossz, védekezni költséges –, de teljesen alkalmatlan egy állam erejének megtörésére.

Az igazi probléma kettős természetű, és ebbéli minőségében merőben új. Európa már nagyon sok népet és népáradatot befogadott, de minden eddigi esetben demográfiai ereje teljében tette. Ma azonban az európai kultúrkör lakossága mély, már-már orvosolhatatlannak látszó demográfiai válságban van. Legyünk nagyvonalúak, és adjuk meg neki az 1,4-es reprodukciós hányadost (száz szülőpárnak száznegyven gyereke), noha tudjuk, hogy sok országban rosszabb a mutató, és még rosszabb lenne, ha leszámítanánk az utóbbi évtizedek betelepítőit. Legyen az emberöltő harminc év.

Számoljunk. Van 200 szülőkorú emberünk, azoknak születik 140 gyereke. Azokból 30 év múlva lesz 140 szülőkorú ember, azoknak lesz 98 gyereke. Majd 60 év múlva 69 gyerek, 90 év múlva pedig már csak 48 – egy évszázad alatt negyedelődött a népesség!

Erre a folyamatra rétegződik rá a tömegessé vált migráció, olyan emberek bevándorlása, akik a demográfiai túltermelés kultúráját hozzák magukkal. Legyünk nagyvonalúak, és ne adjunk nekik csak 2,5-ös reprodukciós hányadost, és nekik is adjuk meg a harmincéves emberöltőt, noha mindnyájan tudjuk, hogy az ő kultúrájukban ez sokkal rövidebb.

Számoljunk. Ma van 200 szülőkorú bevándorlónk, azoknak születik 250 gyereke. 30 év múlva lesz 250 szülőkorú emberünk, azoknak lesz 312 gyereke. 60 év múlva 390 gyerek, 90 év múlva 488 – egy évszázad alatt ez a népesség megduplázódik.

Más megközelítésben: ilyen reprodukciós arányok mellett, ha a migráció a mai nappal teljesen megszűnik is, egy mai 90 százalékos európai, 10 százalékos bevándorló arány száz év alatt 50-50 százalékra módosul, pusztán az eltérő népszaporulat következtében.

Rendben van, a történelem soha nem úgy folytatódik, ahogy éppen mutatja magát. Csak hogy itt a viszonylag rövid távú kilátások is hajmeresztőek. Európának ugyanis van egy nagy gyengesége: az egész társadalomszerkezete a polgárok együttműködésére épül. Európa nem attól sikeres, hogy jók a társadalmi játékszabályai, hanem attól, hogy azokat szinte mindenki elfogadja. Ez a rendszer azonban védtelenné válik, ha tömegesen olyanok lépnek be, akik nem ilyen szabályok szerint játszanak.

Egy magyar asszony családtagként élt Teheránban, még a sah idején. Autójával megállt a piros lámpánál. Odaballagott a rendőr: asszonyom, lát itt valahol keresztbe haladó autót? Nem. Akkor ne álljon itt, ne tartsa fel a forgalmat, menjen tovább!

Most olyan százazrek jönnek, akik nem állnak meg a pirosnál, nem is értik, hogy miért kellene megállniuk. Hiszen nem jön keresztbe senki. Dehogy a vallásról van szó! Dehogy a Korán egyes sorairól és azok magyarázatáról. A kultúra az, ami gyökeresen más: ahogy az utcán járnak, ahogy a kanalat fogják, ahogy a férfiak a nőkre néznek és a nők a férfiakra, ahogy az autót vezetik, ahogy az adott szavukat megtartják, vagy nem tartják meg, ahogy a vezetőiket kiválasztják, ahogy a házuk előtti járdát takarítják, ahogy... ahogy élnék.

Azt hisszük, az újonnan jöttek majd németté, hollanddá, dáná lesznek? Nem kétséges, hogy a többség meg fogja próbálni. Ám senki sem szeret felnőtt korában kultúrát váltani. Senki sem szeret idegenül csetleni-botlani egy másik kultúrában, amelyhez nincs semmi köze. Senki sem szereti levetni a saját önazonosságát, és egy másikat felölni helyette. Sokan megpróbálják, de boldogtalanságot nyernek vele. Látják ezt a boldogtalanságot a fiaik és az unokáik, és meghozzák a döntést: vissza az ősök kultúrájába!

Európa pedig toleráns, és mindenkinek megengedi, hogy a saját önazonosságát hordja. Európa tálcán kínálja a párhuzamos társadalmakat, köztük azokat is, amelyek a legkevésbé sem toleránsak. Már meg is kapta, és még sokkal nagyobbakat, erősebbeket kap hamarosan.

Itt csapja meg az arcunkat a katasztrófa előszele. Olyan milliókat engedünk be magunk közé, akik Európában is a maguk szír, afgán, pakisztáni életét akarják majd élni – és a mi kultúránk nem engedi meg nekünk, hogy ezt ne engedjük meg nekik. Szabadságot adunk olyan embereknek, akik majd nem akarnak nekünk szabadságot adni. Választójogot adunk olyanoknak, akik majd nem a mi értékeink szerint választanak.

Európát nem a szabadság és a tolerancia tette nagygyá, hanem a velük kapcsolatban kivívott konszenzus. Most olyanok jönnek, akiknek ehhez a konszenzushoz semmi közük, egészen más konszenzusokat tartanak mérvadónak. Önpusztító naivitás azt gondolni, hogy ebből nem lesznek súlyos konfliktusok.

Van még egy téves látszat, amelyet talán érdemes említeni: a liberális megközelítés. Sokak számára úgy tűnik – és a mai politikai liberálisok mind e sokak közé tartoznak –, hogy a migránsprobléma valójában a liberalizmus és a konzervativizmus csatateré. Erről azonban szó sincs. Az elefánt mellett kocogó kisegér dübörög itt a vashídon – igaz, hogy hatalmas öntudattal, még a tigrist és az oroszlánt is kioktatva a helyes viselkedésről.

De ennek már egyre kisebb a jelentősége. A tét sokkal nagyobb annál, mint hogy korunk liberálisaira lehetne bízni. Nem is bízza senki, csupán felhasználják őket, amikor szükségesnek látszik.

A történelem nem ismétli önmagát, párhuzamokat mégis kínál. Például a Római Birodalom V. századát. A birodalom nyugati felében az állam vezetői úgy látták, hogy az adott demográfiai helyzetben az állam – a hadsereg, a földműves népesség – nem tartható fenn tovább a népáradás egyes népeinek befogadása nélkül. Valószínűleg alaposan végiggondolták a dolgot, és komoly, megfontolt döntést hoztak: hozzáálltak a gótok integrálásához.

A keleti fél vezetői más következtetésre jutottak. Megerősítették a határokat, és noha a külső népeket zsoldjukba fogadták és felhasználták egymás ellen, a birodalomba nem telepítették be őket.

A Nyugatrómai Birodalom elbukott. A Keletrómai Birodalom még ezer évig fennállt.

Volt, ami volt. De most mi a megoldás? A válasz zavarba ejtően egyszerű: elég gyerek.

Ha van gyerek, van jövő. Ha nincs, ha az európai kultúrkör lakossága belátható időn belül nem nyeri vissza a reprodukciós képességét, akkor viszont minden erőlködés felesleges. Az ember, még ha hajlamos is erről megfélekedni, biológiai lény, és a biológia vastörvényei rá is érvényesek. Ezek közül pedig az egyik legfontosabb, hogy az a populáció, amelyik nem képes önmagát reprodukálni, kihal, átadja a helyét egy másik populációnak. Ez nem jó vagy rossz, nincs morális tartalma, pusztán természeti tény.

És itt érjük tetten Angela Merkel árulását, amelyet az igazság ki nem mondásával követ el. Elhallgatja azt a tényt, ami önmagával azonosnak menthetné meg Németországot, és egész Európát. Elhallgatja, hogy a demográfiai krízis egyetlen oka az önzés kultúrájának eluralkodása, a szükséges és elégséges megoldás pedig az önzés legyőzése. Hogy ezt gyávaságból teszi, konformizmusból, saját hatalmát féltve vagy politikusi rövidlátóként, igazából egyre megy. A legcsekélyebb mértékben sem mentség számára, hogy az önzés ma már egyre kifinomultabb álarcot visel, önmegvalósításnak, az egyén szabadságának, korlátok nélkülségnek, LMBTQ⁵

Enyhítő körülmény, a személyes kudarcból menekülni törekvés, ha Merkelnek azért nincs gyereke, mert nem lehet. De ha ez a saját választása, akkor még teljesebb, személyes is az árulás. Amit természetesen nem egyedül követ el. Kell hozzá a pénztöke pusztító mohósága, az újbolsevikok önhitt, világmegforgató ambíciója, a lagymatag széplelkűség, a más-ság-kultusz nárcizmusa, a gögös értéknélkülség, a szolidaritásnak hazudott önfényezés, a szabadságnak hazudott gyökértelenség, mindaz a torzulás, amivé az egykor tiszteletre méltó liberalizmus mára feslett. De ez sem mentség.

Angela Merkel a maga gyereknélküliségében Európa válságának szimbóluma: tehetséges, okos, sikeres, hatalmas – és jövő nélküli.

Európát egyetlen fejlemény mentheti meg: ha visszanyeri a reprodukciós képességét, ha elég gyerek születik. 2015-től, a migránsválság formáját öltő gátszakadástól kezdve Európában ez lesz minden közéleti teljesítmény próbaköve: az a politikus és politikai közösség, aki és amely a demográfiai zuhanást le tudja fékezni és belátható időn belül meg tudja állítani, híven szolgálja a hazáját. Aki erre nem képes, tehet bármit, a jelen formájában elveszejtje azt.

A következő két-három év megmutatja, hogy Európa polgárai képesek lesznek-e megtalálni, és hatalomba emelni ezeket a politikusokat. Ha valaha igaz volt, hogy minden szavazat számít, most valóban az. Korszakhatáron vagyunk, és értékes európai örökségünk, hogy szavazatainkkal dönthetünk a jövőről. Ma még dönthetünk. De ha rosszul döntünk, holnap már mások döntenek rólunk.

Mandiner.hu 2015 december

¹ Bencsik Gábor (*1954) magyar újságíró, agrármérnök, történész, könyvkiadó

² Stanislaw Jerzy Lec lengyel költő és aforizmaszerző (1909–1966) Galíciában, Lembergben született egy jómódú zsidó családból

³ Herwig Birg népesség-kutatással foglalkozó bielefeldi professzor

⁴ Humanizmusról beszél meg szolidaritásról, belső ellenfeleit pedig megpróbálja kifizetni a kvótarendszerrel, hogy a nagylelkű Németország majd másokat is rászorít a nagylelkűségre.

⁵ Leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű, queer (ide azok az eltérő szexuális irányultságú személyek tartoznak, akik az előzőekhez tartoznak) és még ki tudja, mi mindennek nevezi magát.

Közvetlenül lapzárta előtt érkezett az alábbi, témánkhoz szorosan kapcsolódó írás

Bayer Zsolt

A padló

„Padlóra küldi a harmadik gyerek a családokat” – üvölt a cím a Népszabadságban.

Egy ilyen címhez pedig ütős tartalom is dukál. Úgy-hogy meg is találják a Népszabadságnál „Anitát”, aki a második gyermekét várja, és aki így fakad ki az ember alatti minőség legnagyobb gyönyörűségére: „Negyvenmillióért sem vállalnám be a harmadikat”, s tudják, miért nem? Mert „a harmadik gyerek életünk teljes újratervezését igényelné” – hát azért.

S hamar előkerül a Népszabadság rothadásnak indult agyaiból a varázsszó: a kétszer tízmilliós otthonteremtési támogatás lesz „a Fidesz frankhitele”.

Tekintsünk el attól az apróságtól, hogy a most a lehető legnegatívabb összefüggésbe helyezett frankhitelt annak bevezetésekor nemhogy nem támadta, de egyenesen imádta a Népszabadság. Ennél sokkal fontosabb, ami az „érvei” között előkerül. Figyeljék például ezeket a mondatokat:

„Aki anélkül vállal újabb gyermeket, hogy átgondolná, ez mivel jár, évtizedekre tereli korlátok közé az életét. Pedig egy gyermek – még ha harmadik is – felnevelése a tízmillió forint többszörösébe kerül – hangzik el egyre több szakmai beszélgetésen. – Nagyon kockázatos dolog a házasság elején meglévő gyerekvagyakra szerződést kötni, ráadásul úgy, hogy nem nézzük meg az „apró betűt”. Hiszen egy válás után katasztrofális helyzetbe jut mindkét fél, vagy a nem teljesült gyermekvagyak esetén, amikor súlyos büntetőkamatokkal kell visszafizetni a pénzt, amire nem biztos, hogy futja a használt lakás árából. Ez kísértetiesen hasonlít a frankhiteles eladósodáshoz – mondta a Magyar Narancsnak Szikra Dorottya társadalomtudós.”

Húúúú.... Nézzük akkor sorjában!

Ha nem gondolom át, mivel jár a gyerek, évtizedekre korlátok közé terelem az életem. Micsoda zseniális felismerés! Ehhez tényleg társadalomtudósnak kell lenni. És tessék mondani, ha átgondolom, akkor mi van? Akkor nem terelem korlátok közé az életem? Vagy átgondolom, és akkor nem vállalom gyereket. Se egyet, se többet, mert minek is vállalnék korlátokat, hiszen modern vagyok, és amúgy is megmondják a kretén társadalomtudósok, hogy mit hogyan csináljak.

„Nagyon kockázatos a házasság elején meglévő gyerekvagyakra szerződést kötni” – szól a másik zseniális megállapítás. És tényleg, hogy úgy van! De gondoljuk csak kicsit tovább! Ha egyszer ennyire kockázatos a házasság elején bármire is szerződést kötni, akkor minek egyáltalán házasságot kötni? Hiszen úgymint jön a válás, jönnek a gondok, meg a feleség is „öregecskedni” fog –

felejtjük el ezt az egész házasságosdit, ezzel együtt pedig sokkal egyszerűbb és könnyedebb lesz elfelejteni a gyerekvállalást is. Hiszen egy gyerek felnevelése „a tízmillió forint többszörösébe kerül”, azt a sok pénzt pedig költ-hetjük mindenféle másra is, új rucira, kocsira, meg a kib...tt társadalomtudósok fizetésére...

Szikra mellé hamar talál a Népszabadság egy *Adlert* is, a *Juditot* a GKI-től, aki jól megtámogatja a Szikra-féle parádés gondolatmenetet:

„A még gyermektelen fiatal házaspárokat nagy társadalmi felelőtlenség beleugrasztani rögtön három gyermek vállalásába, hiszen nincs tapasztalatuk a reális döntéshez. Pedig, ha »nem teljesítenek«, az súlyos következményekkel jár. Életüket később ellehetetlenítheti, ha rendkívül rövid határidővel kellene visszafizetni a támogatás összegét – mondta Adler Judit. Úgy véli: A demográfiai helyzet javulásához az életszínvonal általános növekedése, a családok lét-, vagyon- és jogbiztonságának növekedése és a kiszámíthatóság szükséges.

Persze, „felelőtlenség”, meg „nincs tapasztalatuk a reális döntéshez”. És hogy kell tapasztalatot szerezni? Várni kell úgy negyvenéves korig, addigra hátha eldől az egzisztenciális helyzet, meg az élettapasztalat is szépen kikerekedik – csak már gyereket nem lehet szülni, igaz, Adler? Eddigi tapasztalatainkból pedig egy dolgot biztosan leszögezhetünk: ha a Szikra-Adler-tengely mentén élt volna az emberiség, akkor már réges-régen kihalt. Ami önmagában talán nem is lett volna olyan nagy baj, elnézve ezt a mai végeredményt...

De ne felejtjük el ezt a kitéltet sem: „A demográfiai helyzet javulásához az életszínvonal általános növekedése” szükségeltetik, legalábbis egy Adler szerint.

Remek meglátás.

Kérdés persze, hogy egy kétszer tízmillió forintos támogatás miért is nem emeli az általános életszínvonalat? Az is kérdés, miért kapott nyilvános idegrohamot minden társadalomtudós meg Adler akkor, amikor szerényen meg merték jegyezni néhányan, hogy talán azoknak a társadalmi rétegeknek, amelyek egy gyereket is képtelenek tisztességesen felnevelni, talán nem kellene ötöt-hatot-nyolcat szülniük. Akkor ezek a társadalomtudósok meg Adlerek rasszizmust és nácizmust kiáltottak. Most, hogy a kormány húszmillióval támogatja a gyerekvállalást, felelősségről meg korlátok közé szorítottságról pofáznak.

De – és ez a lényeg! – ha az általános életszínvonal emelkedése a demográfiai problémák megoldása, akkor tessék mondani, miért nem hajlandó szaporodni a világ leggazdagabb fele, mégpedig sehol sem! Miért 0,5 a termékenységi mutató Alsó-Szászországban, és miért nem szülnék a nők gyereket Németországban, Olaszországban és sehol sem, ahol fehér emberek élnek?

Azért, mert a fehér rasszból kiveszett az egyik legalapvetőbb ösztön, a fajfenntartás ösztöne. És kiveszejtésében oroszlánrészt vállaltak a társadalomtudósok meg az Adlerek.

Véleményterror van Ausztriában

A Dublin III és a schengeni rendszer „meghalt”, ezért a genfi egyezményt fel kellene mondani – mondta a migráció kapcsán Eva Maria Barki nemzetközi jogász

A migránsszakértő szerint a probléma égető, hiszen egy tudatosan előkészített, jól koordinált betelepítés zajlik, 2050-ig akár 950 millió érkezővel is számolhat a kontinens. De a kihívásra Európának nincs válasza. Angela Merkel és Jean-Claude Juncker azt az álláspontot képviselik, amit Washingtonból diktálnak nekik. Kiemelte, Ausztriában véleményterror van: tilos a migráció ellen szót emelni. Aki így tesz, azt kirúgják az állásából.

– Ön Ausztriában született, mégis erős a kötődése Magyarországhoz. Honnan ez a vonzalom?

– Édesapám volt magyar, féléves koromban meghalt, mégis magyar nevelést kaptam, akkor is, ha anyukámmal németül beszéltem. Az iskolában egyetlen magyar származású gyerekként kiemelten foglalkoztam a magyar történelemmel, sokat vitáztam a történelemtanároimmal. Amikor ügyvéd lettem, az egyetlen voltam Bécsben, aki beszélt magyarul, így nagyon sok honfitársam képviselőjét láttam el.

– Ön nemzetközi jogász, migráns-szakértő. Nemzetközi fórumokon, szervezetekkel szemben teljes erejével, tudásával a magyar érdekek mellett áll. Miért?

– Nemcsak a magyar érdekeket védem, hanem az igazságot. Amúgy más népek esetében is hangot adok a véleményemnek.

– Évtizedek óta foglalkozik a migránskérdéssel: az ön szótárában ki a menekült és ki a gazdasági bevándorló?

– Háborúk, polgárháborúk, egyéb háborús tevékenységek, fegyveres konfliktusok, erőszakos törzsi rivalizálások a menedéjog szempontjából nem képezhetik az elbírálás során a menedék megadásának alapját, hiszen az csak individuális, azaz személyre szabott, illetve politikai üldöztetés esetén állapítható meg. Így a genfi konvencióban meghatározott menekültstátusz, és ezzel az állandó tartózkodáshoz való jutási jogosultság, a most érkezők esetében kevesebb, mint három százalékukat illetné meg. Ráadásul erősen kifogásolható, hogy az érkezők nagy része csak a gazdag európai országokat pécézi ki magának, holott aki az életét félti, annak bármelyik ország ideális, ahol biztonságban van.

– De Európának van egy Angela Merkelje...

– Sajnos ő Európa sírásója, tudatosan meghívja a migránsokat, s ezzel tönkreteszi Németországot, de Európát is.

– Hány migráns várható?

– Évente milliók jöhetnek, és a bevándorlási hullám még korántsem érte el a csúcst. A NATO Defense College katonai demográfiai tanszékének professzora, Gunnar Heinsohn szerint 2050-ig csupán Afrikából és a Közel-Keletről 950 millió bevándorló érkehet Európába.

– Mennyi?!

– 950 millió.

– Nincs az a gazdaság, amelyik ezt elbírja. Kinek áll érdekében az invázió?

– Ez egy tudatosan előkészített, jól koordinált betelepítés. Thomas Barnett amerikai katonai stratégia, a korábbi védelmi miniszter tanácsadója két könyvében is már arról értekezik, hogy Európának évi 1,5 millió bevándorlót kellene befogadnia. Szerinte olyan társadalomra van szükség, amelyben nincs különbség nemzetek, kultúrák, vallások és nemzetiségek között, ahol az emberek jelentős részének az IQ-ja nem éri el a 90-et. Ezzel dolgozni még lehet, de gondolkodni már nem. Az Egyesült Államokban nem értik, mi a nemzet, mi a történelem, és főleg, mi a kultúra és hagyomány, hogyan néz ki egy jól felépült társadalom.

– A korábbi fő migrációs célpontok, az Egyesült Államok, a gazdag Öböl menti országok és Ausztrália sem fogadja számolatlanul – nagyon helyesen – a bevándorlókat. Akkor hogy mer beleszólni bárki is abba, mit tegyen Európa, mit tesz Magyarország?

– A megmondóembereknek, kormányoknak – számos más mellett – ez az egyik fő csapásmérő eszközük az európai gazdaságra és a szociális hálóra, miközben az európai önvédelem nem működik.

– Mi lesz Európával?

– Kétpólusú kontinens jön létre, amelyben felértékelődik Közép-Európa szerepe. A nyugati államok az Egyesült Államokkal együtt elsüllyednek, mert az értékhanyatlás, a morális válság már olyan méretű, hogy visszafordíthatatlannak tűnik. Ehhez jön a gazdasági és politikai válság.

– A migráció és a terrorizmus között van összefüggés?

– Igen. Ezért is hatalmas probléma, hogy Európa vezetői, Angela Merkel német kancellár és Jean-Claude Juncker, az Európai Bizottság elnöke a valóságtól elrugaskodva, álhumánus és álszolidáris tézisek mögé bújva nem védik meg a kontinens lakóit.

– A szociáldemokrata osztrák kancellárt, Werner Faymann-t sem lehet mindig az egyenes beszéd és a következetesség mintapéldányának nevezni. Például, a magyar kerítés építése kapcsán először tiltakozott. Majd amikor az osztrákok is így döntöttek, azt nem kerítésnek nevezte, hanem ajtócskának oldalelemekkel...

– Az osztrák kancellár azt mantrázza, amit Angela Merkel, a német kancellár, Jean-Claude Juncker, az Európai Bizottság elnöke pedig azt, amit Washingtonból meghatároznak nekik. És az amerikai politikában a pénzoliturgia és a fegyveripar, a tanácsadók még mindig nagyon befolyásosak.

– Nemcsak a migránsáradattal érkező kiképzett „katonák”, terroristák jelentenek veszélyt, de az uniós állampolgárként már itt élő, második és harmadik generációs migránsok némelyike is. Az ő apjuk, nagypapjuk még örült, hogy béke van, dolgozhat, víz folyik a csapból, fedél van a feje felett, étel az asztalán, de leszármazottaik már nem tudnak vagy nem akarnak beilleszkedni. Miért?

– Nem akarnak és nem is tudnak integrálódni. Mert teljesen más a kultúrájuk, a mentalitásuk, másak a motivációik.

– Kanadában mégis szinte mindenkinek sikerül.

– Ott nem ilyen mértékű és összetételű migrációval szembe-
beszülünk.

– *Lehet a dzsihad – a világ iszlám hitre térítésének – tudatos
része a migráció?*

– Igen, ez történik, főleg Szíriában.

– *Több EU-tagállamban a hatóságok éveken át tudták, kik a
terrorgyanús személyek, akik hazajártak Szíriába „bombaké-
szítő tanfolyamokra”, mégsem történt semmi lekapcsolásuk,
likvidálásuk érdekében. Mi ez? Dilettantizmus? Vagy ezt hiszik
jogállamiságnak?*

– A migrációs probléma mutatja, hogy ez a fajta jogállam
csődöt mondott. A helyzet már ellenőrizhetetlen. A hatóságok
mégsem mernek fellépni a minél nagyobb bűnözés
ellen, és ha igen, akkor ezt nem szabad nyilvánosságra
hozni, hogy ne legyen lázadás. Ha pedig az érintettek bírósághoz
fordulnak, az nekik ad majd igazat, mert azt mondják,
számításba kell venni az ő kultúrájukat és szokásaikat. Attól tartok,
polgárháború lesz, ha Európa több államában – leginkább a németeknél,
a franciáknál és az olaszoknál – több helyszínen lesznek terrorakciók.
Hogy mi jön utána? Diktatúra, csak nem lehet tudni, hogy jobb-
vagy baloldali.

– *A jövőben várható gigantikus embertömeget hogyan és
mivel lehet hatékonyan visszatartani?*

– A kerítés jó, de a szívóhatás igazából azzal szűnne meg
végleg, ha nem lenne érvényben a már 1990 óta nem aktuális
genfi menekültügyi egyezmény, ezért azt fel kellene mon-
dani. Ez esetben a csempészek sem tudnák megígérni a
migránsoknak, hogy menedékjogot kapnak Európában. Az
unió külső határait pedig hatékonyan kellene védeni, s
ehhez a hadsereget is használni kellene.

– *Mit szól a kötelező betelepítési kvótához? Szlovákia és
Magyarország az Európai Bíróságtól várja, hogy mondjon
nemet a brüsszeli diktátumra.*

– Tartok tőle, hogy az Európai Bíróság – mint eddig már
sokszor – a tagállamok érdekei ellen fog ítélni. Ugyanis a fő
probléma az uniós irányelv, amely azt mondja: a háborús
területről érkezőkkel ugyanúgy kell bánni, mint a politikai
menekültekkel. Az uniós irányelv megszüntetését kellene
először kérni.

– *Ha ma szét is osztják a migránsokat az országok között –
bár ez is nyögvenyelősen megy –, holnap Schengen miatt
viszont könnyedén visszasétálnak az általuk megálmódott
célszországba. Akkor mi értelme a kvótának?*

– Mindenhol lesznek majd kerítések. Ezért kell elérni,
hogy ne jöjjenek se az EU-ba, se egész Európába.

– *A visegrádi országok (V4) a krízisben együttműködnek. Mit
gondol, lehet ez egy későbbi, hatékony politikai, gazdasági
érdekérvényesítés csírája?*

– Remélem, hogy még szorosabb lesz ez a partnerség, de
ehhez csatlakozni kellene más régiós országoknak, a szlovénok-
nak, a horvátoknak, a románoknak, s közös célok alap-
ján képviselni érdekeiket Brüsszelben vagy akár Brüsszel
ellenében.

– *Mi lenne most a helyes magatartás az unióban és a nem-
zetállamokban a migrációs probléma megoldása érdekében?*

– A Dublin III és a schengeni rendszer „meghalt”. Ezért –
ahogy már mondtam – a genfi egyezményt fel kellene mon-
dani, mert azt a második világháború után, más körülmé-
nyek között, más problémákra találták ki. Válság van min-

denütt: katonák az utcákon, bezárt iskolák, félelem az
emberek szívében, tehetetlen düh a lelkekben. Felbolydult a
világ. A mai helyzet nagyon hasonlít az első világháború
előttihez. Igaza van a pápának: ez a harmadik világháború.
És ezt nem csak a terrorizmussal szemben vívjuk, miután a
háborúnak több eszköze, terepe van: gazdaság, valutatáma-
dás, fegyverszállítás, média, propagandaháború.

– *A német ajkú sajtó – tisztelet a kivételnek – által a migrá-
cióval kapcsolatban írtak számtalan esetben köszönőviszony-
ban sincsenek az igazsággal. A németeknél gyakorlatilag utasí-
tásba kapták az újságírók, hogyan kell beszámolni a menekült-
válságról.*

– A média sok esetben hazudik, a hatalom eszköze. Élni
kellene a panaszokkal és keresetekkel.

– *Ön 2012 óta pereskedik a Lendvai Film (Nationale
Träume – Ungarns Abschied von Europa? (Nemzeti álmok –
Magyarország búcsúzik Európától?)) és az azt követő vitapro-
gram miatt. Hol tart ez a Paul Lendvaihoz kötődő ügy?*

– Az első eljárást megnyertem a legfelsőbb bíróságon,
amely azt mondta, tárgyalni kell az ügyben – ami addig nem
történt meg, csak visszautasították a beadványaimat, mond-
ván, az objektivitás elve nem lett megsértve. A legfelsőbb
bírószág viszont kimondta: felül kell vizsgálni, hogy a filmben
betartották-e az újságírói etikát, a tényállítások igazak-e
vagy nem. A médiahatóság közben tárgyalás nélkül vissza-
utasított, mert szerintük minden korrekt és objektív. A 65
oldalal határozat ellen ismét fellebbeztem.

– *Az osztrák kedves, jóindulatú, kellemes nép, mégsem lehet
hallani, hogy a „félrebeszélő” politikusaik, a művészeti világ, a
kultúra területén amúgy sikeres, de a valóságtól elrugaskodott
emberek véleménye ellen szót emelnének. Miért?*

– Sok minden nem tetszik itt az embereknek, de Ausztriá-
ban véleményterror van. A vállalatoknál, a hivatalokban, a
bankoknál tilos az alkalmazottaknak a migráció ellen bármi-
lyen negatív véleményt megfogalmazniuk. Elbocsátják azo-
kat, akik mégis szólani mernek.

– *Ilyen nálunk is volt, úgy hívták, kommunizmus.*

– Ez, ami Ausztriában történik, sok tekintetben még annál
is rosszabb. Például be kell jelenteni azt a kollégát, aki a
migráció ellen szólani mer, kvázi besúgóhálózatot építenek
ki.

– *A szólásszabadság a demokrácia egyik legfőbb értéke.*

– Nem érdekli az embereket. Inkább hallgatnak, mert fél-
tik az állásukat, fizetésüket. Sajnos Nyugaton a szabadság
már nem érték, csak a biztonság számít.

– *Ez a korlátozott véleménynyilvánítási lehetőség mire vezet-
hető vissza?*

– A második világháború után az embereket átnevelték. A
németeknek nem szabad gondolkodniuk, már egyetlen párt-
juk sincs, amely az érdekeiket képviseli. Nálunk is folyik a
butítás, a politika szintjén pedig talán még a Szabadságpárt
az, amelyik képviseli az átlagemberek érdekeit.

– *Na, most jó sokan elhelyezik önt a politikai térképen...*

– Semmilyen pártpolitikát nem képviselek, sohasem vol-
tam, nem vagyok és nem is leszek semmilyen párt tagja.
Tevékenységem természetesen politikai jellegű is, de csakis
az igazság érdekében léptem és lépek fel, emelek szót, és ez
a jövőben is így lesz. Mivel teljesen független vagyok, meg-
engedhetem magamnak ezt a luxust. (Magyar Idők)

Hogy állunk a sógorsággal?

Szűkebb értelemben az egyén házastársának férfitestvére vagy nőtestvérének férje a *sógor*. A sógorság a házasság révén létrejött rokonság (nem vérségi) egyik formájának megnevezése. A közös munkáknál egymásnak segített és a visszasegítést is elvárta a sógorság. A múlt század fordulójától bevett gyakorlat, hogy az apa vagy anya sógornőjét hívják meg keresztanyának. (Magyar Néprajzi Lexikon IV. köt. 462-463) A keresztanya vagy komaasszony (komámasszony a Homoródok mentén, kománé a Nyikó mentén) férjét a koma (komámuram) megszólítással tisztelik meg ma is.

Amikor hírül vettem a médiából, hogy az osztrák államvezetők a szomszédos magyar államvezetőkre nézve sértő kijelentéseket tettek a migránskérdés kapcsán, az igazat megvallom, felment a cukrom. - Hát, hogy is állunk a sógorsággal? – kérdeztem magamban. Talán újra kell értelmeznünk a hagyományos megszólításokat? Úgy tudtam, hogy a magyarság Duna-medencében való megtelepedése után idővel *összesógorosodott* az osztrákokkal.

- Boldog Ausztria, csak házasodj!- mondták, és tették. A Habsburg uralkodócsalád (ház) összeházasodta fél Európa tucatnyi országát és tartományát egy finom-vegyes birodalomba. A kétfejú sas (Uram bocsáss! Minden, ami kétfejú: bárány, borjú, ellett gyermek – az mind szörnyszülőtt! A klinikai laboratóriumok tárolóiban alkoholban preparálták, hogy legyen, amit leigyanak dicső felszabadítóink 1945-ben.) Mari-Trézi keresztanyánk idején vasszárnyai alatt hidegrázással melengette évszázadokon át mostoha, örökös csibe-tartományait, és nemkülönben Ferenc Jóska sógorunk alatt 1849 után vadházasságban élt Magyarországgal Ausztriával.

-Eletünket és vérünket a mi királynőnkért!- kiáltottuk a Napoleon elleni háborúban. Mindent a királyért és a hazáért, kiáltottuk az első világháborúkor, hogy aztán se királyunk, se hazánk ne legyen Trianon után. De a vesztes Ausztria úgyszólván megkapta Magyarországtól Burgenlandot!

Magyar becsülettel eleven védőbástyája voltunk a nyugati kereszténységnek a mindent felperzselő sárga-veszedelemmel szemben, majd a félhold lelket-testet sorvasztó ölelését (törököt fogtam, s nem ereszt!) hártottuk el felőlük. Most feledve ami volt - ahogy volt, most az UNIÓ-ban ismét összekomásodott a két szomszéd ország a schengeni és dublini kényszerzubzony szorításában, ismét őrhelyén áll a magyarság, s teszi azt, amit a kötelessége kíván, amit vállalt a *komasággal*. Nem azon morfondíroz a magyar kormány, hogy miként piszkált bele a darázs-

fészkekbe az óperencián túli Samu bátyánk és a szibériai dacos mackó, akik ránk zúdították Afrika és Kis-Ázsia darázsait, s ezek a felzúdított dühös rajok egyre duzzadóbb áradatokban omlanak Európa ígértföldjei felé. Nem azt kiáltják a magyarok, hogy ki mit főz, egye is meg! Érzik és értik, hogy rajtuk csattan az ostor. Rajtuk csattan ismét a sors, a történelem ostora? Felelősséggel és határozottan teszik a dolgukat, s akkor a sógor magas lóról rákiált a pusztai betyárra: Hé, paraszt, nem birkákat (*Birkanauba!*) vagonérozol-é nekünk?

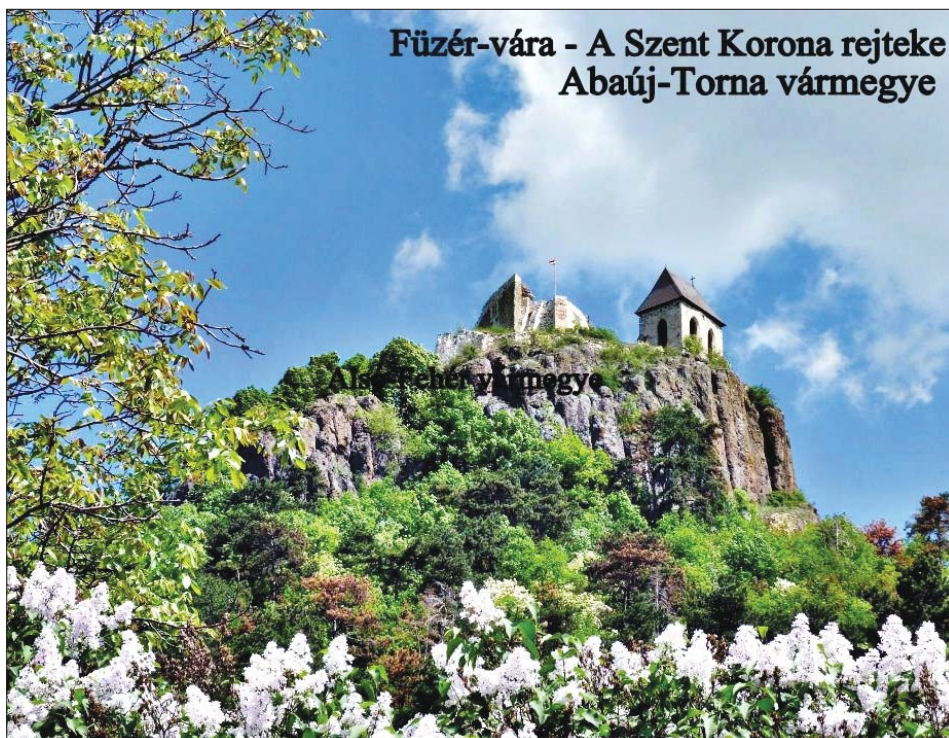
Mint hallanám a frappáns választ az *anschlussban* részes sógornak címezve: - Nem a krematóriumokba küldtük, segíteni próbáljuk őket, hogy mihamarabb megérkezzenek *ágyutokhoz*, aki hívta, és ígérte, hogy fogadja a migránsokat.

Az ilyen gondolatokra és ilyen beszéd hallatán az jut eszembe, hogy ez nem gyermekjáték. Pedig most az tolokodik az emlékezetembe, hogy annak idején gyermeki tudatlanságunkban játéknak vettük, hogy utánozzuk a koncfelett marakodó kutyákat. Morrogtunk, mint a kutyák: sógor, sóógooooorrrr, sóógooooorrr! Aztán egy eleven fordulattal haragot, dühöt utánoztunk, és egymásra vicсорítottunk, mint a kutyák: - Sem koma, sem sógor! Sem koma, sem sógor!

Elkezdődött a morgás és az egymásra vicсорgás. Ki a sógor, és ki a koma? Hát komák és sógorok vagyunk-e? Hogy állunk hát a sógorsággal? Ne színleljük, legyünk valódi értelemben vett sógorok és komák! Ezt kívánja meg a mai nap komolysága!

2015.09.15.

Egyed Balázs (alias B. D.)



Szász István Tas naplójegyzetei

Őrült esztendő

Egy, az őrület felé folyamatosan haladó világ őrült esztendjét zártuk. Sok minden, ami eddig az összeesküvés-elméletek világában várt sorára, előléphetett. Elfogadottá vált a kettős mérce, demokratikussá egy rakás, eddig tilos cselekedet vagy beszéd, el egészen a másként vélekedők meggyilkolására való buzdításig. Vagyis minden, amit a PC eddig tiltott. De csak akkor, ha Jupiterék akarták. A kisökrök és társainak elvárás szerint, csendben kellett volna lenniük. Csendben várniuk sorsukra. Az, amire vártak, természetesen többlépcsős terv. Okos, fokozatos és visszafordíthatatlan. Az ökröt is előbb kiherélik, aztán felhizlalják, majd levágják. Jobb helyeken a kettő közt még dolgoztatják is.

Hogy kisökrök tartanak, az tény. A terv azonban egyelőre elakadt. Szerencsére még a kasztrálás előtt, bár már jól hallatszott a kések fenését kísérő jellegzetes hang.

És lón nagy harag Jupiterék háza táján. Hallatlan. Ilyen még nem volt. Na és, hogy egyre többen? Nem akar az ökrösorda legelni? Pedig attól hízna jó kövérre. Akkor szolgálhatná a Jupiterék ősi génjeiben megtestesült gyarmattartó szemléletet.

Jupiterék mepróbálták a csordán belülről, sőt egy-egy ökröskén belül is bomlasztani ezt a váratlan makacskodást. Kedves, beépített ökreiket is bevetették. Mindhiába. Az ő kasztrált hangjuk igen vékonykának bizonyult.

De félre a példabeszédekkel!

2015-ben a világ elkezdhetett belelátni a pakliba. Olykor nem is titkolták, s ezzel próbálták sokkolni. Nekünk ez is megy – jelezték.

A legegyszerűbb módszer minden lépés felismerésére a „kinek használ?” kérdése volt.

Bármilyen őrülség történt, valamennyi háttérben – végigkeresve azt az érdekeltségi láncot – a szupranacionális nagytőke trónolt. Elmúlt idők szavaival: a rothadó imperia-izmus. Annak imperátorai nagy torokat rendeznek, de akkor sem tudják megtorpedózni vagy elhomályosítani a kinyíló szemeket. Egy előnyük még van. Nem is kicsi. Az, hogy azokat a szemeket s mögöttük a látványt feldolgozó szürkeállományt nagy tömegeknél torzították, sőt silányították el.

S mégis! Forr a világ bús tengere - ő világ, ő Európa, ő



magyarok és nem magyarok. A forráspont elérése pedig azt jelenti, hogy itt már nagyon közel az a perc, ahonnan nincsen vissza. Ahonnan csak megsemmisülni, elpárologni lehet.

Ki akarja ezt? Ki akarhatja ezt olyan, akit anya szült? ŐK! AZOK! Vajon nem földönkívüliek? Vagy csak annak hiszik magukat?

Őrület! Megörjített világban, őrült esztendő után, tébo-lyult előtt. **2016. január 2.**

Szabadelvek rabjai

A pszichológia egy tudomány, mely a társadalomfejlődés és a civilizáció jelen szakaszában – annak sajátosságai és sajnos anomáliái miatt – egyre nagyobb jelentőséggel bír.

Bagdy Emőke a hazai pszichológia egyik szakmai csúcsa. Ezt nem kérdőjelezhetik meg.

S íme! Támadások keresztűzébe került csupán azért, mert az általa ismert és képviselt szakma szabályai szerint szólt.

Idézzük azt a néhány megjegyzését, amelyekkel kivívta a neoliberais befolyás alatt működő pályatársak és leendő pályatársak haragját:

Először a *Hogyan lehetnénk boldogabbak* című könyvből lássunk néhány sort: „Amikor női és férfi mivoltunkról beszélek, akkor princípiumokról is szólok. (...) a nő nembeli beteljesülése az anyaság. (...) Mi nők magunk mellé, fölé helyezzük párunkat, hogy védjen és szeressen minket.” Egy interjúban pedig ezt mondta: „a genderidentitás-elmélet egy bizzar, teljességgel képtelen és a fejlődési törvényeknek ellentmondó áramlat.”

Míg az orvostudomány az egészséges és beteg test sajátosságaival, az emberi lélek világát kutató pszichológia - magyarul lélektan - az egészséges és a beteg lélek sajátosságaival foglalkozik, azzal a szándékkal is, hogy ahol szükséges, ott gyógyítólag léphessen fel.

Ezek a jellegzetességek természet adta szabályok, mondhatjuk úgy is: a teremtés szabályai szerint rendeződtek el a fajfejlődés során.

Vannak. Adottak. A körülményekhez alkalmazkodva a fennmaradást szolgálják.

Döbbenetes azt látni, hogy akadhatnak olyanok, akik, mellözve a tudomány által feltárt és ismert tényeket, mester-séges ideológiákat szolgálva mennek szembe a tényekkel.

Ezt a döbbenetet csak azzal lehet még fokozni, hogy ebben a szakma egyes képviselői nem átalottak részt vállalni. Kijelentik, hogy Bagdy Emőke a „természetes működés” eszményesítésének bűnébe esett. Vagyis a dolgok természetes módon való működése, a természet szabályainak működése nem eszményi. Van annál jobb! Párbeszédet emlegetnek. Igen helyes. Remélhetőleg nemsokára a csillagászok fognak párbeszédet folytatni arról, hogy nem lapos-e mégis a föld.

Mi vezetheti rá ezeket az embereket arra, hogy megpró-

báljanak szembemenni a világ, a létezés, az emberiség, s merem ismételni: a teremtés törvényeivel?

Nos, ez a liberalizmust, mint tudatosan elferdített fegyvert (ma ezt neoliberalizmusnak nevezik) felhasználó haszonelvű pénzhatalom erejével, befolyásával, hamis vonzásával, céljaival magyarázható, s egyeseknél még azzal a téveszmével, hogy amit a velük szemben más ideológiát képviselő tábor tud vagy akar, az csak rossz lehet, válasszuk hát az ellenkezőjét. Na és hát ráadásnak – siker estén – a nem mellékes hatalmat is kapjuk kézhez.

Hogy ennek mi az ára? Az úgy látszik, teljesen mellékes, amint ezt napjainkban éppen a migráns örület kapcsán tapasztalhatjuk. (Iszlamizálódunk? Na és!)

A vita tárgyát képező kérdés kóros félreértelmezése és ármányos felhasználása szintén nagy veszélyeket rejt magában, de ez az elkövetőket a legkisebb mértékben sem zavarja. Ők csak a pillanatnak élnek, a felelősséget – mint ezt tetteik igazolják – nem ismerik. Nemzet, haza, sőt tulajdonképpen az emberiség dolga mit sem számít.

A szabadság nevében hirdettek (rosszul) kendőzött rabságot, s ezzel az ördögi csavarral ma sajnos nagy tömegeket, sőt az értelmiség nem kis részét is lekötötték, mint Gullivert a liliputiak. S nem csupán szakadékony kötelekkel, hanem a megbélyegzés, az ideológiai billog-égetés félelmet keltő módszerével. A PC hatalmas, gonosz és életveszélyes eszközzel. Saját utódaik jövőjével sem törődve. Őrült igyekezettel.

Azzal, hogy az esetleg mégis túlélő utókor emlékezetében miként fognak megmaradni, a jelek szerint egyáltalán nem törődnek.

Egyik képviselőjük mondta nemrégiben: az én szülőcsatornámban ne turkáljanak.

Fogalma sem lehet arról szegénynek, hogy megmaradásunk egyik csodáját vetette harcba, saját csodatevő képességét tette nevétség tárgyává.

Ugyanakkor a nők jogairól naponta papolva, világjelenségekkel itthon próbálván kormányt buktatni (pl. a férfi-női fizetések különbségének kérdése) a médiában hadakozó hölgy-harcosaik arra nem hajlandók figyelni, hogy neoliberalis imamalmaik migránspolitikai tébolya éppen női jogokat fogja semmivé tenni, s nem is olyan sokára, gyalogosan, fekete csadorban, hallgathatnak minderről, ha kedves az életük.

2016. január 12.

MŠM 4711

Apró gyermek voltam, mikor anyám fészülködő asztalkáján a Molnár-Moser, avagy 4711 illatával ismerkedtem. Már dúlt a háború. Aztán Köln, a kölnivíz városaként lépett be táguló földrajzi ismerettáramba. Jóval később pedig úgy, mint az európai kereszténység számára fontos hely. Sok-sok év után végül – egy napfényes délelőttön – ott ülhettem a 4711-es számot viselő palota előtt is.

Tehát Köln! Ki hitte volna, hogy köcsipkéjével a napkeleti bölcserek erekléit is őrző csodálatos dóm előtt, kevésbé bölcs napkeleti hordák fognak egyszer randalírozni az európai kereszténység végnapjait idéző orgiával? Nem sokan.

Azt viszont már-már elfogadta a kontinens boldogabb

fele, hogy amennyiben manapság ilyen előfordul, arról a kereszténységét takargató, mi több, tagadó Európában nem tanácsos beszélni. Túrni kell! Sőt. Üdvözölni kellene.

Gyertek, ti egy megújítandó kontinens leendő lakói, és takarítsátok el a globális tőke útjából a hagyományoknak eme felesleges halmazát!

Egy jókora emberöltő után, tehát ismét Köln. És ismét háború? Sajnos, valami olyasféle.

Az események túlnőtték a normális ítélőképességét még őriző európai emberek számára a tesze-toszának nevezett, valójában globál-komprádor európai vezetés hatáskörét.

Érezték, tenni kellene valamit. Csupán a látszat megőrzésére.

Jókora késés után sikerült kitalálni, hogy a rendőrségre lehet löcsölni a hibát. Azt a „hibát”, amelyet több más európai városban is észleltek, de mindeddig elhallgattak. (Most éppen a svédok vallották be.)

A rendőrség nem készült fel, a rendőrség gyenge volt, a rendőrség hallgatott. Ki hitte volna?

Mikor egy kontinens számos városának rendőrségei hallgatnak a migráns tömeg viselt dolgairól, ki az, aki elhiszi, hogy ennek nincs közös és pontosan megjelölhető oka?

Bizony, jól ismerjük azt az erőt, azt a zseniálisan gonosz találmányt, amelyik anélkül, hogy nyíltan diktatúráról lehetne beszélni, kemény öncenzúrára kényszerít. Rendőrséget, sajtót, intézményeket és persze egyéneket is – az egész társadalmat.

A belügyminiszter nem adott ki ilyen rendelkezést! Szól a válasz. Akár el is hiszem. Ki sem kellett már adnia. Tudták már maguktól, mi a kötelességük. Azért vannak sejtéseim arról, hogy az öncenzúra jól nevelt reflexét felülről megtoldják. Nagy titokban.

A dologban a leglényegesebb azonban az öncenzúra.

Ez ugyanis diagnosztikus fontosságú jele annak, hogy valamilyenfajta diktatúra működik.

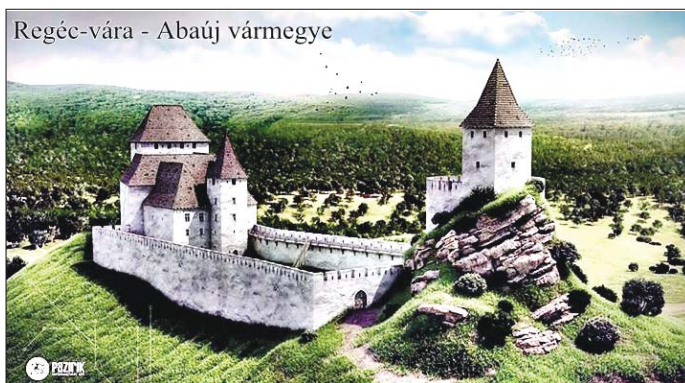
Ismertük a kommunista diktatúra jól kifejlesztett öncenzúráját, most egy ideológiai diktatúra láthatatlan talpa alatt nyögő Európa, a PC nevű valami paragrafusaiban összefogalható diktatúra korát éli.

Európába vágyakoztunk, s mi lett belőle.

Mi ki-be járunk egyik diktatúrából a másikba?

Reménykedjünk, hogy nem lesznek korszerű Recek is. Liberálisak. Közös mellékhelyiséggel a barakk tövében.

Ennek belső száműzetésszerű változatai már feltűnedeztek. Sokan vannak, akik inkább hallgatásba burkolóznak. Magyarul: befogják a szájukat.



Ugyanakkor mások az ellenkező oldalról hangoskodnak. Vajon mit remélnek? Annyira biztosak a neoliberális világ győzelmében?

És ha igen, továbbgondolták-e? Mert akkor nemek szerint fel kell készülnenek az iszlám rájuk vonatkozó szabályaira.

Az öregecskedőket kivéve. Ők még megússzák. Ők a szerencsések.

Hogy miként tovább? Nem tudhatjuk, csupán remélhetjük.

Pillanatnyilag a Molnár-Moser frissítő illata még belengi Európát. A tömegek a kendőzhetetlen felismerésektől lesznek egyre szagavatottabbak.

Mindez azonban ma csak pillanatkép. Jobb azonban félni, mint megijedni. Az illatból lehetnek még ferde szagok is.

2016. január 12.

Az obstrukcióhajlamról

– Az obstrukció a kisebbség zsmokságát szolgálja”

– Bill Frist amerikai szenátor.

Bánffy Dezső miniszterelnökről (1895-1899), bírálói azt írják, hogy nagyon kemény, diktatórikus személyiség volt, a „legsovinisztább magyar”. Mint erdélyi, jól ismerte az ellenfelet és hasonló fegyverekkel akart megküzdeni vele. Hogy az igazság az ő oldalán állott vagy sem, nem tudhatjuk, mert már nem tehetette meg. Bánffy nagy fölényrel került hatalomra és az un. „ischli klauzulát” követő ellenzéki obstrukció miatt nagy bukással végezte miniszterelnöki pályafutását.

A végzetes obstrukció pedig folytatódott, mégpedig a nemzeti haderő kérdésében.

Hogyan is volt? Régen volt. Hiába volt. Már nem érdekes?

Pedig tanulságos.

A XIX. század utolsó évtizedében már réges-régen hallható volt az előrelátók figyelmeztetése: nagy veszély fenyegeti a történelmi hazát! Annak ellenére volt ez így, hogy a kiegyezés után az ország lendületet vett, s egy nagyhatalom egyik fele lehetett. Sőt (mint utóbb kiderült), annál inkább nagy volt a veszély.

A vitatkozó magyar világban, a fiskális Magyarországon bizony elkelt az erős kéz. Bánffy, vagy később az obstrukció ha késve is, de felszámoló Tisza.

Csak hogy mindaddig (sőt utána sem) voltak képesek a

felelősök ezt elfogadni vagy felismerni. Ezért folyt a parlamenti cirkusz.

Bánffy „a sovinisza”, kisebbségpolitikai osztályt működtetett a miniszterelnökség mellett, s ebben komoly munkát végzett az a Jancsó Benedek, akit azzal a céllal küldtek ki Romániába, hogy tanulmányozza az ottani (az ortodox törésvonalon túli) viszonyokat, majd kellő ismeretek birtokában segítsen a magyar politikának szembenézni a délkeleti veszedelemmel. Mert az már minden módon megnyilatkozott.

De Bánffy ment, a hivatalt felszámolták, Jancsót elküldték középiskolai tanárnak.

Aztán az obstrukció a legkényesebb kérdésben kezdett működni, – nem akarta a magyar nemzeti haderőt. Nem és nem. Bármi áron!

A folytatás ismeretes.

De Trianon sem volt nekünk elég.

Vajon az sem állja már meg a helyét, hogy nekünk Mohács kell, sőt nekünk Trianon kell?

A mai – modern obstrukciós gyakorlatban jeles ellenzék – egyelőre nem akarja megszavazni veszély esetére a határok védelmét erősítő katonai támogatás lehetőségét. Azt, ami más európai országoknál napi gyakorlat. Megteszi később vagy sem, még nem tudjuk, de a pusztá tény, hogy ez vita tárgyát képezheti, magáért beszél.

Ha netán sikerül ez nekik, ismét ugyanabba a folyóba lépünk, mint 100 évvel ezelőtt?

Csak az obstrukcióra hajlamos szellem gyökerei táplálkoznak másból.

Akkor talán a pártpolitikai vak ellenkezés, ma a nemzetellenes gyűlölet, a komprádor szellem élteti azokat. Micsoda különbség. Micsoda veszedelem!

2016. január 22.

Hidegen hagyott önkritikák

A szenvedésekből született szellem, nagyjaink példája, sorsunk igazságtalanságának örökös kutatása mindenkor önkritikára sarkallta a magyart.

Zrínyi és Széchenyi után leginkább talán Makkai, A magunk revíziójának szerzője végezte ezt maradandó eredménnyel. S aztán a maiak, a hitelesek, az építeni szándékozók, Cseres Tiborral indítván a sort, s nem a bűnös nemzet cél-elmélet lovagjai.

Magunkból kiindulván, a valódi befogadó nemzet kollektív beidegzése mondatja és teszi ezt, meg a sok, éppen e gondolkodásmód miatt, érthetetlen méltánytalanság. Hiszen nem népek börtöne, hanem népek bölcsője volt a Szent Korona országa, s ma ezt kimondani lassan PC tilalom alá fog esni?

Mai – tiszteletemet bíró – jeles kérdezte: mit tett a Szent Korona a románokért? Tudok-e a Supplex libellus valachorumról? Hogy ama, Bécs által elutasított beadványig befogadott – éppen egy millió (pontos adat!) – román otthonra és ortalomra talált a Szent Korona országában, semmit sem jelentett a kérdezőnél.

Kelet–délkelet- és dél irányában ezt az el nem fogadást fokozza az ortodox törésvonal világokkal (kulturákkal)



másként működő szelleme. És teszi az új nemzetek és nemzetcskék hiúsága. Hiszen lehetne büszke, közös történelmünk. S ezt mi nem sajnálnánk tőlük. De a valóságos nekik nem elég, mert nem róluk nyerte elnevezését, mert mi is benne vagyunk. Mi, az örök és jól felépített ellenségkép alapjai. S ezért inkább a fantázia világához nyúlnak segítségért. Annak gazdagsága pedig végtelen, és ennek megfelelően szárnyal is, hogy pl. eredetükkel már az ősemberig juszanak (románok és ukránok). Már-már azt várhatjuk, hogy nem is velünk fognak versenyezni, mint nyilvánvaló jöttmentekkel, hanem egymással.

Mi közben keresve kutatjuk bűneinket, melyek vannak, de messze nem versenyképesek szomszédaink bűneivel, s a nagy nyugati ítéletmondóinkéval különösen nem. Azok gyarmattartó szelleme ma is oly aktívan működik, hogy a magállamok félgymatai lettünk a neokolonizáció új eurokonform módszereivel. S még készülhet erre törvénybe iktatott modell a két- vagy háromsebességes Európával. Mit gondol a politikus, mikor a belső harcokban a „minden az Eu-s pénzeknek köszönhető” szlogenel támad ellenfelére, hogy a nettó befizetést nem úgy számolják, mint az hivatalosan történik. Össze kellene adni, amit tőlünk 25 év alatt elvettek, elvittek, ne mondjam ki: elraboltak. S tán azt a morzsát sem kifelejtve, melyet ennek érdekében komprádorainknak adtak. Aztán ezt kell az „Eu-s pénzekkel” szembeállítani.

Na, de ne szárnyaljak, mint utódállami fantázia! Maradjunk a szorosán vett témánál.

Önkritika!

Volt e hasonló szintű és szellemű válasz Cseres Hideg Napjaira? Semmi.

Mit válaszol a hivatalos román történetírás, amikor nemzetiségpolitikai tévedéseinket kellene a vad homogenizációs és xenofób örülettel szembeállítani? Az el nem fogadott történészek közt e téren már megmozdult valami. És persze az őket hazaárulónak nevezők kórusa is. Iorga nyomán: mit számít nekik az igazság, ha nemzetük javáról van szó! De javára szolgál-e nemzetüknek a hamis alapokon nyugvó nemzettudat? Rövidtávon talán. Csakhogy a történelem nem rövid távú dolog. Bár az is igaz, hogy az emberiség igyekszik befejezését közelebb hozni.

Az ukrán azzal küzd, hogy Ukrajna nem is létezett, csak a legújabb kor néhány zavaros pillanatában. Az ukrán ősem-

bert, kiról tanterv szerint dolgozatot írnak a gyerekek, feltehetően elnyomták, s nem tudta megszervezni később államiságát?

Még rosszabb a helyzet a szlovákokkal, akikkel annyira egy a történelmünk, hogy az számukra már kibírhatatlan. Egy ősi új kitalált mellé, a közöset a személyekkel együtt, retroaktív módon szlovakizálják.

Az ízig-vérig Habsburg múltú Ausztria vajon szégyenkezik-e az elkövetett hullarablásért? Távolról sem. Ők osztrákok lakta területekről beszélnek, csakhogy azok mind egy szálíg Magyarországra települt németek vagy őslakó magyarok voltak.

Ha jól tudom, nem olyan vészes, de nem is tiszta a helyzet szlovén és főleg horvát vonalon. Pedig aztán velük semmi gond nem volt. Együtt hullajtottuk a közös vért. Zrínyi Miklós és Péter példája a leginkább megerősítés erre. Horvát apa, magyar anya és mindkét népnek egy-egy hazafi. Igazságosan. A derék Jellasics nem horvát hazafiként támadt a magyar forradalomra, hanem a bécsi udvar katonai parancsára. És vesztére.

A török elől befogadott szerbek? Azok, akiknek otthonmaradottai a török helyett és annak zsoldjában a rácjárásokkal irtották Dél-Magyarország népét? S akik a rendszerváltás után még a Balatont emlegették jogos és ősi határként? Velük marad a Hideg napok hidegrázása nekünk, s a 40 000 magyart kiirtó partizánakciók halottai felett végre talán ritkábban meggyalázott emlékművek sovány öröme. És mennyi csont még a reátelepített szemétdombok alatt?

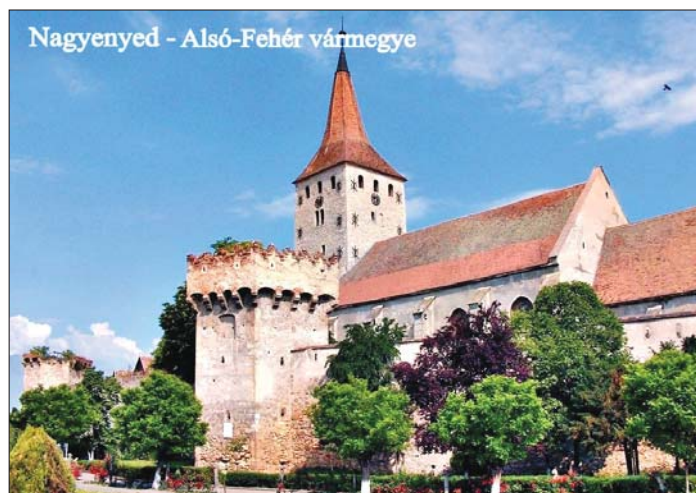
Körbeértünk.

S most folytathatnánk a külső körrel, Európával. Azzal a kontinenssel, amelyik örök reménytelen szerelmünk marad. Amíg még van.

Aztán, ki tudja...

Csakhogy ez már velünk együtt történne. A közös halál pedig nem vigasztaló.

2016. február 1.



Útrakészen

Kiket úgy szerettem,
már kétfelé vannak,
egy részük még velem,
mások elballagtak.
Fele itt a földön,
fele fenn az égben,
itt alant fogyóban,
amott egyre többen.
Amint itt lenn fognak
amott szaporodnak,
úti kételyeim
egyre fogyatkoznak.
Odafentről reám,
kedves arcok néznek,
amíg vagyok vagyok,
hogya hívnak: megyek

Leányfalu: 2015. december 7.

Septimiu Borbil

Negyedműveltek tragédiája

Az információk szédítő sebességgel terjednek. Nem csoda, hogy néha kábán pislogunk lavinájuk alatt, és aki igaznak vél mindent, amit olvas vagy hall, arra ébred, hogy észrevétlenül víziókkal (értsd delíriummal) terhelt negyedműveltté lett. Helvétius a tudatlanságot „a közösségi sorscsapásokban legtermékenyebb elvnek” tekintette, majd valamivel később Paul Valéry olyan egyszerű szavakkal beszélt az ostobaságról, hogy azt gondolnád, azokat bárki képes megérteni – „nem látni azt, amit más igen”. Ideális helyzetben, ahol mindenki meg lenne győződve, hogy számtalan személy létezik, aki drágaköveket lát ott, ahol ő csak mocsarat, a világ minden bizonnyal másképp nézne ki. Mindenesetre nem olyan lenne, mint a román társadalom, ahol minden második ember illusztris doktora valamilyen területnek, mindenről véleménye van, és ha elég hangos és elég erősen könyököl, híres döntéshozóvá vagy üres vélemények formálójává válhat. Ebben sikerült kitűnnünk, bár mások sincsenek nagyon lemaradva: „Az etruszk nyelv a magyar nyelv egyik archaikus formája” (Mario Alinei – Etrusco: una forma arcaica di ungherese).

Milyenek vagyunk, milyenek hisszük magunkat? Milyenek látnak mások bennünket, mitől lettünk ilyenek? Vagy honnan származunk, és miért választjuk inkább a kézzelfogható dolgok meghamisítását? – Csak néhány kérdés azok közül, melyekre az utóbbi időben egy-egy pszichológus vagy történész próbált válaszolni. De vajon hányan hallják meg ténylegesen? Érdekes, bár az igazság felszabadít, sokan inkább a rabságot választják...

Ami a románokat illeti, ez a fajta rabság kényelmes választási lehetőség a komplexusosoknak – ahogy arra Lucian Boia rámutatott: „Akár bevallják, akár nem, a románokban az okoz komplexust, hogy 1000 éven keresztül nem létezett román állam, nem létezett a szomszédos népekével összevethető, a régmúlt időkben mélyen gyökerező politikai hagyomány.”*

De nincs mit tennünk, hiszen Ungro-Vlachia (Zemli Ungrovlahiskoi/Havasalföld és Moldva) részei „az Európában utoljára létrejött államok. Térségünkben abban a korban és már sok száz éve Magyarország és Lengyelország nagy regionális hatalmak voltak, s még a valamivel kisebb szomszédnak, Bulgáriának is voltak dicsőséges terjeszkedési évszázadai, mindez fél évezreddel a román államok létrehozása előtt. Szerbiának szintén”.

Mit is mondjak a többi területről, ahol románok élnek – Erdély, Máramaros, Partium, Bánság... Minden alkalommal, amikor a Három Román Ország kifejezéssel találkozunk, eszünkbe juthatna, hogy öreg nép vagyunk, mely nemrég hozott létre magának államot, mely most nagyjából fele olyan korú, mint amilyen a magyar királyság volt a muhi csata idején. De elképzelhető, hogy nagyjából négy-

száz év múlva mi is elszenvedjük a magunk Mohácsát, vagy az alapítástól számított ezer év múlva hibáink miatt megbűnhődhetünk a magunk Trianonjával. A történelemben bármi lehetséges, főleg, ha szelet vetsz.

Mindent egybevetve, ha megtanulnánk hosszas folyamatnak tekinteni a román nemzet kialakulását, melynek során a mások által valachnak/vlachnak, saját maga által pedig rumani-nak nevezett nép – melynek első írásos emléke Neacsu levele (1521) – eljutott odáig, hogy ugyanazt a nemzeti tudatot, identitást, illetve politikai-társadalmi akaratot vallja és hangoztatja, akkor elfogadnánk, hogy Ioan Inocentiu Micu-Klein püspök fellépéséig, illetve a Supplex Libellus Valachorum Transsilvaniae-ig ez a nép nem nyilvánult meg nemzetként, annak ellenére, hogy a magyar királyság kezdeti időszakában létezett az Universitas Valachorum.

Ezenkívül, bár a hitelvekkkel foglalkozó első diploma leopoldinumban I. Lipót császár az unitus klérusnak ugyanolyan kiváltságokat ismert el, amilyenekkel a latin rendelkezett, a másodikban pedig ezt minden hívőre (a parasztokra is) kiterjesztette, aki elismerte az egyesülést Rómával (a görög katolikus hit felvételéről van szó – szerk. megj.), a nemesek, a szászok és a székelyek kiváltságainak aláadására irányuló császári kísérlet végrehajthatatlan volt, mert abban az időszakban a vlahok/románok nem voltak abban a helyzetben, hogy jelentős társadalmi elitet állíthassanak ki.

Csak nyerhetnénk azon, ha így tekintenénk a román nemzet kezdeteire. Ha a kézzelfogható dolgok kedvéért lemondanánk a hamisításokról, tudnánk, hogy Alain Du Nay kijelentése – „*A román történetírás felfogása, mely szerint az Unio Trium Nationum (Fraterna Unio) a három erdélyi nemzet románok elleni szövetsége volt, nem más, mint egy modern, nacionalista (a nemzeti ébredés korszakában gyökerező) elképzelés megfogalmazása és visszavetítése egy olyan időszakba, amikor még nem létezett román nemzet, pusztán egy akkoriban még kisebbségben lévő etnikum csoporttudata. A kápolnai felkelés utáni megállapodás minden jobbjágy ellen irányult*” – nagyrészt elavulttá fog válni!

„*A román történelemkönyvekben általában a román és magyar parasztság lázadásáról írnak. Ehhez hozzá kell tenni, hogy az akkor még kisebbségben levő románok nagy része kenézeik és vajdáik főnöksége alatt élt, katolikusok nem lévén, tizedet egyáltalán nem fizettek. A lázadásban csak az a kevés román vett részt, akik a püspöki és káptalani birtokokon voltak letelepítve. Második Ulászló magyar király 1495-ben alkotott dekrétumában pontosan meghatározza, hogy kik (milyen csoportok) nem kötelesek dézsmát fizetni. Például: A szerbek, rutének és vlahok (románok) ne fizessenek dézsmát. – Az ország határain van több terület, ahol a keresztények földjén szerbek, rutének, vlahok és más ortodoxok laknak, akik ezért a földért, saját hitük szerint élve, eddig egyáltalán nem fizettek dézsmát, és akiket a prelátus urak ennek ellenére dézsma fizetésére akarnak kötelezni. És mivel ezeket a Krisztus országának ajánlott dézsmákat Krisztus követőitől vesszük fel, nem azoktól, akik elszakadtak tőle (és azoktól sem, akik ezeken a területeken a király öfelsége, a vajdák, bánok és tisztviselők meghívása és szavatolása alapján tartó-*

kodnak, akik őrzik a földet az ország szélén), elrendeljük:

Hogy ezután a szerbektől, a ruténektől, a vlahoktól és más skizmatikusoktól, akik a keresztények földjein élnek, semmiféle dézsmát nem szabad felvenni (*Corpus Juris Hungarici I, 1000?-1526, 588. oldal (fordítás az eredeti latin szövegből). Az az állítás, hogy »a kápolnai unió a románság ellen irányult«, egy modern ideológia visszavetítése a 15. századba, amikor még nem létezett román nemzet, csak a népi összetartozás homályos tudata. A kápolnai unió minden jobbagy ellen irányult.*) (Jancsó Benedek: Erdély története)

A protokronizmus (görög: protosz „első” + kronosz „idő”, vagyis „időben első”) modern tendencia az egyetemes kulturális nacionalizmusban, mely egyaránt kísérti a románokat és a magyarokat, igaz, eltérő módon, komplexusaiktól függően, a negyedműveltek pedig a leghevesebb hirdetői ezeknek az (eufemisztikusan) spekulatív-vizionáriusnak nevezhető megközelítéseknek. Mi szükségük van az erdélyieknek az ilyenfajta „opiátumra”? Fogalmam sincs!

Egy hete, miután rövid látogatást tettem a tordai római katolikus templomban, elkezdtem komolyabban gondolkodni a múlt ilyenfajta felfogásán és azon a rendkívül magabiztos módon, ahogy azt a negyedműveltek tömegei hirdetik. Akárhogy is közelítettem meg a kérdést, egyetlen következtetésre jutottam: nagy az Isten állatkertje!

Miután beléptem oda, ahol 1568-ban, vagyis négy évvel a Szent Bertalan-éji mézárulás előtt, egy katolikusok és protestánsok közötti véres összecsapások által uralt európai légkörben az erdélyi országgyűlés kihirdette a lelkiismereti szabadságot és a fejedelemségen belül létező alkotmányos rendek (nemesek, szászok és székelyek) vallási meggyőződéseiről türelmet, még románként sem tudtam nem csodálni az erdélyiek – a korhoz képest teljes mértékben rendkívüli – látásmódját.

A tordai ediktumnak megvoltak a maga korlátai, ugyanis nem tért ki a lakosságon belül jelentős arányban jelen levő görög-ortodoxokra és a mőzeshitűekre, de a dekrétum helyes megértéséhez úgy hiszem, hogy a Nyugat-Európát felörlő vallásháborúval szemben állított akadálynak kell tekinteni. A többi felekezet – tehát a szakadár vlahok sem – nem jelenthetett okot a vallásháborúra, következésképpen az ediktum nem tért ki rájuk, ugyanis e felekezetek gyakorlása megtűrt státusú volt. Ezenkívül 1517 óta érvényben volt Werbőczy István Hármaskönyve, az a törvénykönyv, mely rögzítette a nép (nemesség) és a mindenki mást (nem nemeseket) magába foglaló plebsz fogalmakat.

Mindenesetre a tordai ediktum után kétszáz évvel (1761-től) az erdélyi románok tökéletesen megértették a bibliai „Kérjétek és adatik néktek; keressetek és találtok; zörgesetek és megnyitattik néktek” jelentését, így aztán a Habsburgok az unitus mellett az ortodox egyház működését is engedélyezték.

Számomra bizarr, hogy bárki – etnikumtól függetlenül –,

* Boia L. (2002) *Történelem és mítosz a román tudatban (Istorie și mit în conștiința românească)*, Ed. Humanitas

** Ghitta O. – (2001) *Egy egyház születése (Nasterea unei Biserici)*, Presa Universitara Clujeana, pag. 102.

Forrás: Corbiialbi.ro/

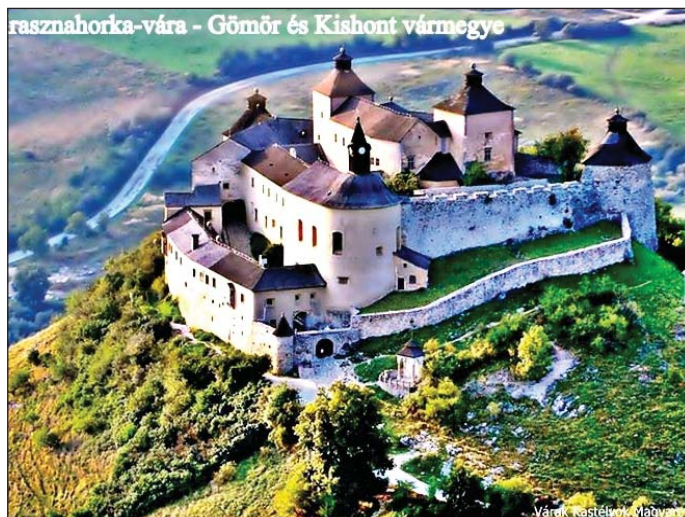
aki ilyen s olyan történelemmel teli helyen él, melyet nem teljesen értett meg, áldozatul eshet a képzelgésnek. Legalábbis a románok esetében a „megértést” könnyű mondani, de nehéz anélkül felállítani, hogy ne veszélyeztesd az egész építményt, melyet a történelem során következetes hamisításokkal hoztak létre, néha még olyan rendeletekkel is, mint amilyen az 1974. október 16-i 194. számú államtanácsi határozat (Kolozsvár napocásítása).

Tudjuk, hogy van ez – elmozdítasz egy követ, és arra ébredsz, hogy az pont a záróköv volt..., így hát felmerül bennem, minek kellene valakinek a múlt árnyalatain törnie a fejét, amikor itt van nekünk a mindent megmagyarázó protokronizmus? Ennek segítségével egyszerűen minden világgossá válik, mint a nap, a Würm-glaciálistól mostanáig. Az etruszko-pelaszok és a földönkívüliekkel korcsosodó dákok csináltak belőlünk Umbilicus Mundi-t. (A világ köldöke- a szerk.) Így aztán sokak számára, akik a két szélsőséges elmélet (a kizárólag dákok-római származás és a teljes mértékben Balkánról történt kései bevándorlás) közötti polémia szellemében nőttek fel, és akik közül egyesek még csak nem is hallottak közbülső tézisekről, megdöbbenő lehet felismerni, hogy a román etnogenézis jelenleg sem lépte túl az elméletek szintjét...

Ugyanilyen megdöbbenést okozna az is, ha megmondanák nekik, hogy Vitéz Mihályt (Mihai Viteazul), aki Rudolf császár nevében meghódította Erdélyt... magának, és aki kielégítette „minden óhaját”, nagyjából azt adva a székelyeknek, amit a románoktól elvett, csak olyan mértékben lehetne a Nagy Egyesülés előfutárának tekinteni, hogy az általa kezdeményezett, majd Basta és rablóbandája által folytatott évtizednyi megszakítás nélküli harc főleg a magyar lakosság számát csökkentette Erdély egyes részein.

Sajnos mindaddig, amíg hajthatatlanul az Ilie Ceaușescu, a hétosztályos „tudós” által meghatározott irányvonalat követjük, nehezen várható el, hogy egyesek ne mosolyogva döfjék oldalba egymást a könyökükkel, vagy ne mondják az arcunkba: „szegény fejetek, ti vagytok az egyedüli nép, mely nem ismeri a történelmét...”

Azt hiszem, ez nagy baj, mert szerintem népem többet érdemel, még akkor is, ha csak annyit veszünk figyelembe, hogy a történelemmel szembesülve elég erősnek, vagy ha úgy jobban tetszik, elég ügyesnek bizonyult.



Mit ír Cioran a székelyekről?

A saját jelképeit kifüggesztő székelyföldet – már csak a közös múltra való tekintettel is - mint történelmi tanúbizonyságot kellene megóvni, védeni, udvariasan kellene viselkedni a mienktől teljesen eltérő nemzeti hagyományokkal rendelkező emberi közösséggel. A lokális önazonosságokhoz történő feltétel nélküli ragaszkodás kilátástalan provincializmusnak tűnhet, kiváltképpen jelenünk felgyorsult globalizációs folyamatai közepette. Végso soron viszont rá kell ébrednünk, hogy a helyi sajátosságok megtartása, megmentése az emlékezés egy értékes formája. A múlt emlékeinek megőrzése kiváltképpen a sajátos körülmények között élők számára bír nagy jelentőséggel, legyen szó a tájegységek nyelvéről, az ott élők jelképeiről, vagy saját ünnepeikről. A múlt emlékeinek megőrzésével az emberek ellenállnak a feledésnek, egységes vízióban újulnak meg kapcsolataik saját gyökereikkel. Egy Velencébe látogató, Rómából vagy Nápolyból származó olasz nem fogja sértőnek tekinteni, hogy ott a venetói nyelvjárást beszélik, hogy ott a nagy ünnepeken a Velencei Köztársaság összes régi jelképeit és lobogóit látja. Ellentétben az egységes nemzet és a közös nyelv ideológiáján nevelkedett románokkal, akik esetünkben mindezt elképzelhetetlennek tartja. Holott nem történik itt más, mint a történelmi emlékezet, a közös, gazdag múlt és kreativitás ápolása. A kasztíliaiak és katalánok közötti versengés, az autonómiára való törekvés mögött ott van a makacs akarat a múlt emlékeinek megőrzésére, egy olyan korban, amikor az uniformizálás nagy méreteket öltött.

A példákat tovább lehetne sorolni. Viszont el kell ismerni, hogy létezik egy nagy különbség. Az említett példákban az összes, említett dialektusok vagy tájnyelvek neolatin eredetűek, nem hordoznak magukban traumát kiváltó elemeket. *Emil Cioran* román gondolkodó, aki átélte a nacionalista túlzások sokaságát, majd később az európai relativizmus elfogadjaként a háború utáni Európa kultúrájának emblematikus alakja lett, *Constantin Noica*hoz címzett levelében felidézi azt az atavisztikus félelmét, amelyet a magyar csendőr látása ébresztett benne. Ezen érzése később átalakuláson ment át: *„A Kárpátokon túl születettek nem ismerheték a magyar csendőrt, a mi erdélyi gyermekkorunk rémületes alakját. Ahogy észrevettünk egyet is közülük, elfogott bennünket a páni félelem, szaladtunk előle, ahogyan csak bírtunk. Ő volt számunkra az idegen, az ellenség. A csendőr miatt vetettük meg az összes magyart, tettük ezt igazi magyar szenvedéllyel. Miután a körülmények megváltoztak, többé nem volt okom a gyűlöletre. Még hosszú ideig nem tudtam elképzelni egy elnyomót anélkül, hogy fel ne idéztem volna hibáit és jó tulajdonságait.”* De olvassuk tovább a mondatokat, amelyek nemcsak az évszázados ellenséggel való megbékélést tartalmazzák, hanem egy furcsa, paradox csodálatot is: *„Hovatovább kevésbé gyűlölöm az én régi uraimat. (...) Van ezekben a rafinált mongolokban egyféle, a lecsillapodott kegyetlenségből eredő melankólia, amirehasonlót máshol nem találunk: azt mondanám, hogy egy*

olyan vér ez, amely elkezdett saját magáról álmodni. És ami végso soron dallammá változott”. A magyar nyelvről pedig a következőket mondta: *„Igaz, hogy nem ismerem ezt a nyelvet, csupán a szitkozódásaikat, de nem unom meg hallgatni őket, egyrészt elbűvölnek, másrészt megdermesztenek, hagyom magam elcsábítani e nektárral és ciánnal teli szavak szépségének varázsától, melyek ugyanakkor borzadállyal is eltöltötenek. Ezek a szavak a végso kényszerűséghez, az agóniához alkalmazkodóak; utolsó szavaid magyarul kellene elhangozzanak, vagy ha nem, inkább mondj le a halálról.”*

Jellemző a mód, ahogy a magyarok ezeket a mondatokat fogadták, mert *Georges Walter* magyar származású francia író (egy másik, Erdélyből származó menekült*) azt vallotta, hogy a Cioran-féle „hungarofiliával” szemben „romanofillé” és „cioranofillé” vált.

Előbb vagy utóbb minden románnak egy célzatos erőfeszítés révén követnie kellene ezt a lelki pályát, ezt a józan megbékélést saját magával és saját történelmével. Ahogyan azt Cioran megfogalmazta, a románoknak mind kevésbé kellene gyűlölniük a magyarokat, azáltal, hogy zárójelbe teszik régi sérelmeiket, és felfedezik amazok érdemeit is. Ilyen például az 1956-os forradalom, amikor a magyarok fel tudtak lázadni elnyomóikkal, a szovjetekkel szemben, ellentétben a románokkal, akik Cioran szerint „becsülettel viselték láncukat”. Vagy egyszerűen el kellene ismerniük a magyarok döntő szerepét Erdély urbánus településeinek létrehozásában, amely városokra ma minden román büszke.

A székelyek még kevésbé helyezhetők a Cioran-i kapcsolatrendszerbe, mármint az uralkodók és alattvalók viszonylatába. Mivel a székelyek egy megkülönböztetett történelmi közösséget képeztek, és annak ellenére, hogy a románokhoz képest fejlettebb politikai szerveződésekkel rendelkeztek, nem voltak üldözöttek, nem lettek elnyomók. Így tehát a székelyek által lakott területet, melynek lakói kitzük jelképeiket, mint egy nagy múlttal, sajátos történelemmel rendelkező országgrészt kellene védeni és ápolni. Tenni mindezt udvariassági gesztusként egy olyan emberi közösség iránt, amelynek teljesen eltérő hagyományai vannak. A régi ellenséges érzületeket elfelejtve a székelyek nyelvét és vallásos körmeneteit ugyanolyan ámulattal és megbűvölten nézhetnénk, mint ahogy a rómaiak vagy firenzeiek tekintenek a velenceiekre. Kétségtelen, hogy a székelyeknek sajátos múltjuk van, amelynek eltüntetését, lerombolását nem lehet semmivel sem igazolni.

Végezetül. Cioran-nak mindenkinél jobban sikerült megvallani azt, hogy a románok kisebbségi komplexusban szenvednek, egy elnyomott nép tudatát, a történelem folyamán elszenvedett megaláztatások szégyenérzetét hordozzák magukban. Csakhogy mindezek manapság már abszurd érzelmek. A székelyek által kitzűzött zászló egy olyan szimbólum, melynek mindössze annyi a szerepe, hogy a helyi közösség identitását jelképezze, ez pedig nem jelenthet fenyege-

**Georges Walter* nem erdélyi menekült, esetleg apját nevezhetjük annak, aki Trianon után települt át a megmaradt Magyarországra. *Georges Walter* 1921. március 26-án született Budapesten és 2014. október 3-án hunyt el (valószínűleg Párizsban, erről nincs adatom.) Apja, *Walter Zoltán* Erdélyben született, 1923-ban családjával Párizsban telepszik le, ahol órásmesterként keresi kenyerét. Fiát, *Georges-t* magyar származású francia íróként említik, első regénye 1967-ben jelent meg *Les Enfants d'Attila* (Attila fiai) címmel. (A ford.)

tést mások számára. A székely autonómia önmagában (elfogadható keretek között) nem veszélyezteti a román érdekeket, nem egyéb ez, mint bármely, saját múlttal rendelkező nép makacs kinyilatkoztatása, hogy nem fogadja el az asszimiláció általi halált, és minimum megmaradni akar. Ahhoz, hogy a románok ne tekintsék országukat egy új keletű, alig 100 éves képződménynek, egy olyan államnak, ami éppen hogy felcseperedett, ami fiatalabb Amerikánál, egy olyan országnak, amelynek nincsenek történelmi mélységei, az kellene egyebek mellett, hogy szenvedélyesen óvják, mentsek mindazt, ami régi, kezdve az épületekkel, a tájnyelvekkel, folytatva a helyi közösségekkel, legyenek azok románok vagy magyarok, mert a felsoroltak a közös múlt elemei, egy megbonthatatlan világ tartozékai.

*Horatiu Pepine (Deutsche Welle Bucuresti)
Fordította Szabó M. Attila*

A fordító, miután átverekedte magát a fenti, román szövegen, egy blogon () az írásban részletekben idézett levél alábbi magyar fordítását találta, ami a fenti idézetekhez képest mindenképpen bővebb. Úgy véljük, érdemes teljes egészében végigolvasni.

Emil Cioran: Levél távoli barátomnak (1957, részletek)

Nem tudom, milyen választ adjak arra a kérdésre, hogy „fenntartja-e továbbra is előítéleteit kis nyugati szomszédunkkal kapcsolatban, még mindig ugyanazokat az érzéseket táplálja iránta?”. Legfeljebb meglepni vagy kiábrándítani tudom. Merthogy, tudja, nem azonosak a tapasztalataink Magyarországról.

Maga a Kárpátokon túl született, nem ismerhette a magyar csendőrt, erdélyi gyerekkorom rémét. Ha messziről észrevettem egyet, páni félelem fogott el, és máris menekültem. Ő volt az idegen, az ellenség; „gyűlölni” azt jelentette: őt gyűlölni. Miatta utálok minden magyart igazi magyar szenvedéllyel. Ami azt jelenti, már ha *érdekelnek*. Később, a körülmények változtatásával már nem volt okom rá, hogy haragudjam rájuk. De azért még sokáig nem tudtam elképzelni elnyomót anélkül, hogy fel ne idéztem volna hibáikat és tekintélyüket. Ki háborog, ki lázad? A rabszolgák csak ritkán, de a rabszolgává lett elnyomó majdnem mindig. A magyarok közéről ismerik a zsarnokságot, mivel összehasonlíthatatlan hozzáértéssel gyakorolták. A volt Monarchia kisebbségei a tanúk rá. A múltban jól tudták adni a gazdát, a mi korunkban épp ezért bármely kelet-európai nemzetnél kevésbé képesek arra, hogy elviseljék a rabszolgaságot. Ha megvolt a hajlamuk a parancsnokságra, hogyne volna a szabadságra? Erősek lévén üldözött hagyományukban, ismerve az alávetettség mechanizmusát és a türelmetlenséget, fellázdak egy olyan rendszer ellen, amely hasonlított némileg ahhoz, amit ők szántak más népeknek. (...)

Bevallom, irigylem szomszédaink pökhendiségét, irigylem még a nyelvüket is, amely vad és szépséges, de szépségében nincs semmi emberi, egy másik univerzum erőteljes és pusztító, imára, ordításra és sírásra alkalmas hangzáisaival a pokolból tör föl, hogy megörökítse hangját és fényét. Noha csak a káromkodásokat ismerem ezen a nyelven, végtelenül tetszik nekem, nem tudok betelni a hallgatásával, elbűvöl és megdermeszt, nem tudok ellenállni

kedvességének és borzalmasságának, ezeknek a nektáros és ciános szavaknak, amelyek olyan jól megfelelnek az agónia követelményeinek. Magyarul kellene kilehelni a lelünköt – vagy le kellene mondani a halálról.

Egyre kevésbé gyűlölöm a volt gazdáimat. Ha jól meggondoljuk, még tündöklésük idején is mindig egyedül voltak Európában, büszkeségükben és fájdalomikban elszigetelten, nem hasonlítva a többi nemzetre. Néhány kalandozás után Nyugaton, ahol kimutathatták és kiélhették esendő vadságukat, letelepülővé fajult hódítóként visszaözlöttek a Duna partjára, hogy ott daloljanak, panaszkodjanak, ott éljék ki ösztöneiket. Ezekben a könnyen sértődő hunokban olyan visszafojtott kegyetlenségből összetevődő melankólia van, amelyhez hasonlót másutt nem találunk: ez olyan, mintha a vér önmagától kezdene álmodni. És végül dallammá oldódna. Lényegükhöz közelien, noha a civilizáció által megérintve, sőt megjelölve annak tudatában, hogy páratlan hordától származnak, áthatva mély és teátrális elbizakodottsággal, amely inkább romantikus, mint tragikus modort kölcsönöz nekik, nem lehettek hűtlenek ahhoz a hivatásukhoz, amely a modern világban nekik kijelöltetett: hogy rehabilitálják a sovinizmust, elegendő pompát és fatalitást vigyenek bele ahhoz, hogy még a csalódott megfigyelő is vonzónak lássa. Annál is inkább hajlok rá, hogy elismerjem érdemüket, mert épp általuk adatott meg nekem, hogy átéljem a legrosszabb megaláztatást: azt, hogy szolgának születtem, és a „szégyen fájdalmait”, az összes fájdalom közül a legelviselhetetlenebbeket, ahogy egy moralista állítja. Nem érezte Ön is a kéjt, ami abból ered, hogy objektivitásra törekszünk azok iránt, akik megcsúfoltak, lehurrogtak, bántottak minket, főleg, ha titkon osztozunk bűneikben és gyarlóságaikban?

Ne következtessenek ebből arra, hogy én is magyar rangra akarok emelkedni. Távol álljon tőlem az ilyen elbizakodottság. Ismerem a korlátaimat és tartom is magam hozzájuk. Másrészt ismerem szomszédaink korlátait is, és ez elég, hogy irántuk érzett lelkesedésem csökkenjen, akár egy fokkal is, s már egyáltalán nem büszkélkedem azzal a tisztességgel, ami kijárt nekem, miközben üldöztek.

Emil Cioran román-francia filozófus és író (francia nyelvterületen Émile Michel Cioran) osztrák-magyar területen, a Szeben megyei Resináron született (14 km-re Nagyszombatól) 1911. április 8-án, Párizsba érte a halál 1995. június 20-án. Gimnáziumi tanulmányait a szebeni Gheorghe Lazar Gimnáziumban végezte, majd 17 évesen filozófiát kezdett tanulni Bukarestben. Elsősorban Kant, Schopenhauer és főleg Nietzsche filozófiája érdekelt. A Bukaresti Egyetemen ismerkedett össze Mircea Eliadeval és Eugene Ionescovaal, akikkel élethosszig tartó barátságot kötött. Szakdolgozatát Bergsonról írta. 1933-1936 között Németországban ösztöndíjas. Ezekben az években mind a német, mind az olasz fasizmussal rokonszenvezett, a romániai Vasgárdának nem volt tagja, de szimpatizált a szervezettel. Később revideálta nézeteit. Eleinte Romániában élt és dolgozott, a harmincas évek végén Párizsban telepedett le. Attól fogva kizárólag franciául írt. A Latin negyedben élt, a külvilágtól elzárkózva; barátai közé tartozott többek között Paul Celan és Samuel Beckett. Ciorant a filozófia egyik legnagyobb újkori szkeptikusaként és nihilistájaként tartják számon.

Rengeteg gondolat és érzés ötlük fel az olvasóban az előző összeállítás nyomán, ezek pusztán felsorolására sincsen mód ezen a helyen. A szerkesztő úgy véli, a megfelelő válaszok (együttal maguk a kérdésfelvetések is) Szász István Tas nemrég megjelent könyvében megtalálhatóak. A cím: *Transzszilván szemmel, összmagyar szívvel* – akár meg is lehetne fordítani: *Összmagyar szívvel, transzszilván szemmel*. A lényeg: szív és elme csodálatos, együttes teljesítményét tartalmazhatja kezében az olvasó. Amely rabul ejti az elmét és elfacsarja a szívet, a mi transzszilván szívünket mindenképpen, de bárkiét is, aki kezébe veszi jelenünk e kiemelkedő szellemi teljesítményét. Elég csak belepillantani, bele-beleolvasni a könyvbe, hogy meggyőződjhessünk: olyan munka került a kezünkbe, ami a magyar nemzet, a magyar lélek, legfőképpen az elszakított, végzetesen sebzett magyar emberek sajnó problémáit tárja elénk, hatol le a gyökerekig, keresi szenvedélyesen a miérteket, a hogyanokat, a kiutat, megoldásokat, a távlatokat. Múlt, jelen és jövő széles horizontját fogja át, kínál az olvasónak lebilincselő szellemi élményt, hatol be a lélek legrejtettebb zugaiba és jelent kapaszkodót elviselni az elviselhetetlent. Olyan könyv ez, melynek 320 oldalát lapunk szerkesztője legszívesebben teljes egészében közölné. Nem teheti, de az alábbiakban megpróbál felcsillantani belőle egynéhány, sokszor csak találmányra kiválasztott gyöngyszemet. Azzal a szándékkal, hogy megalapozza a felhívást: *Tolle, lege!* (Vedd és olvasd!)

Szász István Tas

Transzszilván szemmel – Összmagyar szívvel

Tanulmányok

A szerző Előhang-jából álljon itt csupán egyetlen bekezdés

A román-magyar kérdésben a két legavatottabb, elsősorban Jancsó Benedek és az őt tisztelő és követő Makkai László gondolatfűzére mentén haladva fejtem fel a nagyközönség előtt történelmünk utolsó évtizedeinek oktatáspolitikája miatt többnyire ismeretlen, azonban döntő fontosságú részleteit, de – főleg a román őstörténet dolgában – Tamás Lajos Corvin koszorús történeiszűnkét és más régebbi és kortárs szerzőt is idézek, mint például a napjainkban sok meglepetéssel szolgáló román Lucian Boiat.

A könyv fő fejezeteinek címei is sokatmondóak: Románok és magyarok az ortodox törésvonal mentén. Trianon csapdájában. A felszámolt és remélt erdélyi autonómiákról, valamint az autonómiafóbiáról. Az elfeledett kolozsvári Hítel – nemzetpolitikai szemle. A vásárhelyi találkozó. Magyarság-Európa-függetlenség.

A Románok és magyarok az ortodox törésvonal mentén c. fejezet bevezetőjéből

Foglaljuk össze, hogy mit is jelent az ortodox törésvonal... Rövid magyarázata: a keleti és a nyugati kereszténység, az állammal összefonódó és az egyházat az államtól elkülönítő két Európa határvonala (Kr.u. 395.) Egy olyan határvonal, melynek a románság a keleti, a magyarság viszont a nyugati oldalát választotta, s mely – a románok erdélyi betelepülésével – maga is belénk költözött...

E törésvonal két oldalán két annyira különböző lelki alkatot szülő és annyira más morális értékeket kitermelő társadalom alakult ki, melynek nyomán bizony el kell gondolkodni azon, hogy e két, alapjában véve mégiscsak keresztény kultúrkörön belül mi a több? Az, ami elválaszt, vagy az, ami összeköt? A túloldal ugyanis ezernyi szállal kötődik kelethez, ahhoz, amit annyiféle jelzővel szokás illetni. Leggyakrabban balkáninak, bizáncinak, olykor levanteinek, a román vonatkozásban gyakran fanariotának nevezik. Bi-

zác elpusztult, de megmaradt vallási lenyomata: az ortodoxia. A nyugati típusú kereszténység ideológiája és jogrendje biztosítja az egyén autonómiáját, intézményrendszerre pedig a kollektivitás autonómiáját és önellenőrzését. Bár újabban az Európai Unió részéről ez nem minden téren észlelhető.

A keleti típusú azonban nem biztosítja az egyén autonómiáját, és intézményrendszere nem biztosítja a kollektív autonómiát és önellenőrzést. Lásd az erdélyi magyarság meddő autonómiatörekvéseit...

Náluk az állami és az egyházi hatalom összeolvad. Az ortodox rítus szerint egyetlen hívő sem állhat szemben az államhatalommal. Ez a hit azt követeli, hogy: „Alázattal fogadj szót kormányzoidnak” ...De igen fontos a bűnhöz való eltérő viszonyuk is. A hatalom ellen elkövetett bűn az egyetlen, amire nincs bocsánat. Ez esetben a büntetés kegyetlen. Egyébként más bűn esetén a megbocsátás létezik, és minél magasabb szinten van valaki a társadalmi ranglétrán, annál elnézőbb vele a laikus és az egyházi bíróság egyaránt...

Másik fontos és alapvető vonásuk a xenofóbia, tehát az idegengyűlölet, és ebből fakadóan az ellenségkép fontossága, mely minden vonalon, egyház és állam esetében egyaránt fellelhető. Úgy is, mint gondolat és úgy is, mint alkalmazott módszer.

Nos, ebből az alapvető gondolkodásbeli különbségből ered es ebben áll az a bizonyos ortodox törésvonal, ez magyarázza saját diplomáciai kudarcainkat és a tehetetlen Európa balkáni tehetetlenkedéseit is... De ez magyarázza az úgynevezett *elnyomott* románság XIX. századi korai gazdasági sikereit az ortodox egyház fekete reverendája alatt, miként ez magyarázza a mai *hagymakupolás honfoglalást*, melynek statisztikája ismert, hiszen az egyik nemrég zárult európai évben naponta 2,2 templom épült Romániában, főleg Erdélyben, és míg 806 templomra 13 millió eurót köl-

töttek, addig 36 kórházra csak 8, és 242 iskolára csak 15 millió jutott. Romániában 2010 körül 18 500 ortodox templom, 5700 iskola és 431 kórház volt.

Az egyház és állam összefonódásának mai jelképévé vált templom és kolostorépítés lendületéről Erdélyben olyan értesülések is keringenek, hogy a kolostorok bármikor kaszányákká alakíthatók és földrajzi elhelyezkedésük sem véletlen. (*A szerk. előtt fejrémlik pl. a Marosvásárhelyi övező, frissen épült ortodox templomok sora.*)

A bizánci szellemről nem lényegtelen megállapítani, hogy ez a gondolkodásmód képes megmagyarázni a bolsevik ideológia valódi mélységeit... Ennek a bizáncihoz nagyon hasonló jellegzetességei tömören a következők: császár helyett pártfőtítkárr, császárné helyett a felesége, a titkosszolgálat mindenható, a teológiát az ideológia helyettesíti, az egyház helyett ott van a párt, melynek tévedhetetlensége dogma, a tudomány ellenőrzés alatt áll, terror van, mely ugyanakkor a bűnben furcsa és szelektív engedékenységet mutat, a főbenjáró bűn a hatalom ellen elkövetett, az eszményi állampolgár nem gondolkodik, az értelmiség áru-lóvá válik, az idegenektől félni jó, a népnek pedig cirkuszt kell adni.

Történelmi áttekintés

(Az egyes alfejezeteket nem jelöljük)

A románok írott anyagokban először a Balkánon bukannak fel, írásos hivatkozások itt vannak nagyobb gyakorisággal, aztán fokozatosan északra vándorlásukkal ezen hivatkozások száma egyre gyérül, míg a Dunától északra, majd a Kárpátokon belül kezd gyakoribbá válni. Ez a jelen-ség pontosan követi a fokozatos előrenyomulás időrend-jét....

A Balkán két kimondottan pásztornépe, a román és az albán között a kapcsolat szoros. Szimbiózisban élnek. Olyan közös szókincsük van, melyet más balkáni népek esetében nem lehet tapasztalni. Együttélésüknek a szláv térfoglalás a VI. századtól vet véget. A szlávok önálló állami életre törekednek, így a románok az állami és egyházi élet szókincsét tőlük veszik át...

Ami a magyar-román közös múlt kezdeteit illeti, a két nép találkozása, a szálláshely közössé válása, a szerintem legelfogadhatóbb történelmi vélemények nyomán a XIII. századra tehető...

Akad mai román történész, aki arról ír, miszerint gyakorlatilag még adót sem kellett fizetniük, s beszél a közülük katonai feladatokat önként vállalók előnyeiről, az ezeket vezető kenézek számára nyitott útról a felemelkedés, a magyar arisztokráciába való betagozódás felé a középkor folyamán. Még egy bizonyíték arra, hogy az annyit emlegetett nemzeti elnyomás nem lehetett igaz. Nem is lehetett az akkor, amikor a *nemzeti* fogalma még nem létezett, akkor, amikor még évszázadokkal jártunk a *nemzeti tudat* kialakulása előtt... Az ortodoxiát hordozó románság a hegyekben húzódik észak felé, körülkarolván a történelmi Erdélyt. Máramarosba azonban nem ezen az úton kerülnek. Régi orosz krónikákat idézve Jancsó Benedek leírja, hogy Kun László 1284-85-ben, a tatár betöréstől tartván, Rómától és Konstantinápolytól is segítséget kér. Utóbbi Ibar vidéki vlachok

kat küld, s ezek a magyarokkal egyesülve a Tisza völgyében megverik a tatárokat, de nem akarnak hazájukba visszatérni, így a király őket itt telepíti le...

Másik fontos tudnivaló, hogy a tehetségük, szorgalmuk, vagy katonai erényeik alapján kiemelkedő románok a legnagyobb természetességgel kerültek be a nemesek, sőt a legelőkelőbb családok soraiba, és ezekkel a rendi magyar nemzetbe. Jancsó Benedek megjegyzi, hogy ha nem jön közbe Mohács: „...ők is Erdély törvényes politikai nemzetévé lettek volna”.

...Vagyis nem győzöm hangsúlyozni, hogy az „unio trium nationum”-ból való kimaradásuk folytonos sérelmezése tévesnek nevezhető. A felemelkedettek benne voltak, a jobbágysorban maradtak viszont a magyar jobbággyokkal együtt maradtak abból ki.

A történelmi HA feleslegességének örök igazságát az érdekesség szempontjából félretéve, megkísérlem felvetni azt a kérdést, hogy ha marad a törésvonal túloldaláról minden áron táplált kizárólagos szlavofil elkötelezettség, és nem kap a nagyszámú erdélyi románság latin ábécét valamint könyvnyomtatást az anyanyelvén, milyen sors várt volna az összrománságra?

Az újabb bevándorlási hullám nyomán –Jancsót idézve – Erdélyben a románok száma így alakul: 1700-tól 1761-ig 250 000-ről 547 000-re emelkedik, s a következő húsz évben (1784-ig) 238 000-el 787 000-re növekszik.

...újfent elmerenghetünk azon a fájó igazságon, hogy eleink egyedülálló befogadó-hajlandósága miként vált hazugság áldozatává, s lettünk e téren is bűnös nemzet, mások vad elnyomója és beolvasztója. Mennyi időnek kell elteltie, s miféle eseményeknek történnie, mire a szomszéd népek tudatában is elnyeri helyét az igazság? Az az igazság, mely kiáltva mondja, hogy egyedülálló az, amint a Szent Korona... védelme alatt létrejöttek, fejlődtek, védelmet vagy túlélést nyertek, európai kultúrát építettek maguknak, nyelvet választottak a minket azután hálátlanul – vagy csupán ösztöneikre hallgatva – elnyelő nemzetek.

Így érkezünk el 1848-hoz... A felsorolhatatlan számú helyen elkövetett kegyetlenkedések leírását azért mellőzöm, mert e sorokat a most tájékozódó olvasó hihetetlennek vagy gyűlölködőnek vélhetné... Saját borzalmas kegyetlenkedéseiket nem említve, a magyar... visszacsapást eltűzölva, 40 000 román kiirtásáról és 230 falu felperzseléséről beszélnek. Erről állítottak többnyelvű emléktáblát Kolozsváron... Az arra járó tájékozatlan turista... soha meg nem tudja, hogy éppen ellenkezőleg, akkor újabb magyar települések néptelenedtek el véglegesen...

(*Íde tartozóként, átemelem a következő fejezetből, a 106. oldalról a következő szövegrészt - a szerk.*)

Íme, hogyan is kell áthárítani a saját bűnt. Erről a családommal történt, könyvekben is feljegyzett eset tanúskodik. Az 1848-as forradalom idején, a zalatnai erdőben a mócok kaszával koncolták fel őket, és a várandós anya hasából a magzatot kivágva egy fára szúrták, majd tetemeiket feletették a disznókkal. A történettel legnagyobb meglepetésemre Lancranjan és más, Ceausescu alatt alkotó szerzők műveiben találkoztam, fordított formában. Később a különböző korokban magzatot kimetsző magyarok csak

úgy sorjázta a román megemlékezésekben. Az eredmény a legfontosabb s legszomorúbb. Ez pedig a két nép közötti végleges szakítás. Az a hiedelem, hogy egyik csak a másik pusztulása árán érvényesülhet. Ezek után a felek úgy lépnek át a következő történelmi korszakba, hogy az Erdély feletti hegemónia mindenáron való óhaját hordozzák tovább.

(Trianonban- *a szerk.*) bár sokan a nyugati diplomaták tájékozatlanságát emlegetik, azonban *ilyen létszám mellett* ez elképzelhetetlen volt. Azokat a hazugságokat az előre elkészített terv megvalósításához szükséges eszközként, tulajdonképpen *elvárták a románoktól* (kiemelés a szerk.-tól.) Azoktól, akik ennek, akkor és ott, legnagyobb mesterei voltak. Bratianu beszédét idézve, így hordhatta az esti szellő egy színromán Debrecenben a román anyák altatódalait. Szerencsére itt már – saját falánkságuktól vezérelve – túl nagyot akartak markolni a hatalmasok terveihez viszonyítva.

A történelmi Magyarország elveszett. A kataklizma nemcsak Erdélyt, de a Partiumot és a Bánságot is érintette, s akkor még nem beszéltünk a többi szomszéd étvágját kielégítő sokfelé szakítatásról.

Az ortodox törésvonal egy jelképes megjelenéséről olvashatunk Jancsó Benedeknél, amikor a Budapestre bevonuló, illetve onnan a Dunántúl kirablását célba vevő román csapatok menetét nézi kétségbeesetten. Az elvonuló lándzsás román csapat végén födeles kocsi halad. Benne teljes egyházi ornátusban a dandár ortodox főpapja.

A Jelenkori gondolatok-ból

...Elképesztő félrevezetések és hazugságok befogadására képes ez a (román – a szerk.) társadalom. Erre most csak egy példát hozok fel. Nem túl régen az említett úr (Corneliu Vadim Tudor- a szerk.) egy brassói sajtóértekezleten a közismert fekete templomhoz, az evangélikus szászok büszkeségéhez, az európai gótika határkövéhez látogatván s azt zárva találván, felháborodva nyilatkozott: Ki lehet az, aki ezt az ősi román műemléket a szászoknak adta?

Ha a román-magyar viszonyból származó legfőbb kérdésekről beszélünk, vagyis az erdélyi magyarság életéről és megmaradásának lehetőségeiről szülőföldjén..., akkor csak egy következtetés lehetséges... A legtöbbet az elszakított területeken élő magyarságért, ezáltal önmagunkért... akkor tehetjük, ha itt, közvetlen közelünkben, egy erős és kívánatos, tehát valódi vonzó képet nyújtó országot építünk...

Nézzük hát meg most és újra, hogy mi a helyzet mai állapotunkkal, szemben a szomszédok erős és öntudatos előretörésével. A mai csonka anyaországban nem csupán arról van szó, hogy nincs igazi nemzeti öntudat, hanem ami ennél is rosszabb... itt valóságos *csonka magyar öntudatot* alakítottak ki. Olyat, amelyik nem tud az elszakadt magyarságról és azok gondjairól, amelynek nincs veszélyérzete, s amelyik nem tudja, mit jelent a gyepű elvesztése egy következetes és ravasz etnikai tisztogatást folytató és másfél évszázada a terjeszkedésre játszó szomszéd mellett. Még pontosabban: ármányos és olykor a fizikai megsemmisítés eszközeitől sem visszariadó különféle szomszédok gyűrűjében... Mit tudják mifelénk, hogy alig néhány éve még a *de la Nistru pana la Tisa* (A Dnyesztertől a Tiszáig) jelszó hallatán, az európai belépésre váró román demokratikus parlamentben tapsvihar volt hallható...

Részletek a Trianon csapdjában c. fejezetből

...Merem állítani, hogy Trianonra emlékezni nem gyászszertartás. Trianon emléknapja nem gyásznapi, bár a figyelmeztető és emlékező fekete lobogót illendő lenne mindenhol kitűzni. Trianon ugyanis számunkra egy történelmi képtelenségnek tűnő és soha el nem fogadható tragédia. Nem természetes halál, s több mint váratlan baleset. Saját szubjektív ítéletünk szerint nem illeszkedik bele történelmi létünk szerves folyamatába, nemzetünk történelmi időrendjébe. Trianon egy alattomos gyilkossági kísérlet, egy ország hátában tudatosan otthagytott kés. És ma már az ujjenyomatok is egyre ismertebbek.

Ezzel talán már meg is adtam a válasz egy részét azoknak, akik a Trianon-téma hallatán sebek nyalogatását, siránkozást, a megváltozhatatlan balga felemlegetését, a szomszédok felesleges ingerlését, vagy sok más, már-már sablonos ellenérvet vágnak az arcunkba, s még legjobbaink közt is van olyan, aki arra biztat, hogy nézzünk előre, ne merüljünk el a múltban...

Trianon tanulság. Trianonnak a pusztulásunkra szolgáló kísérletből a megmaradás tapasztalatává kell válnia. Természetes életöszönünk, melyet a legkülönbözőbb ellenérdekelt erők tüzzel-vassal pusztítanak, azt kívánná, hogy erre figyeljünk...

Vagyis Trianon megismerése nem valamilyen természetes haláleset vég nélküli siratása, hanem egy természetellenes, megfontoltan aljas gyilkosság miatti fájdalom átérzése, melynek átélése nyomán igenis gyakorlatias, önvédelmünkre szolgáló fontos felismerések, valamint tapasztalatok születhetnek. Így saját hibáink is felismerhetővé, tehát a jövőben kiigazíthatóvá válhatnak...

De Trianont a belső történések, beleértve a hibákat is, egymagukban nem magyarázzák. A külső okok elemzése pedig még nem ért el a valódi gyökerekhez, csak közelíti azokat. Még ma is közszájon forog a megállapítás a szemét franciákról, meg Clemenceauról, aki magyar menyét utálta. Arra is emlékszünk, hogy Mária királyné luxus-prostituáltakat vitt Párizsba. Azt is olvastuk, amit a megboldogult Lancranjan írt. Ő ugyanis ezzel éppen minket vádolt, s szerrinte ezen is múltott a románok által a Tiszáig remélt határ hátrább vonása... Aztán meg hogy hajózhatóknak mondták a határ menti folyócskákat, körvasutakra volt szükségük, mondván, majd ezek segítségével vihetnek csapatokat a vörös Oroszország ellen, stb.

Jaj, de jó lett volna, ha csak ennyiről van szó, s nem sokkal összetettebb és távolabbi meg távlatibb érdekek sokaságáról és hálóról, melyeknek eredményei nemrég értek be nemcsak nálunk, de európai, sőt azt meghaladó viszonylatban is. Mert – bár a részletek még... kutatásra szorulnak, de egyre jobban látható, hogy a hagyományos társadalmak összeropantása volt a cél... Nem kell, csak a lebutított és nemzeti tudatát veszített egyénekből álló tömeg. Nem kell a család, a kisközösség, az állam, a nemzet, s persze a hit sem...

Trianon tapasztalata mögött egy egész világot fenyegető veszély árnya emelkedik. A mögötte állók számára most is úgy tűnhet, hogy a cél érdekében minden megengedhető, miközben új társadalmi rendszerré vált találmányuk, a globalizáció vakon rohan saját vesztébe. Nem is volna ellenünk

re, csakhogy ez az emberiség történelmében először olyan eszközökkel élhet, melyek az egész föld pusztulását okozhatják. Vagyis a globalizáció önmagát falja fel, adott helyzetben pedig fordított szándékú vagy inkább elborult elméjű Dugonics Titusz módjára minket is magával ránthat...

Trianon tehát ennek a világpusztító folyamatnak volt egyik kezdeti állomása, hibáinkat kihasználva, a felelősséget rava-szul reánk hárítva, az emberiség és saját magunk hiszékenységet is számításba véve, a hazugságot ösztönözve...

Térjünk hát vissza a Trianon következményeit nyögő és a globalizációt kiszolgáló erők hatalma alatt senyvedő magyarság mai helyzetéhez. Mire számíthatunk? Mit tehetünk?...

Trianon szó szoros értelmében vett revíziója ma már nem elképzelhető, de a Kárpát-medence magyarságának számbeli és minőségi gyarapodása annál inkább, s akkor visszatér hajdani, sokat emlegetett vonzereje, spontán asszimilációs vagy re-asszimilációs képessége is...

Lehet-e jövője az emberiségnek a nemzetek nélkül, és ugyanígy az ember lehet-e hasznos, értékhordozó része egy nemzetek nélküli világnak? Meddig jutott a nemzet és az egyén leépítésében a talán most halódó neoliberalizmus? Van-e visszaút? És szükséges-e? Csak kérdezzünk és gondolkodunk, találgatunk, jóslgatunk és következtetgetünk. Közben pedig az emberiség létével játszadozók öntudatra ébredését is kellene lesnünk, és valahogy elősegítenünk...

A Kárpát-medencei magyarság csak együtt tudja megvívni végső harcát a megmaradásért. Ha ebben netán sorszerű erők támogatnak, még akkor is nélkülözhetetlen hozzá az összefogás...

Az oly sokat emlegetett türelem mellett a legfontosabb szó nem érzelmi felhangú, nem indulatos, még csak nem is lelkesítő. Inkább tárgyilagosan kijózanító. Így szólna: okosan! Okosan és kellő alázattal...

A velünk élő Trianon c. alfejezetből

Miért fáj az autonómia hiánya nekem, túl a nemzeti, a történelmi s az aktuálpolitikai felismeréseken is?

A létező autonómiából fakadó jogok hiánya már kisebbségben fogantatott gyermekkoromra rányomta bélyegét. Örökös defenzívában, örökös versenyhátrányban, bizonyítási kényszerben és a megtépázott igazságérzet fájó sebei-vel, főképpen pedig rejtőzködve teltek gyermekéveim. Pedig telhetek volna a tolerancia és sokszínűség áldásainak kizárólagos előnyeire épülő személyiségfejlődéssel is... A Kárpátok Génuszának elképzeléseit megalapozó Brateanu-terv (*gyors beolvasztásra törekvés, mely elsősorban nem asszimilációt jelentett, hanem a több száz éves partikularizmus maradványainak felszámolását, a régió uniformizálását, nagypolitikai és biztonsági megfontolásokból a természetes folyamatok deformálását.* A szerk.) megvalósítása több magyar generáció életét tette tönkre úgy, hogy a kommunista uralom kínjait a nemzetiségi elnyomás szenvedéseivel is tetézve kellett elviselnünk. Nem csoda hát, hogy az etnikai tisztogatás minden módszere oly hatékony volt. A beolvasztástól az emigráláson át a belepusztulásig és a *meg nem születésig.* Ha más nemzetek vagy nemzetrészek Trianon óta történet szaporulatát nézzük, ma Erdélyben – egy 1918-ban Gyulafehérváron ígért romániai nemzetiségi politika eseté-

ben – ki tudja hány millió magyarnak kellene élnie, a folyamatos fogyás helyett?

Ez az a helyzet – melyet az ígért autonómia a kisebbségi és többségi tudatban egyaránt könnyen feloldhatott volna – amelyik saját sorsomat több százezer sorstársammal együtt terelte a gyógyíthatatlan szülőföldvesztés irányába. És ne tegyenek véletlenül sem egy kalapba minden emigrálást, mert az oly sokszor emlegetett gazdasági kényszer sokunk életében nem számított. Más okai voltak a menekülésnek. De a gazdasági-egzisztenciális kényszerek javarészből úgy-szintén a diszkrimináció miatt duzzadtak emigrációs elhatározássá, a nekünk szánt kisebbségi lét által is meghatározott sérült (sértett) én- és közösségi tudat belső viharának eredményeképpen.

Trianonban azonban az utódállamoknak eszük ágában sem volt az autonómiára, vagy akár méltányosságra gondolni. Nem véletlenül utasították el a népszavazások gondolatát.

A Magyarság-Európa-függetlenség c. fejezetből

Huszonöt év aggodalmainak felsorolása végén jó lenne a történelmi körhíntánál is magasabbról alátékineni, és felcillantani a reményt., hogy lesz ez még másként is...

Ezért tért vissza aggodalmaim hosszadalmasnak tűnő, s mégis röpké felsorolásába annyiszor... a nemzettudat kérdése. Ennek az egészséges formájában ápolva sok mindent megoldani, sőt bizonyos időszakokban pótolni képes tudatnak az újraépítése is időigényes, de éppen ezért nélkülözhetetlen feladat.

Mert a nemzettudat egyenlő a szabadság és függetlenség kivívásának esélyével, az pedig a megmaradás egyedüli biztosítója.

S hogy még többeknél megnehezítem véleményem elfogadhatóságát, hozzátenném: a nemzettudat ott a legerősebb és leghatékonyabb, ahol hittel párosul.

Ez az a pont, ahol a függetlenség és a szabadság fogalma mégis elválik egymástól. Előbbinek csupán földi, utóbbinak égi és földi jellegénél fogva.

(A könyv megrendelhető: e-mail: jancsoalapitvany.hu)



Somoskő

A szomszéd kertje

Magyarországon is akadnak szép számmal, akiknek egy ideje bezzegország lett Románia. Gyakran felemlégetik, hogy milyen nagy a szomszéd ország gazdasági növekedése; harmonikus és felhőtlen a kapcsolata a Világbankkal és Amerikával; csökkentették az élelmiszerek áfáját; emelték a minimálbéretet. És persze náluk vasárnap is nyitva vannak a boltok, ezért átjárhatunk oda vásárolni.

Aki gyakran megfordul Romániában, pontosan tudja: ezek a dolgok egyáltalán nem látszanak az egyszerű emberek szintjén. Az is lehet, hogy csak számmisztika az egész, a hétköznapokban ugyanis teljesen ellentétes folyamatokat lehet tapasztalni.

Újra gond lett – főleg a kis falvakban – még az alapvető gyógyszerek beszerzése is, és riasztóan sok orvos hagyta el az országot. A kivándorlás nemcsak az egészségügyben probléma: miközben eleve negatív a természetes szaporulat (vagyis évente hatvan-hetvenezerrel több ember hal meg, mint amennyi születik), ennek háromszorosát teszik ki azok, akik egy jobb élet reményében indulnak el az országból. A hivatalos statisztika azt mondja, hogy 2003 óta 2,7 millió ember ment el Nyugatra, de a valós szám ennél lényegesen magasabb lehet – óvatos becslések szerint is legalább négymillió.

A bukaresti Gandul című oldal a tavalyi esztendő lezárásaként felleltározta, mi az a tíz nagy probléma, amit az elmúlt huszonhat évben, vagyis a kommunizmus bukása óta nem tudott megoldani Románia. Tanulságos a lista, megdöbbentő számokkal. Elsőnek a romániai kollégák is a demográfiai helyzetet említették. Miközben Ceausescu még huszonötmillió nemzetről álmodozott, és ezért mindent meg is tett (jelentős összeggel díjazta a sokgyermekes családokat, betiltotta az abortuszt és a fogamzásgátlást stb.), a mostani döntéshozók évtizedek óta semmit sem tesznek a negatív folyamatok megállításáért.

Az ország lakossága bőven húszmillió alá csökkent, és jelenleg kevesebb ember születik évente, mint 1961-ben. A demográfusok becslései szerint, ha a tendenciák nem változnak, az országnak – az elvándorlással nem számolva! – alig 16 millió lakosa lesz 2050-re. A másik, sok évtizede tátongó nyílt seb az egészségügy kérdése. A valós reformok elmaradtak, és különösen falun riasztó a helyzet. Romániában gyakorlatilag semmilyen államilag támogatott egészségügyi szűrőprogram nem létezik, ezért a különféle megbetegedéseket sokszor túl későn diagnosztizálják.

A bukaresti diszkótűz azt is feketén-fehéren bebizonyította, hogy még az ország legjobb kórházai sincsenek felkészülve a váratlan helyzetekre. Itt is hatalmas gond a kivándorlás: a romániai egészségügyi rendszer csak az utóbbi hat évben tizenötezer orvost veszített el az alacsony

fizetések miatt. Főleg a fiatalok mentek el: az Orvosi Kamara összesítése szerint jelenleg mindössze 407, harmincévesnél fiatalabb orvos dolgozik az országban, míg majdnem háromezer hatvan év feletti van még mindig szolgálatban. Nem sikerült rendbe tenni az oktatást sem. Az utóbbi huszonöt évben legalább hatvanszor módosították az oktatási törvényt – minden miniszter nyomot hagyott a rendszeren, és nem mindig a legszerencsésebb módon. A pedagógusok keveset keresnek, az iskola nem a munkaerőpiacra készíti fel a diákokat, a felsőoktatási rendszerben megvásárolhatók lettek a diplomák – még a volt miniszterelnök is másolással szerzett doktori fokozatot.

Az ország legnagyobb lemaradása az infrastruktúra terén van, és egy kategóriában tavaly biztosan világrekordot döntött Románia: év végén kevesebb működő autópálya volt, mint januárban! Az történt ugyanis, hogy a korábban átadott, Nagyszeben és Szászváros közötti rész egy szakaszát a tervezési és kivitelezési hibák miatt bekövetkező omlás miatt lezárták és visszabontották. Miközben a közút- és autópálya-fejlesztő vállalatnak évente 1,7 milliárd eurós költségvetése van (ez mintegy 300 kilométernyi sztráda megépítésére lenne elegendő), Romániában a rendszerváltás után 26 évvel kevesebb, mint 700 kilométernyi autópályát használhatnak az autósok.

Mondanom sem kell, hogy a sztrádák hiánya milyen hatással van a külföldi befektetésekre vagy a turizmusra. A Renault évek óta azzal fenyegeti az országot, hogy elviszi a Dacia-gyárat Marokkóba, mert még onnan is könnyebb a kész autókat elszállítani a megrendelőknek, mint Romániából. További nagy tragédia az erdőirtások döbbenetes mértéke. A Greenpeace jelentése szerint óránként háromhektárnyi erdőt vágnak ki Romániában, és naponta hatvankétszer törvénytelenül, kivágási engedélyek hiányában indítják be a láncfűrészeket. Az Országos Statisztikai Intézet adatai szerint a fa feldolgozatlan állapotban, fűrészárúként hagyja el az országot – ebből az utóbbi két évtizedben 32,66 millió tonnát exportáltak. A tarvágások után rendszerint nem lesz erdő az adott területen, mert a csemeték újjáültetéséről kevesen gondoskodnak – legelők vagy mezőgazdasági hasznosítású földek lesznek helyette, ugyanis ezekre jár a területalapú uniós támogatás. Ez persze talajromláshoz, szárazsághoz és árvizekhez, valamint földcsuszamlásokhoz vezet, mert a kipusztuló gyökérzet nem tudja megtartani a földet és a vizet.

A Gandul összesítése megemlíti még a politikai osztály reformjának elmaradását. Ennek következménye, hogy a jelenlegi ciklusban a parlamenti képviselők közel negyedtét korrupciós ügyek miatt bíróság elé állította a DNA (a korrupció-ellenes bizottság - a szerk.), de elmaradt az úgynevezett forradalom, a bukaresti bányászjárás és a marosvásárhelyi fekete március eseményeinek – és főleg a háttérben lévő szervezők kilétének – korrekt, részrehajlástól mentes kivizsgálása is. Nagy nyugdíjjal, háborítatlanul élnek a Ceausescu-rendszer pribékjei – eleddig egyet-

len jogerős ítélet sem született azok ellen, akik a diktatúra évtizedeiben emberek tízezeinek életét tették tönkre, és ezeket nyomorítottak meg különféle börtönökben, avagy a Szekuritáté pincéiben.

Elmaradt a titkosszolgálatok civil ellenőrzése is. Miközben a költségvetésből irdatlan, évről évre egyre nagyobb összegeket költenek az országban működő négy titkosszolgálatra, ezeket gyakorlatilag nem ellenőrzi senki. A négy szervezet tizenötezer munkatársa kétszer többbe kerül, mint amennyi az egész romániai egészségügyre jut, és az ellenőrzésükre hivatott parlamenti képviselők között olyanok is vannak, akik éppen a titkosszolgálatokkal kötött busás szerződések révén alapozták meg a vagyonukat. Nem nehéz elképzelni, hogy e körülmények között hogyan működik a „civil kontroll”. Ennek következménye, hogy Romániában még sohasem derült fény olyan esetre, amelyben a titkosszolgálatok jogsértő módon jártak volna el. Ez persze nem jelenti azt, hogy

tökéletesek lennének – egyszerűen nincs, ahogyan kiderüljön a törvénytelenység.

Hosszan lehetne sorolni azt is, Magyarország keleti szomszédja hogyan tesz keresztbe minden adandó alkalommal a legnagyobb kisebbség, a magyarok érdekeinek. Miközben a magyarlakta megyékben a legnagyobb az adófizetői fegyelem, az általuk befizetett lejekből eddig nem jutott egy állami magyar egyetemre. Az államegyház, vagyis az ortodoxia költségvetési támogatással ezerszám építi a templomait Erdélyben, de a történelmi magyar felekezetek elvett javainak visszaszolgáltatása gyakorlatilag leállt. Mindezek alapján jogos a kérdés: Románia valóban bezzegország, vagy csak megtanult jól zsonglörkődni a számokkal? Ha utánanéznünk a tényeknek, Románia példája tökéletesen megmutatja, hogy a jó gazdasági mutatók mellett is lehet padlón egy ország.

Lukács Csaba (székelyhon.ro)

Rédai Attila

A nem szeretett magyarság

Soha nem volt veszélyeztetettebb helyzetben a magyar nyelv, a magyar lét Marosvásárhelyen, Romániában, mint napjainkban. A csirkesült-büfében magyart is csak románul szolgálhatott ki a magyar, de ez még hagyján, itt legalább még megpróbálták valami félreértésre hivatkozva elütni a dolog életét. De hogy önszántából a magyar anyanyelvű, magyar felmenőkkel rendelkező, magyar iskolába járt vásárhelyi polgár lemondjon a magyar nyelv használatáról, ez nem csak meredek, hanem rámutat egy igen aggasztó jelenségre is.

Ha hinni lehet az esetről történő beszámolóknak – s miért ne lehetne, miért találna ki az ember ehhez hasonló történeteket –, az egyik központbeli szupermarketben egy alkalmazott, akinek saját bevallása szerint magyarok a szülei, sőt ő maga is magyar iskolába járt, a magyar nyelv használata ellen agitált a megdöbben magyar vásárlónak. Az, hogy előtte egy vegyes családból származó másik alkalmazott is ugyanígy tett, sajnos szinte már normalitásnak számít.

A magyarságát „megtagadó” alkalmazott indoklása, hogy „nem szereti” a magyar nyelvet. Sejtethető azonban, hogy ennél mélyebb okok húzódnak meg a háttérben.

Például a háttérben figyelő, többségükben román kollégák csendes helyeslése. Vagy akár nem is csendes: asa, fato, megmutattad nekik, dicsérhették később. Az ő szemükben azok, akik anyanyelvüket szeretnék használni, mert – mit ad Isten – önhibájukon kívül magyarnak születtek, valamiféle agresszorok, akik a tiszta román vér ellen ártnak. A családfájukat túl hosszán erdélyi vidékeken visszavezetni nem tudó betelepültek és leszármazottaik számára, ha valaki olyan nyelven beszél, amit nem értenek, s amelynek elsajátításába mindeddig nem fektettek energiát, több mint gyanús, biztosan ellenük szervezkedik, őt beszéli ki. A hétköznapi egyszerű logikáját az országban uralkodó hivatalos diskurzus csak megerősíti: Románia a románoké, a hivata-

los nyelv a román. Román, román, román, mormolja napról napra a mantra. A magyar ellenség. A templomban a festményen magyar ruhások kínozzák a román szentet. A szeretetről még a pap is úgy beszél, hogy a magyarokat kifelejtí belőle.

Arról nem tehet valaki, hogy magyarnak született, s szülei is magyar iskolába adták. Na de aztán később, ha lelkiismerete úgy diktálja, szíve-joga románná válni. Az egyetlen kérdés, hogy minek?

Miért lesz jobb egy ember, ha megtagadja szülei nyelvét, kultúráját, le akarja kaparni magáról, mint valami terhes kiütést? Népszerűbb lesz-e valaha közvetlen környezetében, ha elpusztítja magában gyökereit? Egyáltalán, milyen emberek azok, akik elvárják tőled, hogy levedd örökségedet, mint egy kinőtt ruhát?

Nehéz kérdések ezek, amelyekre csak az érintettek válaszolhatnak. Fárasztó a kisebbségben élő nemzeti közösségek érvényesülési harca, különösen Marosvásárhelyen az. De a mérleg nyelve a megmaradás és felszívódás között még nem dőlt el.

Mondom ezt annak ellenére, hogy a KFC-s incidens vagy az áruházi eladó története elbátortalanító, lelombozó. Szembe vele ott van azonban a vásárló, aki síkra szállt anyanyelve használata mellett, ott vannak azok, akik kikérték maguknak a gyorsétteremben történeteket. Nem mindig a mennyiség számít: a minőség néha erősebb. Ha tudatosabb, harcosabb, bátrabb és összetartóbb lesz a vásárhelyi magyar közösség, az mindenképpen jó jel. Árulók, dezertőrök mindig lesznek, de ebben a harcban rájuk úgysem lehet számítani. Mert mi itt a cél ebben a harcban egyáltalán? Mindössze egy: megmaradni Vásárhelyen magyarnak. Ami cél nem csak a magyaroké: minden vásárhelyi szegényebb volna az asszimiláció megvalósulásával.

Székelyhon.ro, 2016.01.08.

Úgy érezzük, kötelességünknek teszünk eleget a honlapról átvett szöveg közlésével. Ideáttra a tájékoztatás, „odaáttra”, haza pedig az elborzasztás szándékával. Elborzasztani az árulástól, a gerinctelenségtől, az elvtelenségtől. A következményes nemzethaláltól. (A szerk.)

Egy évszázad példamutató tanújaként búcsúztatták január 21-én a kolozsvári Farkas utcai templomban az élete századik évében meghalt Tőkés István református lelkészt, egyházi író, teológiai professzort, az Erdélyi Református Egyházkerület egykori püspökhelyettesét, Tőkés László édesapját.

Orbán Viktor beszéde

Végső búcsú Erdély nagy szülöttjétől

Gyászoló család, gyászoló gyülekezet!

Eljöttünk, hogy végső búcsút vegyünk Erdély nagy szülöttjétől, a matuzsálemi kort megélt patriarchától, Tőkés István professzortól, a tiszteletes és tudós prédikátortól. A Föld számos tájáról érkezünk, azokból a kisebb és nagyobb magyar világokból, ahol tudják, még tudják, ha egy nagy szellem elmegy közülünk, akkor életparancs, hogy összegyülekezzünk. Az a koporsó, amit ilyen sokan állunk körül, nem a reménytelenséget sugallja, hanem az erőt. A hit erejét, az élet erejét, amelyben mi itt egymással osztozhatunk.

A patriarchákról azt mondja az Írás: az étellel betelve haltak meg. Tőkés István teljes életet élt, mondhatnánk, de mégsem mondhatjuk, mert ha szólhatna, tiltakozna. Hogyan lehetne teljes élete egy embernek, akinek a XXI. században is a vállára kellett vennie a magyarságnak a XX. századból örökölt terheit? Miként élhetne teljes életet az, aki sohasem tudta s nem is akarta egyéni és családi boldogságát elválasztani egyháza és népe jólététől? Tőkés István vállalta - amint Pál apostolnál olvashatjuk -, hogy mindenkor testében hordozza az övének nyomorát és reményét, fogyatkozásait és gyarapodás utáni vágyát, megtöretését és küzdelmeit, vereségét és győzelmeit. Utolsó pillanatáig harcolt. A szellem és a lélek fegyvereivel harcolt. Értünk és az igazságért harcolt. Harcolt, mert tudta és hitte: az igazság szabadabbá tesz. Ez a nemes harc volt életének zsinórmértéke, ez tette szabad emberre a megcsalt remények idején is: háborúban, diktatúrában, demokráciában. Az ő szabadsága belülről fakadt, önmagában, saját magában őrizte, éltette azt a magyar életet, amelyet a hit és a kultúra teremtett ezen a tájon. Sohasem kételkedett abban, hogy egyedül ez a hit és ez a kultúra töltheti meg újra magyar szóval és étellel Erdély falvait és városait a XXI. században.

Tőkés Istvánnal annak a nagy nemzedéknek utolsó képviselője távozott most közülünk, akiknek élete ott kezdődött el, ahol a történelmi Magyarországé véget ért. Ők voltak azok, akiknek az a sors jutott osztályrészül, hogy a nagy háborúban és a rákövetkező hatalmi döntések nyomán részeire hullott nemzet számára megőrizték az egésztestet, az összetartozót. Nekik kellett továbbadniuk a magyarság megmaradásának evangéliumát a családban, az iskolában, a templomban és a közéletben. Életükkel kellett példát mutatniuk azok előtt, akik tudták,

vagy tudták is, meg nem is, mit jelent az erdélyi történelem és kultúra, az erdélyi magyar élet. Tőkés István élete egyszerre gyökerezett ebben a magyar világban, s törekedett olyan szellemi magaslatokra, ahol a nép, az egyház iránti felelősség összefonódott Európa és az egész világ jövője iránt érzett aggodalommal. A választottak kiváltsága ez. Úgy élni, hogy a hely, az életük tere, ahová küldetésük köti őket, nem felejteti el velük az egész teremtett világ iránt érzett felelősséget. Ő éppen itt, ezen a helyen olvasta, hitte, hirdette az egész emberiség nagy könyvének, a Bibliának a teljességet átfogó igéit. Így lehetett neki Kolozsvár a világ közepe, s így lehetett nekünk ez a szószék életünk tájolási pontja. Így láthatta meg minden teremtmény szenvedésében és reménységében az ő saját baját és reménységét; s így láthatta meg a mi magyar sorsunkban az egész emberiség sorskérdéseit. Legkedvesebb zoltára tanította arra, hogy az anyaméh gyümölcse jutalom. Életének hűséges társával ezért erős fiaikat és lányokat neveltek arra a szolgálatra, amit ők maguk is végeztek.

Azok nevében búcsúzom most tőle, akik hálával és köszönettel tartoznak az életéért, a hitéért, a hűségéért, a bátorságáért, a tanításáért és a tudományáért. Azok nevében, akiknek az a felelőssége, hogy ne merüljön feledésbe, ne tűnjön el értelmetlenül az, amit ő adott nekünk, magyaroknak. Legyen ott egész élete és minden szava a XXI. század magyarságának szellemi, kulturális kincstárában. Szolgáljon tanulsággul egész életútja mindazoknak, akik a közéletben - ahogyan ő fogalmazott egyik utolsó levelében, idézem: - "védeni hivatottak, ami védhető." Védeni, ami védhető, és építeni, ami építhető. Kolozsváron, Vásárhelyen, Budapesten, Szabadkán, Kassán, Beregszászon. Mert lehet és kell is építkezni abból az anyagból és szellemből, melyet az elmenő magyarok, a Házsongárdi temetőben nyugvók hagytak itt nekünk.

Tisztelt Gyászoló Gyülekezet!

Tőkés István szövétnek volt, amely "nem hagyja abban az isteni világosságot, míglen maga el nem ég, avagy erőszak el nem oltja." Most, hogy ez a szövétnek itt, a Földön kialudt, ezernyi gyertya fényében él tovább küldetése mindazok életében, akik ezt a fényt tőle kapták. Emléke legyen áldott! Soli Deo Gloria!

Decemberben lapzárta után érkezett a szomorú hír, melyre így csak késve tudunk reagálni

**A Magyar Írószövetség szomorúan tudatja, hogy
Csávossy György író, költő, közéleti személyiség,
az erdélyi borászat kiemelkedő alakja,
a Magyar Írószövetség tagja 2015. november 30-án elhunyt.**

Csávossy György Temesváron született 1925. június 20-án. A Temes megyei Csávoson (Graniceri) kezdte iskoláit, majd a temesvári Piarista Gimnáziumban tanult. Felsőfokú tanulmányait a temesvári Műszaki Egyetem Mezőgazdasági



karán, illetve a kolozsvári Mezőgazdasági Intézetben végzett. 1949-ben szerzett mezőgazdasági mérnöki szakképesítést, majd 1993-ban a jászvásári Mezőgazdasági Egyetemen szerzett doktori címet borászatból. Középiskolai tanári pályáját a bihariószegi (Diosig) Szőlészeti Szakiskolában kezdte, majd 1953-tól a csombordi (Ciumbrud) Kertészeti Középiskolában folytatta. 1986-os nyugdíjba vonulásáig a Kolozsvári Mezőgazdasági Egyetem kertészeti tagozatának előadótanára, a borászati tanszék vezetője volt. Nyugdíjazását követően sem vált meg a tanári pályától: 1989 után rövid ideig tanította a Nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium kertészeti szakosztályát, 1995 és 2006 között konzulens tanára volt a Budapesti Kertészeti és Élelmiszeripari Egyetemnek, majd a Corvinus Egyetem nyáradszeredai kihelyezett tagozatának oktatója, illetve a mezőgazdasági népfőiskola igazgatója és szaktanára volt 2003-ig. Gazdag tudományos, kutatói munkáját 1957-ben Csombordon kezdte, aztán Kolozsváron, majd a balázsfalvi Szőlészeti és Borászati Kutatóállomás tudományos munkatársaként folytatta. Számos borászati könyv és szaktanulmány szerzője. 1955-től közölt verseket. Első kötete 1962-ben jelent meg a Forrás-sorozatban. Gyermekverseket, továbbá drámákat és könnyed vígjátékokat is írt, amelyeket kolozsvári, marosvásárhelyi, szatmárnémeti, sepsiszentgyörgyi, temesvári és bukaresti színházak is bemutattak. Munkásságáért 2009-ben a Magyar Köztársasági Érdemrend lovagkeresztjével tüntették ki, elnyerte ugyanakkor a Magyar Borakadémia és a Magyar Kulturális Szövetség díját. A Romániai Magyar

Demokrata Szövetségben is aktív közéleti szerepet vállalt, a Szövetségi Egyeztető Tanács állandó bizottságának az elnöki tisztségét töltötte be. „Dr. Csávossy György két emberöltőnyi gazdagságú értékalkotó munkája az erdélyi magyarság közkinccse, európai rangú életmű, amelyet feladatunk és kötelességünk átörökíteni a jövőbe” – áll az RMDSZ által közzétett nekrológban.

Emlékét kegyelettel megőrizzük!

Nagy-Major Gábor

Erdély zeng ma bennem

(Csávossy György halálára)

Bennem Erdély zeng akárhol vagyok
bennem Erdély zeng akárhogyan élek
sikoltsanak a jeges patakok
és a táj borúja ösztönöz arra
hogy meneküljek el – képzeletben
az erdélyi tájra, ahol a hegyek
ilyenkor erősen pipálnak
s a völgyekből a ködök soha
fel nem szállnak
a halottak az égre kiabálnak;
búcsú búcsút követ,
halnak az Emberek, akik híre-hite
máig megtartott minket.
Írtam ezt itt, messzi idegenben
Pápa városában, esős reggelen
Jó Csávossy Györgyre szépen emlékezve
sírva Őt magát is meg Csombord
jó borait, amelyeknek tüze
lelket melegített, pincetájon ülve
sokakat érintett,
pincék gyertyalángja messzire
világít, Csombordtól Enyedtől
a Kancsendszöngáig.
Holtak útját járva, emlékezve
rájuk, temetem a múltat s mégis
fény borít el, az Adventnek fénye
Édes Erdélyemnek
szép jövőt remélve.

2015. 12. 1. Pápa

Lapunk megálmodója, kezdeményezője, első főszerkesztője emlékére

Erdélyi Magyar Ifjak Szövetsége

A résztvevők számát tekintve ez volt a legjelentősebb, 1956-hoz kapcsolódó erdélyi szervezkedés. A koncepciók perек forgatókönyvének megfelelően: mondva csinált, hajánál fogva előrángatott, „az ország biztonságát veszélyeztető, a társadalmi rend elleni szervezkedés” vádjával ítélték el hetvenhét, zömmel szakközépiskolás magyar fiatalt, esti tagozatos diákokot, néhány lelkészt, teológust.

Az EMISZ kizárólag Székelyföldet célozta meg. Tagjai elsősorban szakközépiskolások, a ma Áprily Lajos nevét viselő egykori római katolikus főgimnázium esti tagozatára járó diákok voltak, csatlakoztak hozzájuk unitárius és római katolikus lelkészek, teológusok, tanárok, szakmunkások, gazdálkodó emberek. Az EMISZ berkeiből mintegy ezer embert hurcoltak meg,



Orbán László fotója
letartóztatásakor

közülük hetvenhét személyt állítottak bíróság elé, ítélték el nehéz börtönövekre. Központja Brassó volt, amely egészen 1959-ig nagyon erős magyar szakmai iskolaközpont, ide jöttek mesterséget tanulni a székelyföldi fiatalok. Az EMISZ ürügyén 1959-től még az írmagját is kiirtották a brassói magyar nyelvű szakoktatásnak. A szervezkedést megkönnyítette, hogy 1956 nyarán a brassói szakmunkástanulók közül többen is megfordultak Magyarországon, „első kézből” értesültek az erjedési folyamatokról. Azt remélték, hogy a magyar forradalom hatására Romániában is megmozdulásokra kerül sor. Hogy mindez ne érje őket felkészületlenül, szervezkedni kezdtek. Tanácsot kérni elementek magyar szakos tanárukhoz, Opra Benedekhez, aki figyelmeztette őket a szervezkedésből származó veszélyekre, majd azt ajánlotta: ha mindezt a magyar kultúra érdekében teszik, akkor vonják be a szakmunkás fiatalokat.

Az EMISZ-per levéltári dokumentuma százegy vaskos kötet, mintegy százezer oldal. A Securitate Irattárát Vizsgáló Országos Tanács bukaresti levéltárában az iszonyatos iratmennység áttanulmányozása közel egy évig tartó megfeszített munka. A levéltári dokumentumok alapján a magyarországi Tolna-Mőzsön elhunyt Orbán László, a Domoszlón jegyzőként dolgozó dr. Kóta Péter feljegyzéseiből, a Romániában élő egykori tagok visszaemlékezéseiből összeáll az EMISZ hiteles története. Az 1956-os magyar forradalom leverése után a brassói fiatalok elhatározták, létrehozzák a szervezetet:

„...Brassó, 1957. Néhány forró- homlokú ifjú dugja össze a

fejét ebben a három nemzetiség lakta városban... Tudták, határozottan vallották: 1956. október 23-án szabadságharc volt. Az erdélyi magyarságot is rombolni kezdte a szocialista nemzetköziség román ízü politikája. Valamit tenni kell, legalább fékezni ezt a... nemzeti szétmállasztást... A szövetség behálózta a Barcaságot, Háromszéket, Csíkot, Udvarhelyszéket, Medgyest, Segesvárt, Kolozsvárt. Programot fogadott el és megválasztotta képviselőit. Elnök: Orbán László, társelnökök: Vinczi János és Sándor Balázs, titkár Lay Imre, jegyző Mátyás Ernő, pénztáros Lay György... Munkájuk nyomán a konfirmándusok újra népviseletben állottak az Úr asztalához, Székelyföldön ismét faragták a székely kapukat..., fékeztek a vegyes házasságokat, írásban és szóban serkentették a nemzeti öntudatot, amely elsőrendű üggyé vált, számos ifjú és szépkorú immár büszkén vallotta magát magyarnak. Színjátszó csoportok, kórusok alakultak ebben a szellemben... Fehéregyházán 1957. március 15-én fényes nappal, a Securitate ügynökeinek vizslató tekintetétől kísérvé, Petőfi Sándor emlékére és tiszteletére másfél órás műsort tartottak a Turulmadaras emlékműnél.” (Orbán László alapító elnök).

Hasonló bátor tette a legvadabb megtorlás, retorzió körülményei között sehol nem került sor! A túlélők sok mindent állítanak – jogosan vagy jogtalanul – Orbán Lászlóról. E sorok írója az egyetlen, aki a százezer oldal mellett áttanulmányozta, kijegyzetelte, fénymásoltatta Orbán László hatkötetes, több ezer oldalas szekus-dossziéját. Hiányzik az ügynök-dossziékban fellelhető kötelező, saját kézzel írt szervezési kötelezvény. Ellenben van dokumentum arról, hogy Márton Áron, Erdély legendás püspöke, a huszadik század legnagyobb magyarja, Lőrinczi Mihály unitárius teológus professzor feleségével együtt fogadta Orbán Lászlót, két napon át tárgyalt velük, elfogadta az EMISZ Székelyföld felrázására irányuló művelődési programját, a pillanatnyi helyzetet rögzítő szociológiai felmérés tervezetét! Orbán László meg tudta szólítani a tanyabokrokról, apró falvakból induló, helyesírási gondokkal küzdő szakmunkástanoncokat, és mindenki megírta szülőfaluja vázlatos történetét! Az egyik EMISZ-tag arra kérte a vezetőséget: akadályozzák meg a Techirghiolon élő testvérbátyja vegyes házasságát. Történelmi felelősséggel – sine ira et studio – tárom fel a legnagyobb létszámú politikai per hiteles történetét... Az alapító tagok 1957 februárjának végén letették az esküt. Minderre Orbán László szüleinek kertjében került sor. Az asztalra rátettek egy kisebb piros-fehér-zöld zászlót, majd Orbán László halkán mondta az eskü szövegét, a tagok rátették kezüket a zászlóra és rendre megismételték: „Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában, hiszek Magyarország feltámadásában!” Orbán László egy zöld fedelű füzetbe íratta be a tagok névsorát. Céljuk: olyan erdélyi ifjúsági szervezet létrehozása, amely összegyűjti az erőszakos kollektivizálás során tapasztalt

tülkapások teljes lajstromát, a kötelező beszolgáltatással járó visszaélések, a falvakat rettegésben tartó „fekete autók” okozta lelki traumák minden fontosabb panaszát. A belső ellenzékhez tartozó értelmiség, a módosabb gazdák igen jelentős része a Duna-csatornánál, a baragani kényszerlakhelyen szenvedett hosszú éveken át. A „szocialista humanizmus” nevében olyan égbekiáltó törvénytelenégeket, atrocitásokat követtek el (gondoljunk a falvak szélén agyonlőtt gazdaemberekre, köztük Sánta Lajos vadasi tanítóra, a kiváló labdarúgó, edző, Bölöni László nagyapjára!), amelyekre – az EMISZ tagjai szerint – ideje volt felhívni a világ közvéleményének figyelmét.

Az EMISZ-nek alapszabályzata volt, amelyet az IMSZ (Ifjúmunkás Szövetség) szervezeti szabályzata alapján dolgoztak ki. A himnuszukat ma is minden találkozáson dúdolják a túlélők. Külön fejezetben tárgyalták az EMISZ szervezeti felépítését, a tagság összetételét, valamint a jogokat és kötelezettségeket. A megalakulást követően elhatározták: az állam által tiltott minden magyar ünnepet köszöntenek, kezdve a vallási ünnepekkel, folytatva március 15-e,

augusztus 20-a, október 6-a megünneplésével. 1956. november 4-e után az orosz nyelvtanár tudomására hozták: az orosz nyelvet többé nem tanulják! Szorgalmasan gyűjtötték az erdélyi magyar falvak panaszait, megkezdtek az Orbán László feljegyzéseiben emlegetett közművelődési tevékenységet.

Brassó hatalmas olvasztótégely! Az ott tanuló fiatalok szeme láttára sorvadt, asszimilálódott az ottani magyarság. Éppen ezért az EMISZ tagjai próbálták meggyőzni a fiatalokat a vegyes házasságok hátrányairól, megkísérelték legalább lelassítani az asszimiláció folyamatát. Ehhez kapcsolódott az abortusztörvény elleni küzdelmük. Szerették volna megakadályozni a magyarság számbeli apadását. A vegyes házasságok és az abortusz elleni küzdelmet Nyitrai Mózesné Deák Berta homoródkarácsonyfalvi unitárius lelkésznő javaslatára iktatták programjukba. Terveik között szerepelt: minden magyar településen az EMISZ-szervezet fiókjának létrehozása.

(Folytatjuk)

167 évvel ezelőtt ért véget a szabadságharc. Nemcsak hős férfiak áldozták fel életüket vagy tették kockára azt. Ezt bizonyítja a mellékelt írás is.

Egy hős magyar asszony

Mint ahogyan az embernek nincs két egyforma ujj, úgy nem voltak egyformák híres magyar asszonyaink sem.

Míg árva Bethlen Katát szelíd jámbor lélekkel áldotta meg az Isten, addig voltak mindenre elszánt bátor asszonyok is, mint *Bányai Júlia*, aki az 1848-as szabadságharcban tűnt ki hősiességével. Kutatásaim folytán véletlenül akadtam Bányai Júlia magasztos tetteire, amit most megosztok az olvasókkal.

Júlia fiatal özvegy volt. Pár hónappal a szabadságharc kitörése előtt veszítette el férjét, s az első hívó szóra a 27. zászlóalj közlegényeként indult a csatába. Nem titkolta, hogy asszony, de bátorságával, merészségével és vakmerőségével hősiessen helyt állt minden ütközetben. Rövidesen tizedes, majd őrmester lett, és bátor magatartásáért a napi parancsokban gyakran kapott dicséretet.

Az egyik vár ostrománál ügyes rajtaütéssel elfogott egy veszedelmes kémeket. Mellen ragadta a hatalmas termetű osztrák őrnagyot, aki törkésével megsebesítette őt, de két honvéd segítségével megkötözte és a főhadiszállásra kísérte. Ezért a hőstettéért Bányai Júlia hadnagyi rangot kapott. Főhadnagyi rangját akkor szerezte, amikor félszázadnyi elszánt honvédjével egyik hídfőnél föltartoztatta az



Bányai Júlia
(*Vízakna, 1824 –*
Kairó, 1883)

ellenséget. Itt ő maga is megsebesült, lándzsadöfést kapott és lováról a patak vizébe esett. Ez volt a szerencséje. Az ellenség holtnak hitte és ellovagoltak fölötte. A patak vizében magához tért, kimosta sebét és a sötétség beállta után egy gazdátlan ló hátán elindult megkeresni seregét. Egész éjjel ügetve, reggel szerencsésen elérte a magyar tábornok táborát.

Utolsó előléptetését, a kapitányi kinevezést egy veszedelmes kémszolgálat teljesítéséért kapta. Zsibórol, ahol majdnem másfél évszázaddal előbb *Lórántffy Zsuzsánna* utoljára lelkesítette Rákóczi hadait – női ruhába öltözötten indult Törökországba. Ezer veszélyen keresztül, állandóan farkasszemet nézve a halállal, teljesítette a rábízott feladatot. Azután Törökország lett az ő számkivetettségeknek is a hazája, akárcsak Mikes Kelemennek és sok más híres magyarnak.

Világos után sok szabadságharcos bujdosott Olaszországban, Svájcban, a nyugati államokban és Törökországban. Bányai Júliát Törökországban sem engedte nyugodni a hazaszeretet. Jelentkezett tábornokánál és – bár fejére vérdíjat tűztek ki ellenségei – még kétszer visszatért a letiport Magyarországra.

Katonai szolgálatának leteltével először magyar vendéglőt nyitott Törökországban, majd Kairóba ment és ott kibérelte a legnagyobb szállodát. Magyar ételeket főzött, magyar borokat szolgált fel, a magyar borok számára ő teremtette meg az első piacot Afrikában. Így szolgálta hazáját asszonyi léte.

Gálfalvi Gábor ny. ig. tanító
Alsóboldogfalva, Hargita megye

Sziget (szórványnak nevezve)

Mikor éppen a legutóbbi világvége volt – a maya naptár szerint – egy barátom aszongya, na, akkor ki kell tenni a táblát. Milyen táblát? Hát azt, hogy: Eddig tart a világvége. Itt kezdődik Magyarország. A tábla jobb helyet aligha találhatna Kisiratosnál*. Eddig tart egy ország vége, sőt, a másik ország vége is - itt kezdődik Kisiratos. Gyömöszölve, oda-préselve, nekiszorítva Trianonnak. Gúzsba kötve táncolt, hátrakötött kézzel bokszolt 1920 óta, s mégis, a pontozóbírák minden aljas trükkje ellenére, talpon maradt. S nem azért, mert már annyi ereje sem volt, hogy összerogyon.

Az én boldog s kevésbé boldog őseim mindig tisztelték, vagy éppen szerették a „dorobánciakat”. *„Mások, mint mink... összetartanak... van papjuk... van nyócosztályos iskolájuk... flasztérjuk... doktoruk... kertészettyük... gyümöcsössük... tuggyák, hogy mit akarnak, amit akarnak, azt tuggyák is.”* Vagy csak annyit mondtak: űk valahogy mások. (Akkor még egészen más volt a másság.) Sarusi Mester, mesterünk (mellékesen vagy nem mellékesen, Jézust is mesternek szólították tanítványai, meg a kovácsmestert is az inasai) nem véletlenül álmodta meg és tette örök valósággá a Magyar Krisztust. Amíg magyar él a Földön, a kisiratosi Magyar Krisztus is élni fog. Ilyen könyvet csak igaz, istenadta tehetőség írhat egy igaz, istenverte-istenáldotta népről. Nem hízelgek. Aki olvasta, óhatatlanul, ott legbelül, kisiratosivá vált, s nem csak addig, míg a könyv végére ért. Van egy hármas csillagzat: Márai Halotti beszéde, Dsida Psalmus hungaricus és a Magyar Krisztus. Aki e háromság tárogatóhangjait s mögötte a végtelen csendet, a mindentudó, szent titkokat őrző Csendet meg tudja hallani, az képes szívvel is érteni, ésszel is érezni, mi a magyar történelem, ki a magyar.

Már korábban szeretgettem Kisiratosot, mintsem Sarusi mestertől megtudtam volna, miért. Apám, körösztapám un. parasztzenész (is) volt. Valamikor híros vót a „nagyvarnyasi fűjósbanda””. Eljártak űk még Zimáandra, Gájba, Pécskára, Újaradra is. Hát Kisiratosra hogyan? Oszt mikor az ilyesmiket mögbeszéték, aszonta az én jó apám mög körösztapám, „hogy Kisiratoson a legjobb lönni. Idézem: „A kisiratosiak nem csak szeretnek, hanem tudnak is mulatni.” Vagy: „Ojan szépen danóni mög ojan szépen (=szikrázóan, zamatosan, magyarosan) káromkodni, mint Kisiratoson, még nem hallottam.” Más is gyűtt onnan. Gyümölcsfacsemetéket hozott apám. Majd ötven évig terömtek a barackfák. Dacoltak az idővel. Nem adták föl! Mint Godó atya. Akiról sokáig csak annyit tudhattam, hogy üldözik és hogy „az éggy ojan szent embör”. Kívüle ki merészelt volna azt követelni a szekutól, hogy vagy zárják megint börtönbe, vagy hagyják békén?! Ki? Tudjuk, hogy a mártírsorsú Mindszenty és a mártírsorsú Márton Áronunk között a mártírsorsú Godó atya volt az abszolút megbízható kapcsolat, a láthatatlan - egyszerre égi és földalatti - híd. Történelmet csinált - mert történelmet írni, leírni akkor nem volt ajánlatos, Történelmet vitt-hozott, s ezt csak

négyen tudták: a két főpap, Godó atya és az Úristen. Kisiratosi lány lett a feleségem s két lányom anyja. A Párt illetékesei lehordtak, hogy mertünk templomban esküdni. A lagzi pont a zsilvölgyi bányász-lázadás (1977) nyarán esett meg, az elvtársak tán azért voltak oly éberek és idegesek. Pár székely barátomat is meghívtuk. Az egyikük mondta: Te Pista, ezek itt alföldi székelyek! Mert egymás után zengtek az ég felé, vigasztaltak, erősítettek, andalítottak azok az igazi, férfibüszkeségtől és férfifájdalomtól izzó magyar katonanóták. Amiknek párja nincs. (Katonadalainkról tanulmányokat írtak már, nálam avatottabbak.) Pedig hol volt akkor még a híres citerazenekar? Mi az, hogy alföldi székelyek? Tartás, büszkeség, rátartóság, néha bicska - mégis megértés, nagyvonalúság, humor és böcsület. Na meg jó bor, pár korty „dinamitos pálinka”? Olvastam mindenfélét a székelyek eredetéről. Attila unokái, Csaba királyfi gyermekei? Kisiratos – mindenki tudhatja, aki akarja – szöged-csanádi eredetű. Igen ám, de egyre több adat, régészeti lelet mutat arra, hogy a „szögedi nemzet”, ez a különös magyar fajta hun-avar alapozású. Ezt már az író és régész Móra Ferenc, a szögedi múzeum hajdani igazgatója is fölfödözte, csak ű még a hunoknál is két-háromszáz évvel korábbra tötte a szögedi táj embörének eredetét, a csontok embertani vizsgálata és az élő szögedi embörök fizimiskájának összehasonlítása alapján. A Körösök- Tisza-Maros-Aranka határolta térségben több olyan temetőt fedeztek föl, ahová az V. századtól a X-XI. századig folyamatosan temetkeztek, még pedig jellegzetesen hun vagy hun-avar módon, például Mártély, Székkutas, Hódmezővásárhely, Szeged környékén. Ez azt jelenti, hogy a szögedi népség mögérte Árpád apánk honfoglalását, azúta mög mindég itt élt, a tatár, török időkben is. Ja, és az özés - özés. Valahun írják, hogy a nagy Kazinczy Ferenc, a nyelvújító valamiért megorrontott a szintén nem kicsi szögedi Dugonics Andrásra, az első magyar regény, az Etelka írójára, aki úgy írt, ahogy a szögedi embör beszél. Ölég a hozzá, hogy aszonta Kazinczy, hogy nahát, nem ö-zünk, hanem e-zünk. Azúta oszt tek a tök, deg a dög, mög kedd a köd. Ötölka helyett meg Etelka? Ki érti ezt?

Miért volt ez a merülés a múltba? Ha dr. Almási Béla élne, elmondhatná. Effélékről is beszélgettünk, még a múlt évszázad, múlt évezred hetvenes-nyolcvanas éveiben. Mikor én is büszke kisiratosi lehettem, minden évben pár hónapig, az iskolai szünetekben. Béla elcsalt, hogy nézzem csak meg, micsoda múzeuma van az ő Kása Anti bátyjának. Legalább ötezer évet kaptározott be az öreg abba a kis szobába. Nem csak vekkerórával mérte az időt, az időnek nem csak az innenső, látható vége érdekelte, hanem a túlsó, láthatatlan is. De ezt Beke György már méltóbban megírta. Béla, nagy Á-val és nagy tisztelettel írva: Álmodott. Nagyon is éberem. Szép, hasznos, okos dolgokról. Úgy bánt az álmaival, mint jó lovas a jó lóval: csutakolta, etette s nem engedte elbitangolni. Az ő képzelete egyszerre volt táltosparipa,

*Kisiratos (román neve Dorobanti) község Arad megyében, a román-magyar határ mellett.

Pegazus és igazló. A második világháborúban az angolok úgy nyerték meg egyik csatájukat, hogy vaksötét, holdtalan éjszakán fényszórók százaival világították meg a felhőket s az onnan visszaverődő fény bevilágította a harcmezőt. Almási Béla is a csillagokba nézett, hogy a valóságot lássa. Csak sorsrendelte kiválasztottak képessége ez. Talán túl nagyoknak tűnik a pátosz (nem tudom másképp mondani, elnézést), de ő volt Kisiratos Széchenyije. „Hass, alkoss, gyarapíts!” Kezdeményezett, szervezett, cselekedett... bocsánat, közismert dolgokat mondok. Tán egyedül is neki-fogott volna Dunát ásni Kisiratoson, csak hogy legyen hová építeni a Lánchidat. Ha idejéből, sorsából futotta volna.

Szórvány? Dehogy. Nagyvarjasról, vagy akár Sarkadról nézve Kisiratos – **Sziget!** Példa. Mint *Az aranyember* Senkiszigete. Kétezer nyi küszködő, reménykedő, elszánt Tímár Mihályokkal, Noémikkel. Isten áldja mög őket.

*

Kérem, ha valaki nem tudja, mi az autonómia – menjen Kisiratosra. Kérdezzen bárkit, lehet hogy kevesen tudják megmondani (jogilag, furmányosan) – de mindenki, az egész község GYAKOROLJA. A forma nem a lényeg, a lényeg - a lényeg. Kisiratos lakossága (helyesebb, igazabb így: polgárai) 1910- ben 2210-en voltak, ma 1700-an sincsenek. Ki, mi a polgár? Az, aki szellemileg, lelkiileg és anyagiilag önálló. Saját maga gazdája. Úr a saját portáján. A többi csak blabla. Majdnem százszázalékban magyarok s nem csak hivatalosan. Aradtól 25 kilométerre, északnyugati irányban, beprésselve az ezeréves történelem, Trianon és a jövő közé. Nem hisznek a halálban (azért oly elégikusan szép, már-már nagyszerű a temetőjük), de hisznek Istenben és az életben. A történelem az, mikor a nagyon kicsi és a nagyon nagy egymásra talál. Idézzük meg a jó öreg Churchillt: „*Never, never, never give up !*” Azaz: *soha, soha, soha ne add föl !* Kisiratos sosem adta föl. Sem a Csau „*aranykorszakban*”, sem az újkapitalizmusban. Elsők között vették észre az újszülött demokratizmus, európaiság, a megkapaszkodás – habár tövises, labirintusos – lehetőségeit. Lássuk, csak úgy véletlenszerűen: sportszervezet, kosárcsapat, hímzőkör, termálstrand, férfikórus, asszonykórus, gyermekkórus, turisztikai központ, falunap, nemzetközi népzenei tábor (tánc, citera, kórusok), nyugdíjasklub, Máltai Ház, Pio Atya Gyermekotthon (árvák, eltaszítottak, mélyszegények részére), ifjúsági szervezet, Gazdakör, öregek otthona. Ezenkívül csatornahálózat, műutak építése Battonya, Kürtös és a tornyai határátkelő felé. Gyermek- és felnőtt táncsoport. Nemzetközi fogathajtó versenyek. Újabban negyedévente megjelenik a Kisiratosi Hírmondó, megtekinthető a községet bemutató DVD. S ne feledjük a Pro Ki Dor Egyesületet, sok minden istápolóját, egybefogóját. Egyre híresebb a Rónasági Citerazenekar. Ha kifelejtetem valamit, elnézést – a „*bósség zavara*” Honnan vezet az út a reményhez, majd a sikerhez? Mindig a hitből, a megmagyarázhatatlanból. A csakazértisből. A Haza bölcsé, Deák Ferenc mondta: „*Az igaz ügyért küzdeni akkor is kötelesség, midőn már sikerhez nincsen remény.*” Kisiratos átlenyúl a holtpontra, továbblépett – és erős, sikeres, szép. Így legyen.

Szabó István, Sarkad

Juhos-Kiss János

Népünkért

Ezer éve meglékelt koponyánk
Legnagyobb energiafogyasztónk,
És legjobb ötletet adó társbérőnk.
Hány mezőn vágatnak még véreink
Vagy letörten merre andalognak?
Csatakiáltásukkal hol vannak?

Mint milliónyi tudóban az oxigén,
Mint szerelmesekben a közös lángolás:
Valamikori népünk dicsőségéért
Létezzünk! Új életünk reményeért
Boldogan élünk! Élünk, míg meg nem
halunk!

Döcögő vonatozásunk: kényszerhelyzetünk.
Nappalunk folyékony álmok: Tokaji leánya,
De jó hírünkre jól vigyázunk, szilvapálinka!
Jó hírekre kihelyezett fülünk – visszhangunk,
Lélekarang-pusztaságunk, éjjeli álmunk!

Népünkért való tettünk, zengő énekünk,
Holtan is „legjobb s legigazibb életünk”:
Karjainkból nem lehet soha kitépni,
Szívünkéből nem lehet visszaverni!

Népünkért való tettünk, zengő énekünk,
Holtan is „legjobb s legigazibb életünk”:

Karjainkból nem lehet soha kitépni,
Szívünkéből nem lehet visszaverni!



Jegyzetek rólunk és másokról

Sok év elteltével is élesen emlékszem... A múlt század második felében, 16 évesen először utaztam át Erdélyből Magyarországra. A csöndes nyári hajnalon a vonat ablakából megpillantottam a szőlőlugasos, piroscserepes, takaros kis házakat. Nem volt ebben semmi különös, mégis nagyokat dobbant a szívem. Jó apámmal a vonat ablakára könyökölve halkán dudorásztuk, hogy: „Gyorsvonat, személyvonat valahol megáll, ha megáll...”, és boldog voltam. – Tudod, fiam, én is Magyarországon születtem, Erdély szívében, az első világégés kezdete előtti évben, mert akkoriban nem volt erre semmilyen határ, talán csak az Alföld torpant meg kissé a Nyugati-Kárpátok leheletétől a Zaránd-hegység lábánál. Sajnos pár év múlva minden megváltozott, és sokat, nagyon sokat veszítettünk, mondta elérékenyülve, és tovább mesélt. Én hallgattam, és néztem, csak néztem azt a végtelennek tűnő magyar rónát, benne egy-egy távoli tanyát, a messzeségbe vesző gémeskúttal.

Évtizedek teltek el azóta. Magyarországon. Amikor rá gondolok, itthon, de főleg külföldi útjaim során, nem tudok nem elfogult lenni, legalább egy kicsit. Ennek ellenére soha nem döngettem látványosan a mellem, hogy én nagymagyar vagyok. Pedig magyar vagyok, belül, lélekben. Nagy szavak? Ennyit minden magyarnak éreznie kellene, ott legbelül, lelke mélyén. Sajnálom azt a magyar embert, aki nem érzi ezt, és ezért még nem vagyok nacionalista, nem vagyok rasszista. Nézem a mai magyar futballt, nem feltétlenül csak a válogatott játékát, hol pironkodva, hol dühösen. Szinte hihetetlen, de már harminc éve gödörben van, nem képes megújulni. Lemaradtunk, és nem fogadom el a magyarizációt, hogy ezt csak egy sportág, hogy semmi köze a mai magyar lélekhez. Tessék csak visszagondolni azokra a csodálatos mérkőzésekre, amikor a háziasszonyok is letették a főzőkanalat, vagy talán éppen azzal hadonásztak boldogan. Amikor Szepesi György pezsdítő hangja a mérkőzések közvetítése alatt akarva-akaratlanul összefogta a magyarságot. Olyan volt ez, mint egy hatalmas ölelés, amelyben mindnyájan ott voltunk, mindnyájan együtt voltunk, határon innen és túl. Nézem a mai futballt, és valahogy ott látom benne jelenünk mindennapi botladozásait is, a kezdeti lendületet, aztán a megtorpanást, pontatlanságot, majd a félelmet, a tehetetlenséget, a beletörődést, a feladást, és az ezt követő, egyre gyakoribb vereséget. Az utána tált langyos magyarizációkat nem is említem. De van egy jó hírünk is: tavaly ősszel nemzeti válogatottunk kiharcolta, hogy negyvennégy év után újra ott lehessen az Európai-bajnokságon. Erre büszkék lehetünk.

Nézem ugyanakkor a szerb labdajátékokat, a vízilabdát, kézilabdát, kosárlabdát. Náluk mintha másról szólnának a sportviadatok. Egyértelműen látszik az akarat, a küzdés, az erő, és természetesen a megérdemelt győzelem is. Pedig nincs még húsz éve sem, hogy elvesztették területük és a lakosság 70%-át!

A nem több mint 200 állandó lakosú kis horvát üdülőfalukólóján ülve előttem csillannak az Adria barátságos hul-

lámái, és a tenger szelíd, nyugtató csacsogásába a fölöttem egy árbocon lévő, széltől tépázott, kissé kopottas horvát zászló lobogásának hangja vegyül. Ott lengedez a zászló nyáron, de kinézete szerint feltételezhetően télen is, és eszé ágában sincs senkinek megkérdőjelezni létjogosultságát. Otthon még a nemzeti ünnepnapjainkon is, egy kézen meg lehet számolni a kitűzött nemzeti zászlókat utcáinkban. Vajon miért? Többek között bizonyára ezért is:

Őszinte sajnálattal veszem tudomásul, hogy ifjúkorom óta kedvelt, Kossuth- és Liszt díjas, magát nyuggerenek nevező magyar zeneszerző, énekes, aki a múlt rendszerben nem egy lázadó, tiltakozó szöveggel vívta ki a rajongók elismerését, most ellenzéki oldalról szól át a erre az oldalra, hogy „ezek is ugyanazok”. Vajon? 2001 és 2011 között meglepő módon nem csak hogy tiltakozás, de dal sem született tőle. Miért nem? Véletlen? Kell még bizonyítania valamit valakinek?

Kolozsvár szülöttje, színikritikus, jelenleg magyar állampolgár, tavaly a Magyar Kultúra Napján vette át az életműdíjat. „Örömeiben” a Népszabadságnak elmondja, hogy súlyos morális dilemmát jelent számára ettől a kormánytól elfogadni bármit, hiszen tevékenységének nagy részével képtelen azonosulni. Nocsak! Milyen lelki válságba kerülhet a gyanútlan, szegény áttelepült még akkor is, ha isten ennyire felviszi dolgát!

A kiváló teljesítményű, többszörös világ bajnok úszónőnk megnyilvánulási módja és kritikája is a Magyar Úszószelettel szemben, enyhén szólva vitatható és erősen sértő, még egy nagy bajnok részéről is. Magyar szívvel és lélekkel ez nehezen fogadható el.

Nem elfogadható olyan határon kívüli magyar emberek ténykedése sem, akik kalandvágyból, érdekből, vagy egyéb okból eléggé gyanús csoportokba keveredve, idegen országokban kormánydöntési, katonai akciókban vesznek részt. Szerencsés esetben hullaház helyett börtönbe kerülnek, ahonnan kiszabadításukat szinte kötelezőnek tartják, és elvárják, hogy a magyar diplomácia évekig ezért tevékenykedjen. Miért? Kell ez nekünk? És értetlenül állok a kézdívásárhelyi fiatalember meggondolatlan tevékenysége előtt is. Hihetetlen számomra, hogy intelligens mérnökember a mai világban, amikor a merényletek, robbantások idejét éljük, olyan gyerekes, felelőtlen ténykedésbe keveredik, mint egy túlbuzgó suhanc, amire a román biztonsági szolgálat alig várja, hogy lecsapjon, ezáltal kínos és meglehetősen nehéz helyzetbe hozva nemcsak önmagát, hanem teljes közösségét, amelyben él, sőt nemzetét. Mire jó ez? Nem hősi cselekedet, az biztos!

Átkapcsolok a tv-n az ellenzéki csatornára. Mintha nyugati, ellenséges liberális adásba csöppennék, ahol Magyarország legádázabb ellenségeit látom-hallom. „Ők csak a kormány ellen tevékenykednek” – mondják, és lealacsonyodnak a hazaárulás szintjére, saját országuk ellen kérve nemzetközi szankciókat, sárba taposva Magyarország tekintélyét. Szomszéd példaként a román politikusok is bőven

marakodnak egymással, de elképzelhetetlen, hogy saját országuk ellen kérjenek szankciókat az EU-tól. Ilyen nincs sehol a világon. Sajnos ez is hungarikum! Az ilyen mentális emberek rákos sejtekhez hasonlóan be vannak ágyazódva a társadalom minden szintjén, ott lapulnak, vegetálnak, és amint alkalom adódik, rombolnak. Nagyon igaznak tűnik, hogy a magyar társadalom mindennapjait „e titkos féreg foga rágja”, ezáltal a jövőjét is. Még meddig? Kik ezek az emberek? Magyar állampolgárok ők is, de biztosan nem tartoznak a magyar nemzethez.

Az ellenzék tv-csatornájának műsorvezető nője. „egyenes beszédében” pimaszul, erőszakosan kérdezve szemmel láthatóan elvárja a kormányt okkal vagy ok nélkül támadni, Magyarországnak rossz hírért kelteni, lejáratni. Nem számítanak az elért eredmények, az ország fejlődése, az előrelépés. Nem, semmi. Hogy mi lenne utána, az nem érdekes, csak ez ne legyen! Gyerekkorukban vajon mire tanították őket a családban, miről meséltek a nagyszülők, mire tanította őket az iskola, az egyetem, a barátok? Mit éreznek, és mire gondolnak, amikor himnuszunkat hallják? Miért gondolkoznak ennyire másként, miért ez a gyűlölet? Mi az oka annak, hogy ennyire másként látjuk hazánkat és a világot? Vajon mindig ilyen volt ez a nép? Pontosabban, vajon mindig is volt ilyen romboló, bomlasztó rétege a magyar társadalomnak? Ha igen, akkor mit akartak, mit akarnak? Hogy ne létezzünk? Ezért küzdenek, mindenáron?

A közelmúltban mértéktelen ellenszenvet, mi több, érthetetlen gyűlöletet láttunk az utcára hívott és irányított tömegek megnyilvánulásaiban is. Elnézve a tüntető ellenzéki arcokat, szinte nehéz elhinni, hogy magyarok, hogy honfitársaink. Mi lehet a fejükben és mi a lelkükben? Bukott, hitelüket vesztett politikusok, rebellis fiatalok – ki tudja milyen pénzzel és háttérrel segítve? Idős filozófusok mondanak arcpirító badarságokat, bőven hazugságokat is, mert a közönséget heccelni kell. A megvezetett fiataaltól a gyanús, rosszcélú középkorúakon át a foghíjas, gyűrött ábrázatú idős emberig, szinte vérre menően, dühösen várják a kormány bukását. Az egyik tüntetésen ott lábatlankodott közöttük a Horn-kormány egyik volt pénzügyminisztere is, nagy magyar zászlót lengetve, közepén a csillagos EU-s címerrel, egy Zorba-féle, személyére szabott tánccal, slamposan előre-hátra ugrálva, mámorosan, ezalkalommal nem hallatva azokat a hazugságokat, ocsmány, becsmérlő szavakat, amelyeket az EU-parlamentben mondott. Vajon valaha is jelentettek számára valamit Vörösmarty szavai: „Hazádnak rendületlenül légy híve, óh magyar!”? Nem véletlenül jutnak eszembe ilyenkor apám szavai: „Az is nagy csoda, fiam, hogy ez a nemzet és ország még létezik!” Mert: a turáni-átok, az ősi magyar legenda többféle változata szerint is, a táltosok megátkozták a magyarságot. Legyen sorsuk belviszály és széthúzás, semmiben ne egyezzenek, a nemzetet belső féreg rágja, és lassú pusztulás végezzen vele.

Múlt év nyarán varázsütésként, a mai európai polgár részére eddig ismeretlen jelenség vette kezdetét: egy népvándorlás, döbbenet és aggodalmat keltve. Ezzel egyidőben hirtelen megszűntek az ukrán-orosz konfliktusról, az Oroszország elleni európai embargóról szóló napi hírek. A logika azt diktálja, hogy a menekültáradat módját

és útvonalát világhatalmi tényezők irányítják. A rendezők és a „súgólyukból” irányítók is máshova koncentrálnak. Egészen új produkcióval lepték meg a közönséget, és özönlének a figuránsok! Azóta egyre világosabbá válik, hogy ez nem más, merjük végre kimondani, mint invázió, modernkori háború tűzfegyverek nélkül Európa ellen, mint a sci-fikben, de nem az úrból, hanem közelkeletről, földi irányítókkal, jól kitervelt célokkal, pontosan megtervezett útvonalakon. Csak egy a rengeteg felvethető kérdés közül: Miért nem fogadják a „menekülteket” az azonos kultúrájú, vallású, nyelvű, területtel és anyagiakkal bőven rendelkező szomszédos országok, mint Szaúd-Arábia, Katar, Arab Emírségek, Omán, Jemen. Az okok részletezését itt mellőzve, a válasz egyértelmű: mert mindnyájuknak Európa kell, és ebben valószínű, hogy a „fő rendezőkkel” egyezségekre jutottak, amit elsősorban, sajnos, a jólétben kiöregedett társadalmú Németország kormánya is – sokunk számára érthetetlen módon - tárt karokkal elfogad.

A magyar kormány által elrendelt intézkedést, a migránsáradat útjába álló kerítés építését világgá kürtölte a külföldi sajtó, becsmérlő és lejárató megjegyzésekkel, de nincs említés, mintha nem is létezne, például az izraeli-jordán határon épülő 30 kilométeres kerítésről az afrikai migránsok megfékezésére, és a 200 km-es bolgár – török határra tervezett kerítésről sem zeng a nyugati, főleg a liberális sajtó. Az izraeli miniszterelnök szerint a nyolc méter magas védvonal felépítése az Egyiptommal közös határon, amely egy 200 km-es meglévő fal folytatása lesz, „nemzetbiztonsági érdek, mert az afrikai bevándorlók tömegei ezen a részen áramlanak be az országba.” Ezekkel összehasonlítva, a magyar intézkedés miért nem lehet nemzetbiztonsági érdek?

Egyáltalán nem meglepőek a magyarországi ellenzék, a baloldali és liberális politikusok, szóvivők, politológusok, politikai elemzők, szerkesztők megnyilatkozásai a magyar kormány menekültügyi politikájával, döntéseivel szemben. Olyan is elhangzott, hogy a magyar kormány „konfliktuskereső” (sic), hogy túlságosan betartja a dokumentumokban leírt szabályokat. Egy ideje már nem kérdéses, hogy amennyiben a magyar kormány nem az uniós törvények által megkövetelt intézkedéseket tette volna, akkor a nyugati baloldali és liberális politikusok ítélete akkor is lesújtó lenne, akár az ismert viccben: ha van sapkája, azért, ha pedig nincs, akkor azért!

A leginkább tenyérbe mászó azonban ismét csak a Demokratikus Koalíció elnökének, a volt miniszterelnöknek a ténykedése. Vajon milyen lehet ilyen érzéssel és ilyen céllal nap mint nap felkelni és tükörbe nézni, azt kérdezni: mit tegyek ma az országom ellen? Régebben hasonló tettekért minimum száműzetés járt. A DK, úgy ahogy van, olyan politikai képződmény, amely rákfenéhez hasonlítható, amelynek nem szabadna léteznie, mert nem tesz mást, csak rombol, elárul, teljesen idegen értékeket és érdekeket képvisel. A DK és elnökének a migránsok iránti határtalan fogadókészsége csakis így értelmezhető, ellentétben a 2004-es választásokkal, amikor Gyurcsány Ferenc miniszterelnökként a magyar nemzet iránti felelősségéből, „szereketből” eredően a határon kívüli magyarok kettős állam-

polgársága elleni szavazásra bízta honfitársait, mondván, „hogy ne erőszakkal próbáljuk megoldani azt, amire nincsen még kész a magyar nemzet” !!

1998-ban Csurka István látnoki megérzéssel a következő sötét jövőt vetíti elénk: „*A végső cél a magyarság kipusztítása. Nem fegyverrel, nem mérges gázzal, hanem pénzügyi politikával, élettételeseink elvonásával, mert kell a hely másoknak. Ez a kor, amelyben élünk, és különösen az, ami ránk következik a jövő században (a mostani, 21. század – a szerk.) a NÉPVÁNDORLÁS KORA. A színes bőrű, mérhetetlen szegénységben élő, de viharosan szaporodó népek keletről nyugatra, délről északra vándorolnak. A nemzetközi nagytőke és a bankok elősegítik ezt a népvándorlást, mert az az érdekük. Az USA a NATO-n keresztül már beérkezett Európa középebe, és most a saját igényeinek megfelelően néplerakatot akar csinálni Európa és az európai Oroszország között. Erre pillanatnyilag sajnós Magyarország a legalkalmasabb, mert kassza, kormányai régen elárulták. A trianoni határok között Magyarországon húszmillió ember is elfér, de belátható időn belül ebből csak hétmillió lesz a magyar és négy millió cigány, a többi kilenc pedig mindenféle vegyes, akkor Magyarország nemzetközi néplerakot lesz itt a Kárpát-medence közepén, nagyjából ugyanannak a nemzetközi kozmopolita rétegnek a vezetése alatt, mint ma. Nagyon keserű lesz akkor magyarnak születni. Megbélyegezettség, üldözés, megszégyenítés és a teljes*

magyar történelem eltagadása lesz az osztályrésziünk. Nyelvünk helyén vartyogást hallhatunk.”

Talán túl sötétek ezek a víziók, de mindenképpen érdemes elgondolkodnunk Magyarországra és egyben Európa jövőjén, a felelős politikának pedig világszerte mindent megtennie azért, hogy az apokalipszis ne következzen be.

Befejezésül hadd idézzem Joachim Meisner bíboros, kölni érsek velünk kapcsolatos, felemelően reménykeltő gondolatát, amelyet Budapesten 2009. augusztus 20-án mondott szentbeszédében: „*Európának szüksége van Magyarországra, arra a szenvedésben, háborúban és szükségben megerősödött népre, amely soha nem hagyta magát legyőzni... Szent István államfelfogásában soha nem tudott az a nyugat-európai abszolútizmus kialakulni, ahol a király azt mondja: Az állam én vagyok. Ő országát Mária oltalmába ajánlotta. Királyságát úgy fogta fel, hogy ő csak gondozója és nem tulajdonosa azoknak az embereknek, akiket rá, mint intézőre bízta. Ha ez a fajta államfelfogás megmaradt volna a középkortól az újkorig, akkor az európai kontinens sok szenvedéstől és nélkülözéstől menekült volna meg. Szent István királyi házába vette Máriát. Ő és honfitársai pedig Mária testvérei és Jézus tanítványai lettek. Ez Magyarországnak olyan méltóságot kölcsönzött, amely nem veszett el soha.*”

Keszeg Tibor, Szentendre

Vélemény

Gyárfás András

Hit, remény, félelem

Ez év május végén Marosvásárhelyen nekünk, bolyai-soknak 55 éves érettségi találkozóunk lesz, és ha nem is lázasan, de közel napi szinten foglalkoztat, hogy amikor majd felszólítanak az osztálynapló Gy betűjénél, mit is fogok mondani „kedveset, szépet nekik”?

Az észosztás tiltva van, mindenki azt mondja el, ami az utolsó találkozó (az 50 éves) óta vele vagy szűkebb családi körben történt, persze ki-ki a tőle megszokott/elvárt stílusban.

Ha én állok fel, röhögni akar az osztály, mert így volt az, ha feleltettek is, vagy amikor a tanár igencsak elmélyült valami érdektelen témában és nekem viszkedett, hogy “beköpjek”. Na de azért mégis, így hetven fölött már illene valami értelmesebbet is..., na de unalmasat semmi esetre sem.

Eszembe jut, hogy amikor számtanórákon a tanár elvtárs (különben egyike a legjobboknak) akárhányszor elmagyarázta Bolyai párhuzamosainak tételét, mindig balról jobbra rajzolta fel a két egyenest és vezette a fantáziánkat jobbra, a végtelenbe, ahol majd boldogan találkozunk. Én most arról beszélnék, hogy ha balra hosszabbítjuk meg (hisz arra is van végtelen), akkor ott is találkozunk?

Számomra rém izgalmas dolog ez, de félek, hogy - miután az osztály több mint fele már akkor hülye volt (csupa orvos, gyógyszerész, költő, művész stb. lett) és már akkor is csak rábólintott erre a nagy randevúra, mára már kissé (vagy nagyon?) elmeszesedve azt sem fogják tudni, hogy ez most vicc, vagy Gyárfás, a kései zseni rájött valamire. Pedig rém

izgalmas dolog ez, mert ha jobbra is, balra is találkozunk a két egyenes akkor az már egy végtelen hosszú ellipszis, és akkor én a „semmitől egy új világot teremtettem”... (Most rémlik fel, hogy az Átalvető olvasóinak is több mint fele orvos, hát mit fognak ezek megérteni ebből, vagy már abba is hagyták e sorok olvasását?) Á, beszéljünk valami másról.

Például megemlíthetném, hogy a mi találkozóink nagyon hasonlítanak (nem azonosak, mert itt mindenki a maga, és nem az adófizetők pénzéből állja a szórakozást) a rendszeresen ismétlődő klíma-konferenciákra. Ott is jókat esznek-iszznak, kicsit vitatkoznak, mert ezt várja el tőlük a világ, aztán megegyeznek, hogy öt év múlva újra együtt...

Mentségünkre legyen mondva, mi nem teszünk közzé olyan, az ENSZ által is jóváhagyott közleményeket, hogy ez egy történelmi esemény volt és megmentettük a világot, és a legközelebbi találkozókon majd még pontosabban kiosztjuk a feladatokat, természetesen addig is senki sem büntethető, megy minden a biztos vég felé, mert már nincs több öt év, amikor még tenni lehetne valamit. Á, de mi vagyok én, sírásó/politikus, hogy ilyesmikkel etessem a barátaimat?

Emlékeket András, emlékeket, igen, arról beszélj, és indíts egy kötelező közhellyel, hogy aszondja:- Ki vagyonát elveszti - sokat veszít, ki az egészségét - még többet, s ki a humorát - az mindent, de aki az emlékeit veszti el - az eljártssa az öreg/idos kor egyetlen örömét. Itt aztán sorolhatnám az órákon, szünetek alatt, iskolán kívül és belül mindazt, mi eszembe jut. Na jó, most hirtelen csak az van előttem, hogy volt egy osztálytársnőnk, aki mellbedobással megnyert volna minden vetélkedőt... Istenem, amikor Icuka elkezdett csuklani, véget ért az óra, ott már nem lehetett tanítani, csak az érdekelt, hogy melyikünket jelöli ki a tanár elvtárs, hogy kísérjük ki az udvari szökőkutas itatóhoz, s mire odaértünk, már csuklottunk mi is....

Hát ez a ma már megszokott, erotikával történő érdeklődés-felkeltés lenne, és ez sem jó, már csak azért sem, mert a többi lány (és akkor még ebből volt több az osztályban), aki a lapos kategóriába tartozott, megsértődhet. Evezünk más vizekre.

Miért ne mondjam el, hogy amióta rohamosan közeledek én is a végtelen felé, és tagja vagyok egy olyan osztálynak, melyben csupa sikeres ember került/nevelődött össze, úgy látom, van valami, amit elődeink, nevelőink - és mondjak még nagyobbat: a világ - nem csinált jól. Miért kellett minket a halál és Isten félelmében nevelni?

Most már mindannyian érezzük, hogy a félelem - bármilyen forrásból törjön is ránk - rákfenéje a boldogságnak, és ahogy hozzáadódnak a mindennapi apróbb aggodalmak, úgy dagad gyógyíthatatlanul, a sebészkés által eltávolíthatatlanul a lelkünkben. Miért nem maradhattunk meg abban a hitben, amivel négy-öt éves korunkban csaptak be minket, hogy a bácsi vagy néni felment a mennyekbe? Mikor és miért váltott át a minket körülvevő, okosabb felnőtt közösség oda, hogy a halált mint tragédiát állítsa be, és „jaj szegény és ó, ó, ó” ...És miért fenyegetett annyiszor a nagymama és a tanító bácsi, hogy „ne csináld ezt vagy azt, mert megver az Isten”? Sokkal hamarabb ismertem meg a „büntető Istent”, mint a mindent megbocsájtó, segítő hatalmat. És miért nem veszi észre már kétezer év után a Vatikán, hogy az állandóan belénk sulykolt FELEBARÁTI SZERETET hova vezetett?

Térjünk már észhez és térjünk vissza a HIT és BIZALOM/REMÉNY imádatához. Nem, nem kell szeretni azokat, akik ránk rúgják a vendégeknek mindig nyitva álló ajtót azzal, hogy minket elűzzenek, hanem egymásban és azokban teljes hittel bízva, akik jó irányba vezetnek, kívárujuk, hogy elvonul mellettünk/felettünk az „egyiptomi átok”.

Szüleim azzal biztattak, ha valami „világot fenyegető” félelem szorongatott, hogy „András, minden nemzedék megoldja a rámaradt vagy újonnan jött feladatot”. De mit mondjak most én az unokáimnak?

A szüleimre egy földig lebombázott város és az emberhez méltatlan politikai rendszer tört rá. Ők az elsőt újraépítették, a másodikból megmutatták a kiutat. Mi mit tettünk? Itt már nem segít a sokat pufogatott SZERETET, csak a HIT és REMÉNY. Hinni és remélni, hogy van kiút, és van még józan ész, ami vezet.

Jó szórakozást fiuk, amíg még lehet, és ami nekünk még kijár. Találkozzunk öt év múlva újra itt, vagy mindörökre, boldogan odafent.

Gondolkodom, tehát összezavarom magam

Hát ez lenne a „cím”. Amit a főszerkesztő mindig megkövetel. Azt mondja, ő szívesen „gatyába rázza” (ez az Ő fogalmazása) a szövegemet, de címet legyen szíves én adni. Lehet, semmi köze sincs ahhoz, amit az alábbiakban írok, de mégis csak cím. Na, akkor a nehezén túl vagyok.

Református lelkész fia és bigott katolikus kántortanító-igazgató unokája vagyok, ezért megpróbálok őszintének

lenni. Na persze, az őszinteséggel azért nem kell túlzásba esni. A minap betelefonáltam a családi orvosunk rendelőjébe, és az asszisztensnő csak úgy barátian rákérdezett, hogy mi történt. Na most, ha őszintén megmondom neki, hogy azért nem megyek, mert nem érzem jól magam, akkor úgy adja tovább az orvosnak, hogy szerinte szervi bajom nincs, de hülye vagyok. Ha viszont azzal állítok be az orvoshoz, hogy „nem érzem jól magam” (ez egy olyan állapot, ami magától gyógyul néhány nap alatt, mint a hetven év alatt annyiszor), ő kideríti, hogy beteg vagyok, nevet is ad meg gyógyszert is, s azzal tényleg beteg lettem, és ez nekem már nem kell. Így aztán valami családi sürgős akármire utaltam, s az megfelelt.

Na de hagyjuk ezt. Mert ami tényleg őszinteségre készítet, az Mark Twain újraolvasott „Emlékek és gondolatok” c. írása. Ennek nyomán írom le kételyeimet ezzel az egész, most körülöttünk történő világfordulással kapcsolatban.

„Ha Krisztus most itt lenne, egy dologra biztosan nem vállalkozna: arra, hogy keresztény legyen” -írja M.T. A vallással korán megfertőződtem, mégsem tudok a mai napig azonosulni bizonyos dogmákkal. Hogy Mária szűz volt, az még elmegy, ismervé a mai lombikbébi-ipart. Akkoriban valószínűleg még gyakran jártak marslakók a földön, s ők segítettek be. (Megjegyzem, ma már hordákban jönnek a déli határokon, hegyen-vízen át, és egész biztosan marslakók, mert - ahogy mára kiderült - emberek biztosan nem.) De amit minden istentiszteleten megpróbálnak velem elfogadtatni, hogy: „Mert úgy szerette Isten e világot, hogy az ő egy-szülött Fiát adta, hogy ha valaki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen” -az már nem, nem és nem. Mert ha Ő teremtett minket minden erényünkkel és bűnünkkel együtt, akkor nincs mit megbocsájtania és nincs miért a Fiát feláldoznia. (Amit ember meg nem tenne.)

„A kereszténység biztosan túlél még egy évezredet a földön, múzeumban, kitömve” - írta Mark Twain 1905-ben. Ismerjük be, hogy tudomány, ideológia stb. az utóbbi ötven évben folyamatosan változott, mindenről kiderült, hogy hamis, aztán meg annak az ellenkezője is. De mindeközben a kétezer vagy még több éves Biblia nem hajlandó egy sorát sem az új idők új emberéhez idomítani. Tudom, hogy ezelőtt pár ezer évvel az emberiség IQ-ja magasabb volt, mint ma (a görögöknél ez bizonyított), de mégis, valahogy kétlem, hogy akkor meg tudtak volna fogalmazni olyan elveket, parancsokat, melyek ma is érvényesek lennének.

Mindezek dacára most még van annyi erő a Keresztény egyházban (és az új Pápa nagyon is hajlamos rá), hogy megújuljon és megmentsen minket egy olyan vallástól (Korán), amelyikben a „szeretet” szó egyszer sem, viszont a „gyilkolni” közel százszor szerepel. Am az idő már nagyon szűkre van szabva. Még be lehet zárkózni a nemzeti államocskákba (fene tudja, mikor büntetnek meg érte európai sorstárs vezetőink), de Köln/Párizs/Brüssze félre nem magyarázható figyelmeztetést jelentenek.

S ha Európa feladta a védekezést, engedjék meg, hogy én, mint európai ember védjem meg, magamat, fiamat, unokáimat. Tudom mit kell tennem. És meg vagyok győződve, lesznek, akik kimondják, hogy „elég”, és elúzik az emberszabású majmokat és az őket védő politikusokat/mecénásokat. Ámen.

Serdült Benke Éva

Időrosta

Kezében óriás rostával
Áll az Idő és rostál egyre,
Világokat szed ki és rostál ki
Vidáman és nem keseregve

...

S aki kihull, az megérdemelte.

Az ocsút az idő nem szánja.

(Ady Endre Az Idő rostájában)

„Az életben nem a jövőnek van szerepe,
hanem a múltnak”

(Patric Modiano irodalmi Nobel-díjas 2014.)

Mi a történeteinkkel vagyunk azonosak.
Akinek nincs története, nem is él igazán.

(Ismeretlen szerző)

Éjszaka érkeztek, a kerítést átugorva puskatussal verték a bejárati ajtót. Az álmukból felvert lakókkal közölték, elviszik őket. Csak váltás fehéreneműt engedélyeztek magukkal vinni, élelmet szinte semmit. Hogy hová viszik, azt nem mondták. A hetedik hónapban levő várandós fiatalasszonynál megindult a szülés megrémült állapotában, elfolyt a magzatvíz. A fegyveresekkel érkezett orvos, akit a család ismert, hiszen nem először járt a kastélyban, nem tett kivételt vele sem, a hirtelen magára kapott kisbundájától is megfosztotta, mondván, nem lesz már magának arra szüksége, és hagyta, hogy a nyitott teherautó platójára az egész családdal együtt feltuszkolják őt is. 1949. március 2-ról 3-ára virradó dermesztő hideg éjszakában a teherautó elindult Uzonból Sepsiszentgyörgyre.

Uzon, ősidők óta lakott település, a Feketeügy jobb partján fekszik, neve valószínű az új török népnévből ered, egyben magyar személynév, mely az Árpád korban igen elterjedt volt. Uzor jelentése: nyíl. A település 1332-től önálló egyházközség, a pápai regisztrumban Uzun néven fordul elő, később már Wzon formában, 68 kapujával tekintélyes településnek számított.

Az erdélyi történelem tragikus eseményei századokon át nyomot hagytak ezen a vidéken is. A 18. század elején a kurucok ostromolták, templomerődjét feldúlták a bent rekedt császári zsoldban álló rációkat szorongatva. A madéfalvi veszedelem utáni megtorlások nem kerültek el Uzont sem, a háromszéki székelyek császárellenes kiállása miatt büntetésül itt eskették fel a császár iránti hűsége a besorozott székely határőröket. Ettől kezdve Uzon zászlóaljparancsnoki székhely lett.

Egy ismeretlen szerző elbeszélő költeménye, melyet Orbán Balázs adott közre (Trenodia hungarica) elmeséli

az 1717-es pusztító szárazság és éhség szenvedéseit, mikor pestisben, éhségben több százan elpusztultak, sokan elvándoroltak: „Viseltük e csapást mi is Uzonostól/ S részünk volt ezekben mind egész falustól.” A falu templomát időnkénti földrengések rongálták, több átépítésen esett át az idők folyamán. Ismeretes, hogy e település határában a kökösi híd közelében kapott halálos ágyúlövést 1849. július 2-án Gábor Áron honvédőrnagy, a székely tüzérség parancsnoka, és mint azt már feljegyezték az eseményekről, egy éjszakára Uzonban eltemették, aztán Maksára vitték holttestét, Eresztvényben, a templom előtti kertben nyugszik mindmáig.

„Nem a személyek keresik meg a hozzájuk
való történeteket, hanem mindig is a történetek
választják ki a nekik megfelelő hősöket”

(Kőrösi Zoltán író)

Mikor telepedtek le az első örmény családok Uzonban, nem tudjuk. Minden bizonnyal az Erdélyi Fejedelemséget követő évszázadokban.

Az örmények elvándorlása ősi földjükéről a 14. században kezdődött, amikor a mongolok elől lengyel földre, majd Moldva felé menekültek. Nyugalmuk ezután sem volt, a történelem viharai tovább űzték őket, külső ellenségek, belharcok új haza keresése hajszolta őket. Tömeges elvándorlás történik az örmény királyságok területéről elvesztett önállóságuk és a sorozatos szeldszuk-török, valamint mongol támadások miatt. Először a Krím-félszigeten, majd az orosz fejedelemségekben lelnek menedéket, ám 1375-ben egy új menekülési hullám viszi őket Lengyelországba, majd Moldvába. Jászváros (Iasi), Szűcsváros (Suceava), Foksány területére, átkelnek a Kárpátokon Nagy Lajos korában, aki korlátozza kereskedési lehetőségeiket. A 16. században Bocskai István fejedelemtől tiltakoznak a szász kereskedők az örmény térhódítás miatt. Ám a 17. században már a sorozatos moldvai, sokszor vallási eredetű pogromok miatt tömegesen érkeznek Lengyelországból is és keresnek új ott-hont Erdély vallási türelmét ismerve, hiszen itt nem kellett tartaniuk az erőszakos térítéstől. A moldvai fejedelmek túlkapásai elől mintegy háromszáz család menekült a Kárpátok felé, majd átkelve a hegyeken. I. Apafi Mihály fejedelemtől kértek letelepedési engedélyt. 1680-ban szabadkereskedelmi jogot is nyertek, először Erdély keleti felén vetették meg a lábukat, ez közel volt a Kárpátok hágóihoz, melyeken átkeltek. Így Gyergyószentmiklós, Csíkszépvíz, Kézdivásárhely, annak is a Kanta része, s bár próbáltak megtelepedni Besztercén is, a szászok hamar elűzték őket onnan. Minden bizonnyal a messzi földre is eljutó szász kereskedők konkurenciát láttak bennük. Ebesfalván is megtelepedtek, melyet aztán német neve után mind a mai napig Erzsébetvárosnak hívnak. Apafi fejedelelem nem csak elismerte jó kereskedőknek őket - az örmények főleg állattal, bőrrel, borral kereskedtek -, de városépítési jogot is kaptak a fejedelemtől, így tervezték meg és építették fel saját városukat, Armenopolist (Örményvárost), a későbbi Szamosújvárt. Szellemi vezetőjük, Vezerescu

(Verzár) Oxendius irányításával új hazájukban is szépen gyarapodtak, kereskedők, kézművesek, csizmadiák, szabók, borbélyok, tímárok voltak, jól értettek az állatok felhizlalásához, értékesítéséhez. A királyi Magyarországon át hajtották vásárra állataikat, útvonalukat őrzik ma is egyes települések: Ürmös, (Örményas), Örménykút, Örményszékes, Örményháza (a mai Szerbiában). A 18. században mindkét város, Szamosújvár és Erzsébetváros szabad királyi városi rangot kapott. Ekkor már egész Erdély területén éltek örmények, Görgényszentimrén, Csíksomlyón, Gyulafehérváron, Udvarhelyen. Majd 1768-ban gróf Apponyi György, máramarosi főispán a helyi sókamarak birtokaira Galíciából hozott be örményeket. Ebben az örmények számára felívelő időszakban indul meg az erdélyi örmény ortodox keresztények vallási uniója Rómával, ez már az asszimiláció felé tett lépés volt. Ez időben halt meg Verzár Oxendius, egyházuk püspöke, ettől kezdve az erdélyi római katolikus püspök alá tartoztak. Ez a lépés érvényesülésüket is elősegítette. Jelentős vagyont tudtak felhalmozni a szász, zsidó, görög kereskedők mellett is. Bécs nemesi címek adományozásával hálálta meg, mikor az örmények a császári udvart pénzzavarában kisegítették. A magyar nemesség kezdetben nem fogadta be a frissen nemessé lett örményeket, ám később integrálódtak főleg házasság révén a magyar nemesi osztályba, majd később a polgárságba. Lassan eltávolodtak a hagyományaitól, gyermekeik már nem tanulták meg apáik nyelvét, a családok nevüket is magyarosították. A 19. században már az értelmiségi pályákon is jelen voltak: gyógyszerészek, ügyvédek, orvosok, sőt közhivatalnoki pályán is megjelentek. E téren 1776-ban első fecske volt a Bécsben tanuló Patrubby Miklós, törekvő örmény ifjú, akinek maga a császárnő, Mária Terézia adta meg a közhivatalnokká válás jogát sikeres vizsgája után.

Az erdélyi örmények jó magyarokká váltak, 1848-49-ben mintegy hetven örmény tiszt és több száz honvéd harcolt a szabadságharcban, majd szenvedte el ezután a megtorlást, mint eleméri és ittebei Kiss Ernő honvédtábornok, Lázár Vilmos, a külföldre emigrált Czetz János, a honvédtüzérség megszervezője és parancsnoka. Az erdélyi örmények „magyarabbak a magyaroknál” Teleki Pál szerint, magyarként álltak mindig a magyar ügy mellett, vértanúkat is adva az őket befogadó hazának. A kiegyezés után egy felmérés szerint Erdély-szerte mintegy 12-15 ezer magyar ajkúvá lett örmény élt. Ez azt bizonyítja, hogy az anyanyelv megőrzésére csak ott van lehetőség, ahol nem szórványban, hanem nagyobb közösségben, egy tömbben élnek a hajdan betelepülő idegen ajkúak. Az erdélyi örmények tudatában még a 20. század elején is élt az örmény származás tudata, bár nyelvük már a magyar volt, vallásuk a római katolikus, de örmény rítusú. Ekkorra már jól szervezett kolóniákban éltek, melyeket a 18. században építettek ki. Szamosújváron, Erzsébetvárosban, Csíkszépvízen, Gyergyószentmiklóson ma is megcsodálható szép templomokat építettek. Marosvásárhelyen, Brassóban, Nagyszebenben, Szászsebesen, Déván, Kézdivásárhelyen, Nagyváradon, Temesváron, Udvarhelyen köztisztviseltek álló örmény családok éltek. A kolónia az örmény fogalom szerint a nép egy elkü-

lönített csoportját jelenti, mely egy konkrét helyen, településen él egy idegen országban. A diaszpóra szintén az örmény tudatban a nép egy elkülönített része, mely nem az anyaországban él, ám identitását igen erősen őrzi.¹

Az erdélyi örmények szociális gondoskodása meghaladta a befogadó ország hagyományait. Erre utal az a tény, hogy a 19. században több helyen hoztak létre kórházat (isptályt) magánszemélyek adományából, ahol szegény beteg emberekről gondoskodtak. De már a 18. században működött Erzsébetvárosban isptály, Issekutz Antal kezdeményezésére a város vezetése döntött arról, hogy ki kapjon ott helyet, ki részesüljön ingyen ellátásban. Ugyancsak alapítvány gondoskodott arról is, hogy a szegény, de tehetséges gyerekek tanulhassanak. Ilyen volt a Kameller Alapítvány. Ezt az alapítványt Erzsébetvárosból elszármazott Kameller György hozta létre, aki Bécsbe kivándorolt, ott meggazdagodott, és 1838-ban kelt végrendeletében az erzsébetvárosi örmény kompániát tette meg általános örökösének. Az alapítvány vagyonának háromnegyed részét az örmény gyerekek taníttatására, örmény özvegyek és árvák támogatására, valamint jó erkölcsű, de szegény leányok kiházásítására fordították. 1840-től évtizedekig az alapítványt a közmegebecsülésnek örvendő Kabdebő Simon vezette. Hasonló volt a Kabdebő János, örmény pap által létrehozott alapítvány is, ezt is az erzsébetvárosi közösség illetve testülete kezelte. A Községi Szegények Pénztintézetét is gazdag örmények hozták létre, a Danielek, Kabdebők, Patrubbyok. Szamosújváron Kovrig Tivadar leányárvaházat létesített örmény leányok számára.

A 20. század elején az örmény népirtásról az Osztrák-Magyar Monarchia sajtója nem sokat tudósított, hiszen az első világháborúban Törökország a szövetségese volt. Ám az erdélyi örmények nagyon jól voltak informálva arról, mi zajlik a térségben, hogyan pusztulnak Anatóliában a testvéreik. A szamosújvári Armenia folyóirat már a 19. század végén tudósított egyenesen Konstantinápolyból a népirtás első szakaszáról. Az ekkor elűzött örmények, majd az Ifjú Törökök elől menekülők közül sokan Erdélybe, Magyarországra érkeztek, de innen nyugat felé mentek tovább. Talán kevesen tudják, hogy a második világháború alatt és után is érkeztek örmények Bulgária felől Romániába, főleg Moldvába, megszenvedve aztán a kommunista hatalom évtizedeit. Magyarországra a hetvenes években jelentős számban (szovjet egyetemeken tanuló diákok ismerkedése) a volt Szovjetunió területéről, Örményországból főleg házasság útján érkeztek új bevándorlók.

Uzonban gazdag örmények telepedtek le, portáik tanúsították módos életvitelüket. A Verzár család kúriája ma is áll a településen, ezt a családnevet viseli Uzon határában még ma is egy földterület, a Verzár-tag. Az uzoni temetőben több örmény család nyugszik, nevüket őrzik a kövek, ott pihennek a Korbridzsánok, Bogdánok, Korbulyok, Veresek. A Verzárok telekszomszédok voltak az ugyancsak örmény Temesváry családdal, sőt házasság útján rokonságba is kerültek egymással. Temesváry Anna (született 1844-ben) és férje, Verzár Gergely egyik gyermeke, Verzár Róza pedig az Erzsébetvárosból Uzonba települt Csiki János

örmény doktor felesége lett. Csiki János volt Uzon első orvosa, tíz gyermek apja, akik közül egyik, Csiki András (1894-1971) jeles festőművész volt, Bécsben tanult a Festészeti Főiskolán.

A Temesváry család magyarosított neve valószínűleg a korábban lakott város, Temesvár nevéből adódott abban az időben, amikor ez erdélyi örmények jelentős része korábbi örmény hangzású nevét magyarosította. (De ez csak e sorok írójának találgatása, bizonyítékot erre nézve nem talált.) Az sem meglepő, hogy a családtagok inkább az erdélyi örmények közül választottak házastársat. A 19. század elejéről már három Temesváry testvéréről tudunk: Gergely, János és Lukács. Temesváry Gergely viszi tovább a család vonalát, első felesége Zakariás Anna volt, gyermekük és később az anya is meghaltak. A második feleség a gyergyószentmiklósi Zerich Mária lett, ebből a házasságból már tíz gyermek született, heten érték meg a felnőtt kort, közülük a legidősebbek, János (2.) és Gergely (2.) a Temesváryak egy-egy ágát vitték tovább. T. János (2.) a gyergyószentmiklósi Lázár Rozáliát vette el feleségül, de újszülött kislánya és fiatal felesége egyszerre hunyt el, és hagyta őt özvegyen. Másodsor is a Lázár családból nősült, feleségétől, Lázár Annától hat gyermeke született, csak Gergely, Izabella, Tibor és János érték meg a felnőtt kort.

Temesváry Gergely (2.) szintén a Lázár lányok közül választott feleséget, ám ebből a házasságból csak egy leány született, így ez az ág fiúágon kihalt. János fiai közül Gergely (3.) sz. 1875. valamint János (3.) sz. 1880. szintén egy családból nősült, mindketten Pap-lányt vettek feleségül, Gergely Pap Ilonát 1912-ben, János pedig Violát 1924-ben. Temesváry Gergely házassága gyermektelen volt, Jánosnak két fia született: Gergely (4.) sz. 1915-ben, János (4.) sz. 1925-ben.

Bár a Temesváryak már a 18–19. század fordulójától Uzonban éltek, szerepük a közéletben csak a 19. században nőtt meg. Az Uzontól északra fekvő, ugyancsak a Feketeügy jobb partján elterülő hajdan külön községként emlegetett Sepsiszentiván (1899-től összevonták a fölötté elterülő Laborfalvával, azóta neve Szentivánlaborfalva) plébánia templomának ajándékozta Temesváry Gergelyné Lázár Julianna a déli mellékoltáron álló lourdes-i Mária szobrot. Amikor a templomot 1876-ban új tetővel látták el, Temesváry János, aki a templom gondnoka is volt, saját költségére cseréltette ki a megrongálódott tetőzetet, majd később az új orgona beszerzéséhez is ő nyújtott anyagi segítséget. A század végén az újabb javítások idején szentiványi báró Apor Gábor, a király személye körüli miniszteri biztos mellett Temesváry János ismételten hozzájárult a templomi javításokhoz, felesége pedig a misekönyvek tartására festett szekrényt, aranyozott fonállal átszőtt szószéktakarót, hat ezüst gyertyatartót, Temesváry Gergelyné pedig egy fehér arannyal átszőtt velumot (a katolikus liturgiában többféle rendeltetésű kendő) és egy Jézus szent szíve képet adományozott a templomnak.

A 19. század második felében Jókai Mór többször is felkereste Uzonban a Temesváry családot, valamint Újvárossy József királyi tanácsost. Jókai első útjára már 1853-ban sor

került, ekkor még csak a Székelyföld iránti érdeklődés vezette, köszönhetően felesége, Laborfalvi Róza színésznő székely származásának. (Laborfalvi Róza eredeti neve Benke Judit volt, apja, Benke József Laborfalvát hagyta oda a színészet iránti vonzalma miatt. Útja Miskolcra vezetett, itt színidirektor lett, lánya, Judit ott született, de mindig büszke volt háromszéki őseire.) A nagy regényíró később, főleg a nyolcvanas évek elejétől gyakrabban utazott Erdélybe, a Székelyföldre, élményeiből több regénye is született: Egy az Isten, Bálványosvár, Damokosok. Két látogatását emléktábla örökíti meg az uzoni Polgármesteri Hivatal falán. Megjegyzik, hogy 1881-beli látogatása alkalmából „nem kerülte el felesége rokonainak faluját, Laborfalvát.”

„Eldönthetetlen, hogy a múlt felől törekszel a jelenen át a jövő felé, avagy a jövőből csurogsz reménytelenül a jelenen át a múltba.”

(Kőrösi Zoltán író)

Temesváry János (3.) földbirtokos, gazdálkodó volt, ám igazán a festészet érdekelt. Münchenben Képzőművészeti Főiskolát végzett, szobrokat faragott, linometszeteket készített. 1911. március 28-án a család a bécsi udvartól nemességet kapott, a királyi könyvek szerint azonban címerhasználatot nem. Előnevük ettől kezdve uzoni Temesváry. Kastélyuk, mely a 19. század végén épült (tervezőjének személye nem ismert) Háromszéken szokatlan eklektikus épület, besorolása szerint a kastély és az udvarház közé tehető. Hajdan a kapuzat díszül női és férfi mellszobor szolgált, a két homlokzat kialakítása hasonló elképzelést mutat. Egyszerű, szimmetriára törekvő főhomlokzat hasonló neoreneszánsz és klasszicizáló benyomást kelt, egészében egy romantikus udvarház képét mutatja. A családi címer helyett a hit szimbólumai jelennek meg: lángoló Krisztus szív, horgony, kereszt. A kertre néző homlokzat az empire kellékeit tükrözi, hajlított, gömbölyded formák, játékoság, könnyedség jelenik meg. A kastély falai között gyakran szólt a muzsika, festészetéről, költészetéről esik szó. Id. Temesváry János akkor érzi magát jól, amikor művészetről vallott nézeteit hozzáértőkkel megoszthatja, metszeteit, faragványait megmutathatja. János fiának diáktársa, Faragó József, akit később az erdélyi néprajzkutatás jeles képviselőjeként, műfordítóként látunk viszont (ő egyelőre brassói diáktársként francia tanára javaslatára készíti elő Jánost a román felvételi vizsgára) mesél uzoni öregek körében gyűjtött balladatöredékekről. Csiki András, aki ugyan Zilahon született, de Uzont vallja felnevelő otthonának, a rég nem látott festő, látogatóba érkezik a szomszéd rokon Verzár családhoz, vázlatait, akvarelljeit mutatja, ahogyan megfestette a helyi református templomot a Temesváryak utcájából, vagy fényképeit, melyeken kezdő fotográfusként megörökítette a Feketeügyön ványoló asszonyokat. Néha felidézi első világháborús orosz fogságának élményeit, nem sejtve még, hogy mindez meg fog ismétlődni vele. Először az angolok ejtik fogságba, majd onnan szabadulva az oroszok viszik el ismét, már 1945-ben, hogy sorsában egész nemzedékének megpróbáltatásait átélje, és

csak 1947-ben jöhet haza a csodával határos módon Lettországból

„A nyarak nagy részét Uzonban töltöttük egészen 1944-ig, - írja visszaemlékezéseiben dr. Kausay Tibor, akinek apai nagyanyja Temesváry Izabella (1879-1952.) A nagymama unokáit minden évben öccse birtokára, Uzonba vitte nyaralni, ahol nagy gazdaság, mindenféle jószág, szép park, gyümölcsös, tenispálya, és nem utolsósorban jó levegő várta a gyerekeket. „A háború után egyetlen egyszer, 2009 júniusában mentem vissza Uzonba, kiábrándító és fájó volt látni a pusztulást, a romokat, az átépítéseket, a kapuk helyén emeletes tömbházakat, az egyetlenként árválkodó fenyő kivételével a kipusztult gyönyörű fasor helyét látni. Annak még örülni lehet, hogy a kúriában óvoda működik, és a kerti kapu előtt kétnyelvű tábla emlékeztet a Temesváryakra: Temesváry János óvoda Uzon - Gradinita cu program normal Temesváry János Ozun.”

Temesváry Izabella a 20. század elején Magyarországra ment férjhez Kausay Tiborhoz, akitől egy lánya és egy fia született. Az ő sorsa is, mint uzoni családjáé, a háború után az üldöztetés, kitelepítés, vagyonától való megfosztás volt. Amikor fiának családját Budapestről kitelepítették, ő 72 évesen magára maradt a hajdani nagy lakásba hirtelen betelepített társbérlettel, jövedelem nélkül, mások jóindulatában bízva. Időnként Rösler Endre, neves operaénekes és felesége, Sennyei Vera színésznő, akikkel egy házban lakott, segítettek rajta meleg ebéddel. Temesváry Izabella 1952. július 7-én halt meg, hagyatékaival nem tudni mi történt, a száz kötetes Jókai összes sorozat vajon kinél kötött ki, családi fényképei, tárgyai mind idegeneké lettek. Talán nem is tudta, hogy szeretett öccse, János Uzonban már öt éve halott volt, családja a legnehezebb éveket élte kényszermunkatáborban, a távoli Dobrudzsában.

Lánya, Kausay Izabella a húszas évek elején ment férjhez Gerlóczy Gáborhoz (Kassa 1894-Mezőberény 1962), a hajdani nyíregyházi huszártiszthez, aki később Horthy Miklós kormányzó szárnysegédje volt. Kislányuk, Mariette 1923-ban született, ám korán árvaságra jutott, mert fiatal édesanyja 1928-ban meghalt. Apja második felesége Luzénszky Margit volt, aki az elárvult kislányt leányként szerette és viselte gondját. Ebből a második házasságból született Gerlóczy György, Mariette öccse, aki 2004-ben Budapesten halt meg.

Gerlóczy Gábor (a család nemesi előneve alsóviszokai) Wienerneustadtban végzett katonai akadémiát, Bécsben szolgált, vezérőrnagy, részt vett az első világháborúban, vitézségéért többször kitüntették, majd a Várban a kormányzó belső köreihez tartozott.

A Gerlóczy család nem túl vagyonos felvidéki család volt, ám a magyar közéletben már a 19. század elejétől tevékenyen vett részt. Gerlóczy Károly, a nagyapa (Kassa 1835-Budapest 1900.) Budapest első alpolgármestere volt a két városrész egybekapcsolása után. Ügyvéd, kiváló előharcosa a magyar közművelődés ügyének, része volt a pesti Nép-színház létesítésében, az Üllői úti kórházak az ő vezetése alatt épültek. Az 1885-ös országos, majd az 1886-os millenniumi kiállítás egyik szervezője. Egyik fia, Gerlóczy Géza Kassa vezető értelmiségi rétegéhez tartozott, az ő fiai a

katonai pályát követték, László vezérkari tábornok lett a Horthy hadseregben, Gábor pedig a kormányzó belső szárnysegéde. Gerlóczy Károly másik fia, Gerlóczy Zsigmond a hajdani Szent László Kórház igazgató főorvosa, az Országos Közegészségügyi Egyesület főtáborosa, egyik alapítója a Köz-kórházi Orvostársulatnak. Az ő fia volt Gerlóczy Gedeon (1895-1975.), akinek nevét a 20. századi magyar képzőművészet történetéből is ismerhetjük. Bár építésznek indult, de vonzódott a képzőművészethez, Párizsban Kandinszkij tanítványa.

Neves épületek tervezése fűződik a nevéhez, a budapesti Tüdőszanatórium, MÁV Kórház, a mai Örkény Színház épülete, az ún. Hadik-ház is az ő munkája.² Ennek a háznak a tetőtéri műterem lakását bérelte Csontváry K. Tivadar, a sokáig méltatlanul elfelejtett festő. Gerlóczy Gedeonnak fontos szerep jutott a Csontváry képek megmentésében, 1919-ben, még építész-hallgató korában hívta fel figyelmét Lehel Ferenc, a festő barátja és tisztelője a képek művészi értékeire. Gerlóczy elhatározta, hogy a festő halála után a hitelezőktől a hagyatékot megvásárolja, egyébként a képekre a feldarabolás várt volna. A hitelezők vásári árusoknak akarták eladni, akik ponyvaként hasznosították volna a vásznakat. Lehel Ferenc korán felismerte Csontváry zsenialitását, ő írta róla 1922-ben az első monográfiát is. A festő végakarata az volt, hogy halála után (1919) képei a magyar állam tulajdonába kerüljenek. Gerlóczy a képeket Budapest ostroma alatt is a lakásában tárolta, a hatalmas vásznak épségére vigyázott, majd a hatvanas években valóban a magyar állam tulajdonába került a hagyaték.

„Aki az életről hall, az nem maradhat változatlan.”

(Kőrösi Zoltán író)

Gerlóczy Mariette tízéves gyerekként a Sas-hegyen működő Notre-Dame de Sion zárdába került növendéknek, ahol egészen tizenhét éves koráig tanult. A Notre-Dame de Sion Nővérek női szerzetes kongregáció volt, 1874-ben nyert pápai jóváhagyást, és kezdte meg 1904-ben működését Magyarországon. Szabályzata az igen szigorú Ágoston-rendi regulát követte, nem csupán oktattak, de karitatív munkát is folytattak. Magyarországon két rendházuk volt, a budai Sion-hegyi rendházban 1944 őszén 110 zsidó üldözött talált menedéket. (1948-ban a rend a sok hatósági zaklatás miatt elhagyta Magyarországot.) Gerlóczy Mariette tanult a budapesti Sacré-Coeurban is, majd Lausanne-ban. Életének felhőtlen, gondtalan korszaka 1944 őszén ért véget, aztán tragikus, szenvedésekkel teli évtizedek következtek. Vajon fel tudta-e idézni magában alig néhány év múlva a dobudzsai kényszermunka-tábor barakkjában svábbogarak, egerek között, a mindössze harminc centiméter szélességű, egy személy számára kiszámított priccsen a francia apácák minden este kötelezően elmondott francia nyelvű imáját? „Terjeszd áldásodat, Uram, szüleimre, jótevőimre, barátaimra és ellenségeimre. Oltalmazd mindazokat, akiket tanítóimnak rendeltél. Segítsd a szegényeket, a foglyokat, a bántalmazottakat, utazókat, betegeket, haldoklókat. Térítsd meg a tévelygőket és világosítsd fel a hűtlenekeket. Jóság és Irgalmasság Istene, kegyelmezz a Tisztítótűzbe jutott lelkek-

nek. Engedd el büntetésüket, adj nekik pihenést és örök világgosságot. Jézus, Mária, József, nektek adom szívem, lelkem, életem.”

Gerlóczy Gábor 1944. március 17-én tagja volt annak a küldöttségnek, mely Horthy kormányzót Klessheimbe kísérte Hitler meghívására. Ettől kezdve Magyarország sorsa megpecsételődött, a német katonai jelenlét a továbbiakban nem hagyott választási lehetőséget az országnak. Gerlóczyt 1944. október 16-án letartóztatták, amikor nem írta alá a nyilasoknak a hűségesküt, az Astoriából átszállították a Margit körúti börtönbe. Innen december 4-én sikerült megszöknie, mielőtt Sopronkőhidára hurcolták volna. Ám még az év vége előtt a Budapestre érő oroszok fogták el, és Bethlen István hajdani miniszterelnökkel együtt Pécsre szállították. Házi őrizetben tartották a magyar kormány és hadsereg több vezető beosztású képviselőjével együtt, ott volt Lakatos Béla miniszterelnök, Dálnoki Veress Lajos, és mások. Gerlóczy családja is, hogy ne szakadjanak el a családfőtől, oda érkezett az ostromlott Budapestről, felesége, lánya, Mariette, és ötéves kislánya. Pécssett az oroszok által elfoglalt Vasváry villában tartották fogva őket, ahol az orosz katonák a könyvtárszoba értékes ritkaságaival fűtöttek. Ide érkeztek Mariette erdélyi másodunokatestvérei is, Uzonba már nem tudtak hazamenni, de félték, hogy a nyilasok leventeként a nyugati frontra hurcolják őket. Temesváry Gergely és János ettől kezdve osztozott a Gerlóczy család sorsában. 1945. január 30-án tovább szállították őket át a dunaföldvári hídon, (melyet az átkelés után mindjárt fel is robbantottak az orosz katonák), majd Soltszentimrén egy istállóban szállásolták el őket, végül Kiskőrösre érkeztek, ahol a GPU őrizetbe kerültek. A csoport néhány tagja soha nem tért vissza családjához, tovább vitték őket szovjet lágerekbe (Bethlen Istvánra is ez a sors várt). A Gerlóczy családot 1946-ban engedték haza Budapestre, ám onnan néhány év elteltével kitelepítették őket.

Mariette sorsa másképp alakult. Beleszeretett másodunokatestvérebe, Temesváry Jánosba, 1946 nyarán apja engedélyével és a Szövetséges Ellenőrző Bizottság parancsnokának segítségével utána utazott Uzonba, ahol még azon a nyáron összeházasodtak, eskető papjuk Márton Áron püspök volt, id. Temesváry János régi barátja. Családtagjait sok-sok év elteltével látta viszont, volt idő, amikor azt sem tudta, ki él még közülük.

Uzonban a Temesváry család megmaradt földjén gazdálkodott. Az első földreformot Romániában már 1945-ben elrendelte az új „demokratikus” kormány, meghagyott 50 hektár földet a családoknak, ám később, az 1947/187-es rendelkezés értelmében az addig meghagyott földet, valamint minden ingó és ingatlan vagyonát elvehették a kisemelt családoknak. Megkezdődött egy folyamat a kommunista hatalom megerősödésével, a mezőgazdaság „szocialista” átalakítása, mely mérhetetlen szenvedést, értékek, emberek pusztulását vont maga után. A román király bán-

atlanul elhagyhatta az országot, több tucatnyi vagonban vihette értékeit jutalmul, hogy felmondva a németekkel kötött szövetséget, beengedte a Kárpátokon át a Vörös Hadsereget. Ám a hatalom mindenkire lecsapott, akitől még el lehetett venni valamit. A kollektivizálás célja a tervgazdálkodás szovjet mintára való bevezetése volt, jövedelem-elvonás, vidéki árutermelés- és forgalmazás kézbevétele, a nagygazda elit felszámolása. Ezzel párhuzamosan egy rendszerhű réteg kinevelése szegény és nincstelen munkásokból, földművesekből, akik aztán a piszkos munkát elvégzik. (Vajon mi készítette a művelt, diplomás értelmiségi réteg egyes képviselőit, hogy a hatalom szolgálatába szegüljenek rögtön, mielőtt az berendezkedett és megkezdte minden felemelt fej eltírását?) Kezdték a kötelező beszolgáltatással, szigorúan büntették az elmaradást, a beszolgáltatott termény mennyiségét egyre növelve, nem véve figyelembe a változó időjárást, szárazságot, fagyot, hosszan tartó pusztító esőt. Az elmaradás szabotázsnek minősült, büntetés járt érte. Kezdetben deklaráltan a városi lakosság élelmiszerellátása volt a cél, ám ezzel párhuzamosan már 1945-ben bevezették a kötelező közmunkát is, ez kényszerfuvarozást jelentett a még igásállatokkal rendelkező falusi lakosság számára, évi 3-15 napot a 18-56-évi közötti férfiak részére. Háromszéken, de általában a Székelyföldön a kemény télen sokszor több tíz kilométer távolságra is elküldték a szekereket, ez állatnak, embernek igen nehéz volt. Pártutasítás rendelte el a Székelyföldön, hogy 1949. március 5-től meg kell kezdeni a kollektív gazdaságok megalakítását, és ami ezzel jár, a földekhez hasonlóan a mezőgazdasági termelőeszközök, igásállatok közös tulajdonba vételét. Természetesen ez hatalmas ellenállást váltott ki a gazdák körében, földjükhöz, állataikhoz ragaszkodtak. Kezdetben sikeresnek látszott az agitálás, mert az első belépők a falu nincstelen vagy szegényparasztjai voltak, ők úgy értelmezték, hogy vagyonhoz, tulajdonhoz jutnak, amit másoktól vesznek el. Aztán a módosabbakkal szemben következett az erőszak, a megfélemlítés. Benkő Samu történész írja Gál Mária könyvéhez írt előszavában: „A vidéki földbirtokosság felszámolása és az azt követő kollektivizálás olyan méretű társadalmi szerkezetváltást eredményezett, melyre 1514-es Dózsa vezette parasztlázadás leverése óta nem került sor. A humánus azonban a XX. században nagyobb vereséget szenvedett, mint amilyenről hírt hagytak ránk a XVI. századi források. A DO-val (Domiciliu obligatoriu-kényszerlakhely) megbejárt földbirtokosok jogilag rosszabbul jártak, mint az 1514-ben felkelt parasztlázadás, mert az utóbbiakat csak a szabad költözés jogától fosztotta meg a Werbőczy István Hármaskönyvében rögzített törvény, de a román jogszabály magát a mozgást, a szabad helyváltást korlátozta, amikor előírta, hogy az intézkedés hatály alá esők csak különleges esetben hagyhatják el - rövid időre is - a kényszerhelyül kijelölt várost.”

(Az írás második, befejező részét
következő lapszámunkban közöljük.)

1 Az örmények a 20. században, 1915-ben az örmény népirtást követően az egész világba kirajzottak, diaszpórát alkotva Európában, Amerikában.

2 Ennek az épületnek a földszintjén működött a Hadik kávéház, melynek törzsvendége volt Karinth Frigyes, felesége, Böhm Aranka, Kosztolányi Dezső feleségével, Harmos Ilonával.

Szekeres Lukács Sándor

Kodáros vára és mondája

Székelyföld több évezredes múltjáról mesélnek a várak, várromok, melyekből csak Udvarhelyszéken közel harmincről lehet tudni. Sóvidék várai közül azonban Kodáros várát ismerik a legkevésbé. A legtöbben Sóvidék várai közül felsorolják Firtos várát, Tartód várát és Rabsonné várát, s néhányan még a korondi Füge várát is, de a felsősófalvi Kodáros váráról a többség hallgat.

Ezek a régi várak valószínűleg részei voltak annak az ősi székely várrendszernek, melynek keletkezési ideje a legendák és a regék kódéba vész. Gaali Zoltán *A székely ősvárak története, mondája és legendája I-II.* (1938) munkájában¹ sem említi a sóvidéki Kodáros várát, viszont Orbán Balázs, aki alaposan végigjárta Székelyföld településeit, meghallgatva a helybéli székelyektől hallott regéket, mondákat említi a székely-sóvidéki Felsősófalvához kötődő Kodáros várát. Orbán Balázs idejében a helyi lakosok közül sokan ismerhették Kodáros várának legendáját, mint ahogy ők mutatták meg Kodáros dombján (mások szerint hegy) is azt a helyet, ahol az emberi kéz által alkotott kőfal maradványát akkor még lehetett látni.²

E sorok írója az 1960-as években, gyerekkorában figyelt fel arra, hogy a Felsősófalva középső része felett magasodó Kodáros hegy dél-nyugati oldalán egy kb. 150 cm magas, 130 cm széles és 150-160 cm hosszú kő tetején, a latin ábécétől elütő, 5 db. egyenként igen mélyen bevéselt szöveg volt látható. A **kodáros-tetői rovásírásos leletről** nagyon sokan tudtak a helybeliek közül, hiszen a Kodárosi temetőtől – az egyik legrégebbi sófalvi temető- szélétől nem messze nyílt terepen létezett. Azért írom a kő méretét csak hozzávetőleges adatokkal, mert a kő teljes méretében manapság már nem látható, nincs meg. A követ ugyanis sajnálatos módon házépítésre felhasználták, a helybéli O.A. a követ széthasogattatta, traktorral behordta a faluba és házának alapjához felhasználta, ezért a pontos feliratot jelenleg már nem lehet rekonstruálni. E sorok írójának emlékei szerint e betűk hossza mintegy 12 cm, vastagsága 2,5-3 cm és mélysége 3-3,5 cm volt. A kodárosi követ még az 1970-es években is látni lehetett, ekkor fényképezte le Szekeres Lajos parajdi sóbányász, Parajd és általában a Sóvidék lelkes gyűjtője, aki létrehozta többek között a Parajdi Múzeumot is. A fénykép azonban elég gyenge minőségben maradt fenn, ezért később Szekeres Lajos le is rajzolta a betűket, így került bele – többek között – a „Kodáros kincsei, Fejezetek Felsősófalva és a Székely-Sóvidék történetéből” című monográfiába.³ A Kodáros-hegyi egykori, monumentális, téglalap alakú kő nem olyan nagy, mint a híres, Szaud-Arábiában lévő Kába kő, de minden bizonnyal ez is emberi kéz alkotása, s valószínű, hogy egykor kultikus szerepet játszhatott. Az sem lehet véletlen, hogy épp ennek a kőnek szomszédságában lehetett látni szabad szemmel is egy kis várfalszerű, kövekből és habarcsból álló építményalapot.

A jó szándékú, de laikus Szekeres Lajossal, a parajdi múzeum megalapítójával a betűkhöz fűzött magyarázatával

azonban nem lehet egyetérteni, hiszen szerinte ezek a betűk avar, székely-magyar és kelta betűk voltak. Ez azért is valószínűtlen, mert hiszen az egykori betűvésők nem ismerhették mind a három írást egyszerre, másrészt értelmetlen lett volna több nyelven kifejezni mondanivalójukat. Én magam, aki írok a székely-magyar rovásírásról és ismerem is nagyjából, de szövegelemzésbe vagy megfejtésekbe nem merek bocsátkozni. Már csak azért sem lehet a kodárosi követ háromféle rovásbetűről beszélni, mert nem valószínű, hogy a betűket kivéső személy az egyik betűt a kelta, majd a következő betűt avar, és végül a székely-magyarok betűjével véste volna ki. Örömmel olvashattam Friedrich Klára *Megfejtések* könyve II. oldalain a kodárosi kő megfejtéséről, s ha már a felelőtlen és tudatlan ember e szép követ feldarabolt, a kő emléke legalább e könyv lapjain megmarad.⁴

Ugyanakkor az is érthetetlen, hogy miért nem próbálnak ezen a helyen alapos ásatásokat végezni, s mindezek hiányában miképpen lehet kijelenteni, hogy ezen a helyen nincs semmi ember alkotta, maradandó régiség.

Érdekes színfoltja a székelység eredettörténetének a felsősófalvi Kodáros várához fűződő legenda is. Kodáros várát Orbán Balázs így írja le: „*A falu felett (keletre) a Kodáros-patak által körül folyt hasonnevű szikladomb emelkedik, melynek szabályszerű s meglehetősen terjedelmű fennlapján a monda szerint Kodáros vára állott, s rejtett pinczéiben most is tündérek által őrzött kincset hisz a nép. Most ott semmi nemű építkezésnek nyoma nem látszik; legföllebb szétszórt kövek, s elporlott ragacs (cement) sejtetik, hogy itt valamely épület vagy erőd állhatott. Valjon nem valami római vigília volt-e? mely az ide közel levő, a római uralom korában is művelet alatt állott sóaknára figyelt. Fennebb a Róka lyuk nevű helyen sok téglá és cserép darabokat, s pénzeket fordít ki az eke.*”⁵

Kodáros várának keletkezése is a történelem kódéba vész. Az sem biztos, hogy a székelység használta, de kizárni sem lehet használatát. Kodáros várához egy érdekes legenda is fűződik. A felsősófalvi néphit szerint a makedón Nagy Sándor (III. Alexandrosz, Kr.e. 356-323 Kr.e.) amikor legyőzte a perzsák királyát, Dáriust (III. Dareiosz, Dáriusz, Darius vagy Dárajavaus, Kr.e. 381-Kr.e. 330.) az északra menekült a szkítákhoz, és menekülése során itt, a Kodáros vár alatti üregekben rejtette el mérhetetlen kincsét. A kincs – a legenda szerint – még ma is ott van. Természetesen maguk a felsősófalviak sem I. Dareioszt, sem III. Dareioszt nem említettek konkrétan évszámokkal, hanem egyszerűen Dáriust. A XIX. század második felében a kincskereső sófalviak – egy gyergyószentmiklósi származású örmény kereskedő biztatására - nekifogtak ásni, hogy találják meg a kincset. A kemény sziklában, a meredek falban ott, ahol az üreget sejtették, egy kutató alagutat kezdtek ásni. Kemény és fárasztó munkával sikerült egy kb. 10-15 m hosszú, 1,70 m magas és ugyanilyen széles barlangot ásni. A barlang ásásának az évszámát is lehet tudni, hiszen a barlang fölött lévő domboldalon egy andezit kőtömbbe belevészték az alábbiakat: „1889 BN ástuk”

A babonás kincskeresők azonban meghallották, hogy egy javasasszony azt állítja, hogy aki megtalálja a kincset, az meg fog halni. Erre a hírre felhagytak a kodárosi barlang további ásásával. Ez a hiedelem nem tűnt el teljesen Sófálváról, hiszen még az 1970-es évekig is létezett egy olyan lyuk a barlang fölötti sziklán, melybe, ha követ, vagy farúdkat dobáltak bele, akkor azok nagy döngéssel és hosszú ideig hallhatóan zuhantak lefelé a mélybe. A sok fa bedobálása miatt ez a lyuk napjainkra teljesen betömődött, de azt, hogy a Kodáros hegye üregeket rejt magában, ezt ma is tapasztalni lehet, mert ha valaki e hegyen jár, akkor a lába alatt olyan hangokat hall, mintha egy nagy dobon járna. Kodáros barlangjának egyébként gyakorlati hasznát is vették a sófalviak, mert amikor hazánkat 1944 őszén megtámadta és elfoglalta a szovjet hadsereg, a lakosság jelentős része itt bújt el. A barlangban most denevérek tanyáznak és érdekes barlangi növények is élnek benne. Turisztikai látványosság is lehetne belőle, főleg, hogy a Felsősófalvi Kodáros Egyesület kezdeményezésére ki is épült egy kerékpárút és a Kodáros patakát átszelő híd.

Sóvidék várai közül Firtos várát és nem utolsó sorban Rabsonné várát Ferenczi István, a kérdés egyik szakértője a XII. századig is fennálló székely határőrizeti szempontból fontos erősségeknek tartotta. Idézem: „*Véleményemet továbbra is fenntartva, Rabsonnévárát a XI. század végétől az 1166. évi egyesült-görög-kún-vlach betöréséig határerősségnek, méghozzá a bucsini átjárót vigyázó erősségnek, nem pedig a környező települések menedékvárának tekintem. Véleményemet tovább erősíti egy, az 1986. év nyarán Kolozsvár város északi határrészében, a >>Tölgyes-patak<< forrásánál részben kiásott római fal [villa rustica] felső rétegében Szent László 1091. évi veretű, verdefényű denarius-ával keltezett kora középkori leletgyűttes. Ennek az agyagművességi termékei, mint gyurmájukat, mint mintakincsüket, mint égetésüket, mind egyéb jellegzetességeiket tekintve "kísértetiesen" hasonlítanak a Székelyudvarhely környékén kutatott erősségekben – köztük Rabsonné-várában – napfényre bukkant hasonló termékekhez.*”¹⁶

Lehetséges, hogy a székelyföldi középkori várak Magyarország keleti határait védő gyeprendszer alkotórészei voltak. Ugyanakkor nem lehet elvetni azt a feltételezést sem, hogy ezek a székelyföldi várak a magyarok bejövetele előtt is léteztek. Addig azonban, amíg nem történik egy alapos,

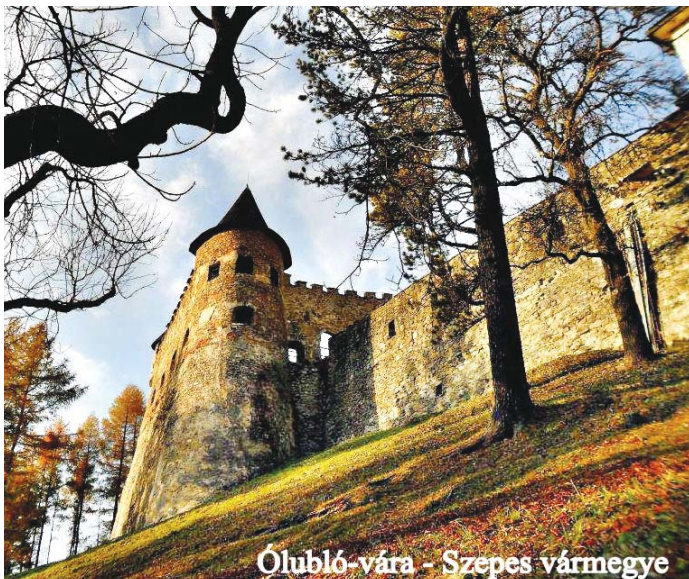
pártatlan, elfogulatlan régészeti feltárás, addig semmit nem lehet bizonyossággal állítani.

Sajnálatos módon a felsősófalvi származású, történész-régész végzettségű Sófalvi András sem kutatta eddig az Orbán Balázs által is említett Kodáros várát. Reméljük, hogy később majd pótolja mulasztását. Minden bizonnyal Orbán Balázs sem álmában látta meg ezt a várat, hanem a felsősófalvi emberektől hallhatta e várnak ez említését, akik minden bizonnyal meg is mutatták neki a vár maradványait. A fentiek miatt érdemes lenne szakembereknek is megvizsgálni a területet, hiszen a régi székely mondákat nem lehet egyszerűen kidobni az ablakon, alapos kutatás nélkül pedig nem lehet kijelenteni, hogy egy adott területen nem volt vár.

Kodáros várához kapcsolódik Kodáros barlangjának (vagy ahogy a helyiek nevezik: Kodáros likjának) története és legendája is. E sorok írójának apai nagyapja, Lukács József, aki 1885-ben született, gyakran mesélt a kodárosi történetről, mely elbeszélés egyezik Lukács Albert által részletesen elmondottakkal. Ezt a történetet tudták, ismerték a faluban.

Lukács Albert (1926) felsősófalvi születésű szovátai lakos, egykori igazgató-tanító 87 évesen, 2013-ban az alábbiakat írta **Kodáros mondájával** kapcsolatosan:

„*Felsősófalván található Kodáros hegye, ahol a monda szerint Kodáros belsejében temérdek kincs van. A monda szerint, amikor Nagy Sándor makedón király legyőzte Dáriust, a perzsák királyát, az menekülésre fogta a dolgot, egészen Felsősófalváig futott. A legendás király világhírű kincseit Kodáros barlangjába rejtette el, amelyek azóta is háborítatlanul ott vannak. A kincseket arany oroszlánok őrzik. A kincseket hatalmas gyémánttömbök világítják meg. Azóta sokan keresték a kincseket, de senkinek sem sikerült megtalálni, ugyanis a barlangba vezető bejáratot nem találták meg. Az elmúlt évszázadokban a Keresztes család ősei, akik örmény kereskedők voltak, anyagi háttérrel is rendelkeztek, járták Erdély területét, mindenfelől érdeklődtek, hátha olyan tudósra találnak, aki útbaigazítást tudna adni a barlang bejárata felől. A nagy kutatás közben a Gyergyói-havasokban találtak egy „tudós” embert, akit fel is kerestek. A tudósnak volt egy hatalmas kigyója, amit a kanapéban tartott. Felnyitotta a kanapét és a kigyóval tartott párbeszédet. A kigyónak tette fel az illetők jelenlétében a kérdéseket. A kigyó szájcsattogással felelt. A tudós lefordította emberi nyelvre. Azt a tanácsot adta, hogy a hegy keleti felén a patak mellett, a hegy középső részén, ha nekifognak az ásásnak, megtalálják a barlang bejáratát. A tudós javaslata alapján embereket gyűjtöttek össze, akik napi fizetés ellenében a hegy középső részén nekifogtak az ásásnak. Hónapokig ásták a boltíves üreget, a kiásott földet és a sziklatörmeléket a patakba hordták, amit a patak lassan el is hordott. Amikor olyan 30-40 m hosszú, 3-4 m széles boltíves barlangszerű lyukat kiástak, az alaptól kb. 2 m magasságban találtak a barlang baloldalán egy 10-15 m kerekforma lyukat (likat). A munkások kódarabokat engedtek be azon a keskeny üregeken (likon) keresztül, a kódarabok nagy zajjal legurultak a mélybe. Több napig próbálták kódarabokkal betömni az üreget, de nem sikerült. Megvolt az öröm, hogy már nincs messze a nagy földalatti kincs. A monda szerint valami tudóst hoztak oda, hátha megmondaná, hogy még mennyit kell ásni. A tudós azt mondta, ha a kincset megtalálják, aki elsőnek megtalálja, az megvakul. A munkások, amikor ezt meghallották, félbehagyták a további ásást. Az ígéretek ellenére sem voltak hajlandók tovább dolgozni.*



Olubló vára - Szepes vármegye

Más monda szerint volt egy ember, aki egy titkos lejáraton valahogy bejutott a kincsekhez. A titkos ajtónál a tündérek elfogták és bevitték a tündérpalotába, ahol a kincsek voltak. A monda szerint tündérek laktak a hegyben lévő hatalmas palotában, akik éjszakánként szabadon sétálgattak a Kodáros hegy tetején és gyűjtötték össze az aranyrögöket, amit halandó ember nem láthatott. A gyönyörű tündérek az elfogott embert arra kényszerítették, hogy egy nagy darab só t nyalogasson. Addig nyalogatták a só, amíg a nyelve elkopott, és már beszélni sem tudott; a tündérek a titkos ajtón kincsek nélkül szabadon engedték. Írástudó lévén nekifogott, papírra akarta vetni a kincsek feltalálási helyét, de abban a pillanatban szörnyethalt. Több évtizeden keresztül keresték, kutatták a titkos lejáratok helyét, de nem találták meg.”

Gyerekkoromban (Lukács Albert gyerekkorában) sokszor a sziklákba kapaszkodva csoportosan bejártunk a barlangba (Kodáros likjába), az üregbe kődarabokat dobáltunk be, a kődarabok kisebb csörömpöléssel eltűntek. Nem sikerült betönni a lyukat. A nagyobb legények is próbálkoztak, sikertelenül. Élt ekkor Sófalván egy idős asszony, Pilikány Eszternének hívták. Kártyavetéssel és jóslással is foglalkozott. Járogatott a házakhoz, kártyájából jósolt, amiért élelemmel fizettek neki. Hozzánk is gyakran ellátogatott. Gyerekkoromban inkább nekem vetett kártyát, amikből jósolt. Édesanyám nem engedte, hogy neki jósóljon, mert nem hitt a jóslásokban. De mivel édesapám a szegény öregasszonyt sajnálta, mindig felpakolta élelemmel (liszt, szalonna, krumpli, kenyér, stb.).

Mivel a családban a 7-ik lánygyerekek született, azt tartották, hogy szerencsés és sokan hittek a jóslásának. Gyakran elmondta, hogy Szent György napján a körmit a hüvelykujján megkenték olajjal, napkelte előtt, hogy Kodáros titkát hátha sikerül feltárni. A körmin megjelent a kincses hordók között egy hatalmas vaskakas, szembe ugrott vele. Ő úgy megijedt, hogy azóta az egyik szemével nem is lát jól, nem is érzi jól magát, álmában is sokszor megjelenik a vaskakas. Többet nem hagyta, hogy a körmit bekenjék.

Kincses Kodáros története a község határán kívül is elterjedt. Sokféle elbeszélés alapján a tündérvilággal együtt írásban is megmaradt.”⁷

Sajnálatos módon, idővel a kodárosi mondát már a helybeliek is kezdték elfelejteni, egyesek a kodárosi barlang keletkezésének történetét sem tudják. A felsősófalvi református lelképásztor, Szász Tibor András már azt mesélte az alsósófalvi származású Fülöp D. Dénesnek, hogy egy skót szerencselovag vette rá a felsősófalviakat a barlang megásására. Fülöp D. Dénes a felsősófalvi lelkész elmondása alapján az alábbiakat jelentette meg:

„Sóvidéken több monda él, és ezek közül az egyik legjellegzetesebb, ámbar nem a legismertebb a Kodáros mondája, amely helyileg Felsősófalvához kötődik. Kodáros meséje ma is őrzi titokzatosságát. A közelében lévő jókora kerek domb – melynek a tetején régebb egy nagy lyuk volt – nagyon izgatja az emberek fantáziáját azért is, mert Kodárosnak hívják. E név a helybeli lakosok szerint Dárius ókori perzsa uralkodóra utal, akinek kincse még ma is a domb mélyén rejtőzik. Szász Tibor helyi református lelkész arról tájékoztattott, hogy ez idáig három alkalommal kezdtek ásatásokat kincskereső emberek a Kodároson. Amint elmondta, a falu fölött, a templom és a Gyepűkapunak nevezett peremrész között van egy szinte szabá-

lyosan kerek szikladomb. Ennek a dombnak a tetején régebb egy nagy tölcser alakú lyuk volt, amelyet szaknyelven szifonnak neveznek. Ez a lyuk lassan betömődött, de a feljegyzések szerint évszázadok óta létezett. A lyuk felkeltette az emberek kíváncsiságát, így születtek meg a legendák, miszerint ott a domb mélyén barlang lehet, amely mesés kincseket rejt. A Kodáros név elemzéséből pedig többen arra következtetnek, hogy a domb mélyén csakis Dárius kincse lehet. A legenda egy titkos kapu létezéséről is szól, amelyet viszont életveszélyes átlépni; tulajdonképpen ezért akadtak el ez idáig az amatőr kutatások. A múlt század végén, 1886-ban, amint a sziklába vésett dátum is tanúsítja, egy Skóciából érkezett szerencsevadász a faluban munkásokat fogadott és belefúrt a domb oldalába. Délről a szifon irányába egy tizenöt méter hosszú folyószerű alagutat ástak. A helybeli szóhasználat szerint több hónapig tartott az ásatás, ezalatt a skót úriember beleszeretett a neki szállást biztosító helyi módos gazda leányába. A lány meggyőzte a kincskereső férfit, hogy hagyjon fel az értelmetlen kutakodással, ne költse a pénzét fölöslegesen. A skót hallgatott a tanácsra és leállította a munkálatot, majd a lánnyal együtt, akít elvett feleségül – a helyiek szerint – valahová a Nyikó mentére költözött; két malmot vásároltak, annak működtetéséből éltek.

Szász Tibornak szándékában áll utánanézni, hogy mi a valószínűsége a mesés történetnek. A két világháború között, a lelkész szerint, a 20-as évek végén egy felsősófalvi kocsmáros ásatott újból a Kodároson. A kocsmában a Kodárosról gyakran szó esett, és az italfogyasztás miatt gyakran eladósodó legények az ásással törlesztették fizetnivalójukat. Kb. három-négy métert haladtak előre az előzőleg már 15 méter hosszúságú folyosó végén, és ekkor jönsőhöz fordultak, mert már kongott a belső sziklafal, ami üreg létét bizonyította. A jönső a kártyákból azt jövendölte, hogy aki elsőként belép abba az üregbe, az rögtön meg fog halni. Ekkor megijedtek az ásást végző legények, senki sem volt bátorsága tovább dolgozni. Legutóbb a '70-es évek végén néhányan újból ásni kezdtek, sőt próbafúrásokat végeztek és arra készültek, hogy robbantással mélyítsék a lyukat. Igen ám, de erre a műveletre már senki sem vállalkozott, mert a folyosó beomlásától tartottak. Felelevenedett a legenda a titkos, veszélyes kapuról is, amelyet embernek tilos átlépnie. Többben attól is félték, hogy a domb mélyéről előjönnek az ördögök.”⁸

(Az írás második részét következő lapszámunkban közöljük.)

Jegyzetek:

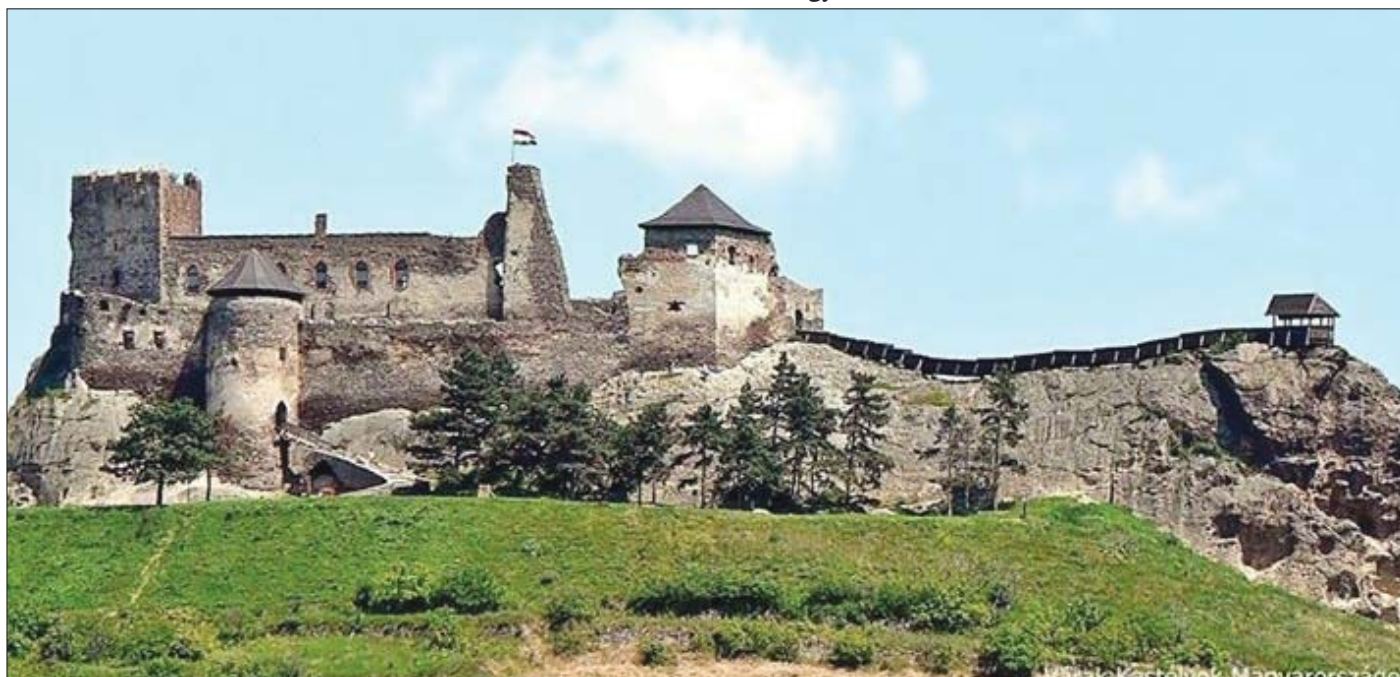
- 1.) Gaali Zoltán: A székely ósvárak története, mondája és legendája I-II., (1938),
- 2.) Orbán Balázs: Székelyföld leírása, IV. kötet, Pest, 1870, 135. old.,
- 3.) Szekeres Lukács Sándor: Kodáros Kincsei. Fejezetek Felsősófalva és a Székely Sóvidék történelméből, Székelyudvarhely, 2002., 65-79. old.,
- 4.) Friedrich Klára: Megfejtések könyve II., Budapest- 2015, 137-138. old.,
- 5.) Orbán Balázs: Székelyföld leírása, IV. kötet, Pest, 1870, 135. old.,
- 6.) Ferenczi István: A parajdi Rabsonné-vára „kincsei”: Hazanéző 1991 II. évf. 1. sz. 8. old.),
- 7.) Lukács Albert közlése 2013-ban.
- 8.) Fülöp D Dénes, in: <http://www.zalamedia.hu/sovidek/mondak.htm>, <http://kodaros.hupont.hu/4/kincses-kodaros-mondaja>;

Támogatóink

(2016. január 31-ig beérkezett összegek)

(A megjelölt előfizetői díjakat meghaladó befizetéseket tekintjük támogatásnak)

András Pál Géza	Budapest	3000	Dr. Balázs Judit	Budapest	3000
Ania Haaparanta	Pécs	500	Dr. Bálint Géza	Tolna	3000
Bakos Gyula	Vértesboglár	500	Dr. Bartha Levente	Szentgotthárd	3000
Balázs Imréné	Vác	1000	Dr. Bartha Sámuel	Balatonendréd	3000
Balázs József	Gödöllő	500	Dr. Bay Miklós	Budapest	3000
Bálint Mátyás	Torda	2500	Dr. Bencsik József	Cegléd	1000
Bálint Mátyás	Torda	500	Dr. Bíró József Zete	Budapest	6000
Balogh Enikő	USA	4500	Dr. Budaházy György	Mosonm.óvár	8000
Bányai Attila	Budakeszi	3000	Dr. Cey-Bert Róbert	Siófok	3000
Bedő Árpád	Budapest	8000	Dr. Czakó József	Göd	13 000
Biczó Erzsébet	Márok	1350	Dr. Czakó Judit	Budapest	3000
Boda Lajosné	Dunavarsány	2000	Dr. Dóczy katalin	Budapest	2000
Boros Tibor	Fadd	3000	Dr. Elekes József	Debrecen	5000
Czeplédy László	Budapest	3000	Dr. Filipp György	Budapest	5000
Csegezi Károly	Budapest	3000	Dr. Gönczy Béla	Nagykörös	3000
Csibi Zoltánné	Budapest	500	Dr. Grépály András	Budapest	8000
Csizmadia Attila	Szombathely	500	Dr. Harmath Ferenc	Abony	3000
Csongrádi Imre	Környe	1000	Dr. Horváth Zsolt	Székesf.vár	13 000
Csupor Dezső	Jakabszállás	3000	Dr. Imreh Csanád	Szekszárd	3000
Csutoros Albert	Pécs	1000	Dr. Kabdebó András	Cegléd	2000
Dalmai Árpád	Nyíregyháza	1000	Dr. Kiss András	Pócsmegyer	3000
Dénes László	Szentendre	3000	Dr. Kiss Kálmán	Berettyóújf.	3000
Donogány Mária	Gödöllő	1000	Dr. Kovács Antal	Celldömölk	8000
Dr. Andrásy Gyula	Újkígyós	3000	Dr. Kovács M. Ibolya	Örkény	3000
Dr. Antall Balázs	Budapest	8000	Dr. Kováts Lajosné	Fehérgyarmat	3000
			Dr. Máthé-Barabássy Lajos	Veresegyház	3000
			Dr. Mezei László	Tolna	3000
			Dr. Molnár János	Siófok	3000
			Dr. Molnár József Gyula	Szentendre	3000
			Dr. Nagy Jenő	Kalocsa	500



Dr. Opra Béla	Mór	8000	Oltyán Erzsébet	Budapest	500
Dr. Ördög István	Környe	8000	Orbán Ferenc	Mány	3000
Dr. Papp Attila	Enying	10 000	Orsós István Zoltán	Dány	4500
Dr. Pázmány Elemérné	Pilis	1500	Palkó Gizella	Békéscsaba	500
Dr. Péterffy László	Budapest	3000	Pánczél József A.	Pécs	1000
Dr. Péterffy Pál	Budakalász	3000	Pável László	Szekszárd	1000
Dr. Puskel Zoltán	Budapest	4000	Pintye Tamás	Győr	3000
Dr. Schenker Marianna	Budapest	2000	Pittner Kaspar	Németország	1120
Dr. Sebestyén Gyula	Nagyvázsony	3000	Platz Józsefné	Esztergom	3000
Dr. Sipos József	Szentendre	2000	Podolyák József	Budapest	3000
Dr. Sipos Lajos	Vác	3000	Prof. Dr. Istvánfi Gyula	Szigetmonostor	3000
Dr. Somay Gergely	Paks	3000	Prof. Dr. Kósza Ida	Pomáz	8000
Dr. Szabó Éva	Pápa	500	Prof. Dr. Nagy Judit	Pécs	3000
Dr. Szabó Zoltán	Szentjakabfa	10 000	Puskás Ibolya	Budapest	3000
Dr. Szathmáry F. Péter	Pápa	13 000	Réti Árpád	Nagyatád	3000
Dr. Szekeres Sándor	Monor	10 000	Román Elemér	Szentendre	1000
Dr. Szemes Ferenc	Szekszárd	3000	Schmidt Sándor	Budapest	500
Dr. Szentkirályi István	Debrecen	8000	Sipos Sándor	Esztergom	3000
Dr. Szilágyi Ágnes	Budapest	2000	Spaller Árpád	Gyál	3000
Dr. Szűcs György	Kecskemét	8000	Szabó György	Budaörs	500
Dr. Zoltáni Miklós	Nagykörös	8000	Szabó Sándor	Budapest	3000
Erdélyi István	Szarvas	3000	Szász Olga	Monor	3000
Fodor Pál	Sepsiszentgyörgy	2000	Szócs László	Zsámbék	500
Fülöp Ferencné	Bócfölde	3000	Szurkos Eszter	Budapest	1000
Germán O. András	Budapest	1500	Szűcs Lajos	Kozármisleny	3000
Gyémánt Mihály	Mosonm.óvár	3000	Terra-Vitae Kft.	Békésszentandrás	3000
Györfiné G. Edit	Budapest	1500	Török István/Örsi A.	Sárospatak	8000
Halász János	Debrecen	8000	Tunyogi Károly	Budapest	1000
Holányi Julianna	Berhida	3000	Vargyasi Mózes	Tevel	3000
Holányi Zoltán	Zalaegerszeg	3000	Venczel Imola Cs.	Fonyód	3000
Holubák Károly	Kolozsvár	2000	Vigh Judit	Százhalomb.	500
Horváth Tivadarné	Leányfalu	3000	Z. Zwada András	Békéssz.andrás	
Jeremiás László	Marosvásárhely	100 RON			2000+10 EUR
Juhos-Kiss János	Budapest	2000	Zöldi Aranka	Szentendre	3500
Kacsó István	Budapest	1500			
Kegyes Attila I.	Pécs	6000			
Keiser Róbert	Németország	20 EUR			
Kériné Dr. Ujj Mária	Keszthely	1000			
Király Károly	Mezőkovácsháza	3000			
Kiss Ildikó	Derecske	2000			
Kiss Irén	Tatabánya	3000			
Kocsis Csaba	Monor	2000			
Komporály Vilmos	Sepsisz.györgy	7000			
László István	Monor	500			
Margit Eisler	Németország	3230			
Máriás József	Nyíregyháza	1000			
Molnár Ferencné	Érd	2000			
Nagy Jenő Zoltán	Zichyújfalu	1000			

Emlékeztünk rá: lapunk függetlenségét és erdélyi olvasóinkhoz történő díjmentes eljuttatását teszik lehetővé e nagylelkű adományok. Köszönjük!



Osváth János

Egy sorozóorvos emlékei

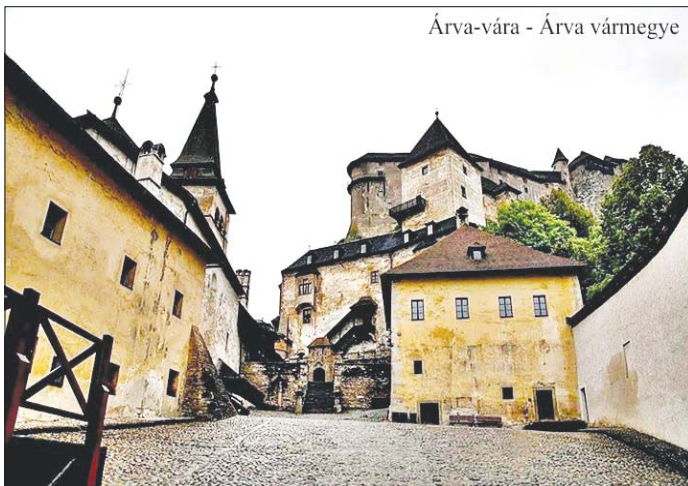
avagy: ~??~??~

Ne ijedjünk meg, ez egy verstani képlet. Láthatóan egy antik verssort jelöl. Négy és feles jambus. Ha valaki inkább a morze-jelek olvasását szokta meg, mondja fennhangon, hogy ti-tá-ti-tá-ti-tá-ti-tá-ti, de úgy, hogy az utolsó előtti hosszú szótagnak adjon erős hangsúlyt. Nem ismerős? Rendben, segítek. Képzeljünk magunk elé egy köpcös katoná- vagy rendőrtisztet, sapkáján a népköztársaság búzavetresz címerével, amint eltűnik arcáról a nyájas mosoly, felrántja a szemöldökét, és ekként dörög:

Úgy van, kitaláltatok: **Tudunk mi másképp is beSZÉLni!**

Ezt a verbális gumibotot akkor lengették meg, ha valaki úgy képzelte a szocialista demokráciát, meg az "akinincsellennünkazvelünkvan"-t, hogy visszaélünk a türelemmel, és próbálunk kekeckedni, variálni, netán szívóskodni. Az utolsó előtti szótag hangsúlyozása soha nem maradt el, amint azt tipográfiaileg is igyekeztem megjelölni. A villámlo tekintet és az előre lökött álcás érzékeltetésére nincs kódkészletem.

Érdekes lenne tudni, miként bukkant fel ez az időmértékes versforma a magyar katonabeszédben. Úgy tanultuk, hogy a hagyományos magyar verselés nem ismeri az időmértékes formát. A magyar embertől idegen a kecsesen szökdécselő metrum, ő két lábbal áll a földön, és nehéz igazát a az első szótagokra odatett hangsúllyal nyomatékosítja. Máskor is előfordul, hogy időben és térben távoli kultúrák elemei bűvópatakként buzognak fel váratlanul. Gondoljunk a pentaton skálára, amely a mi Alföldünket és a Sárga folyó táját egyaránt bezengi, vagy a szvasztikára, amely az Andok és a Himalája láncai között ugyanúgy megjelenik a Nap jelképeként. E gondolat mentén válik érthetővé, hogy a néphatalom tisztjeinél a haragvás tüzeiben ilyen jambikus szavalat tört fel a kollektív tudattalan mélységéből.



Árva-vára - Árva vármegye

Efféle fennkölt és cizellált eszme-futtatás akkor szokott az agyunkban megszületni, ha rohadatul semmi dolgunk nincs, és láblógatva lopjuk a napot. Ezt az állapotot sorozó orvosként ismertem meg 1975 őszén egy angyalföldi kultúrházban, ahol egy sebész kollega társaságában vártuk a negyedórás intervallumokban megjelenő, gatyára vetkőzött fiatalokat. Később kitaláltam bizonyos pótcselekvéseket, amelyekkel több-kevesebb sikerrel elűztem a fölöslegesség kínzó érzését. Volt rá alkalmam, mert attól kezdve majdnem minden évben berángattak. A legeredményesebb trükköm az volt, hogy megpróbáltam ténylegesen jelen lenni. Rejtvényfejtés és újságolvasás helyett szóba elegyedtem a beidézett sráccokkal, belelapoztam a személyi adatlapokba, oda-odafüleltem, mi történik a szomszéd asztalnál, ahol a kiegészítő parancsnokság tisztjei beszélgettek a sorköteles fiúkkal, szervezték jövőd beosztásukat. Míg odakint az aranyló ős színei pompáztak, itt bent a fakó falak között felderengett a hetvenes évek magyar valóságának panorámája. De szép mondat lett! Ezekből az emlékeimből fogok most mazsoláztatni. Nem terveztem el semmit, nekifogok és leírom azt, ami és ahogy eszembe jut.

A Vadbarom

Nem én mondtam, egy másik sorozótiszt mondta arra a századosra, akivel első és meghiúsult reményem szerint utoljára soroztam. Nem emlékszem a nevére, legyen Vadbarom szds.

Ellentétben az összes többi kollégájával, szeretett ordítani a beidézett sráccokkal. Nem amúgy őrmesteresen, fölényeskedve, inkább kivörösödve az indulattól, hogy ezek az elkényeztetett fiatalok készen kapták a boldog világot, amiért eleik vérüket ontották, és most félvállról veszik a honvédelem megtisztelő kötelességét. Csepeli munkásgyerekként annak idején a kommunisták szervezték. Hívó lelkét megannyi vesszőcsapásként érték a gyarló világ tényei.

„Miket irkált ide, mi az, hogy a bátyja külföldre távozott? Írja csak be szépen, hogy dí-szí-dált!! Van arra jó magyar szó! Mit köntörfalazik?! *Tudunk mi másképp is beszélni!*”

„Fiatalember, azt beírta a kérdőívbe, hogy apja büntetett előéletű, de azt miért nem írja ide, hogy miért is ült a kedves papa? Hogy? Mi? Úristen! Mint illegális kommunista párttagot börtönözték be, és ezt maga priusznak tekinti?! Most mit csináljak magával? Mondja meg, hogy mi az ördögöt csináljak??”

Vadbarom. Ezt a titulust vívta ki azzal, hogy véresen komolyan vette, amit csinált.

Még valami erről a századosról. Kiszúrtunk egy srácot, akinek az egyik heréje meg volt nagyobbodva. Elküldtük urológushoz. Három hét múlva megjelent, miután a rákos daganattal beszűrt fél herét műtétileg eltávolították. Akkor még erre nem adtak kemoterápiát, szegény fiúnak néhány évnél több nem volt jósolható. Beütöttük az „alkalmatlan” pecsétet. A tiszt (nem ismétlem meg a díszítő jelzőt, mert valahol sajnálom őt) értetlenkedve jött oda hozzám, hogy hát miért alkalmatlan ez a gyerek? Elmagyaráztam, hogy ez

a daganat pár év múlva kiújul és végez vele. „Na de hát addig miért ne lehetne katona?” Hát igen. Magyarázd el a vaknak, hogy mi a kék.

Ki-ki maga mesterségét...

A Kiegészítő Parancsnokság (továbbiakban: kieg.) tisztjei kellő tisztelettel, tegezve doktoruraztak minket, természetesen ránk bízták a katonai alkalmasság elbírálását, de azért voltak szerény kéréseik, hogy „ha lehet...”- például ha lehet, bizonyos szakmát művelőknek ne adjunk halasztást, vagy felmentést, mert a seregnek égető szüksége van rájuk. A modern, gépesített hadseregben természetesen nagyon hasznosak a gépszerezők, elektronikai műszerészek, géplakatosok, de meglepő módon a szobafestő, burkoló, kőműves, kertész szakmákra áhítozott legmohóbban néphadseregünk. „Ugyan, dokikám, tudod, hogy van az! Az a csapatparancsnok családos ember, építkezik, bővíteni, csinosítani akarja a házat, de hát hogy tudná megfizetni azt a sok rabló maszekot? És hát az a kiskatona is jól jár, ha plusz kedvezményt kap, jó sok eltávozást, mehet haza döntgetni a kislányt – ugye értjük egymást?”

Voltak tematikus szeánszok is. Az egyik nap a parlamenti díszőrség állományának feltöltésére kellett koncentrálni. A bizottságba beült egy e tárgyban szakosított tiszt, nekünk meg az (is) volt a feladatunk, hogy jelezzük, ha olyan daliás termetű, jó arcú, egészséges legényre akadunk, aki semmi egyéb nem jó, ami a sereg számára hasznosítható. Ja, és büntetlen előéletű is legyen. Kínos lenne, ha valamely állami ünnepen valaki a bámész tömegben felkiáltana: „az a gazember lopta el a biciklimet!”. A válogatás hozama siralmasan alacsony volt, a „szép lehet, de okos nem” kritérium sehogy nem akart érvényesülni.

Egy másik alkalommal rendőrtoborzás volt a kampányfeladat. A bizottság állandó rendőrnek, aki egy szerény fiatal srác volt nem tudom milyen rendfokozatban, az volt a feladata, hogy szűrjön ki néhány egészséges, de egyelőre szakképzettség nélküli fiatalot és próbálja rábeszélni, hogy jelentkezzenek - rendőrnek. Most se jött könnyen össze a dolog. Végül lecsapott egy eléggé semmilyen fiúra. Agitálta, gyúrta, ecsetelt, kecsgettetett, de a gyerek seho-

gyan nem akart ráállni. „De hát én nem szeretek verekedni...”. „Jaj, verekedni nem is kell, csak verni!” –csattant a ripszst. Az ilyesmit megjegyzi az ember. Hogy mi lett az epizód vége, azt viszont már nem tudom.

Az örömkatona

Ez a történet nem a Vadbarom idején volt. hanem pár évvel később.

Megint berántottak, nem tudom, hányadszor. A mi feladatunk nem mindig az éppen hadköteles életkorba lépett fiatalok vizsgálata volt. Ezen a napon például egyetemi hallgatók kerültek terítékre, akik tanulmányuk befejezéséig előzőleg szolgálati halasztást kaptak.

Szőke hajú, kisportolt, értelmes arcú és magabiztos fellépésű fiatalember állt előttünk. Az alkalmasság elbírálása az ő esetében úgyszólván formalitás volt. A műszaki egyetem utolsó évét végezte, eddig igen sikeresen. Ezenkívül több sportágban is jeleskedett, az atlétikától az ejtőernyő-ugrásig.

A százados elismerően bólogatott, miután átnézte a kartonját.

– Fiatalember, nagyon szép az anyaga. Folytassa tovább is ilyen eredményesen a tanulást! A következő ősszel behívjuk. Nagyon jó alakulathoz fog kerülni, ahol a szakmájába vágó feladatot kap.

– Bocsánat, de én a katonaságnál nem ilyen dolgokkal szeretnék foglalkozni. Ha katona vagyok, akkor igazi katona akarok lenni, nem egyenruhába bújtatott civil!

A tiszt arcán megdöbbenés, zavar és némi szánakozás tükröződött.

– Ez nagyon szép magától, xxx elvtárs, de meg kell értenie, hogy a hadseregnek nagyon nagy szüksége van képzett műszaki emberekre. Vétenénk az ország érdekei ellen, ha hagynánk, hogy egy ilyen kiváló eszű fiatalember laposkúszással, menetgyakorlattal meg hasonlókkal töltsen az idejét és fecsérleje az értékeit. Igazam van?

A fiú nem viszonozta a tiszt barátságos mosolyát.

– Legyen szíves megmondani nekem, mi a módja, hogy fellebbezzek a döntésükkel szemben?

A parancsnok reményvesztetten sóhajtott. Monoton hangon elmondta, hogy kinek kell címezni, és hogy 15 nap, illetékbélyeg, stb.

A srác eltávozása után még sokáig némán csóválta a fejét.

Kicsit belenéztem ennek a lángelekű ifjúnak a kartonjába. Anyja orosz volt, ő maga a Szovjetunióban született. Apját korán elvesztette, kisgyerek volt még, amikor áttelepültek Magyarországra. Mennyi mindent nem tudunk ezen kívül! Ki volt az apa valójában? Az ő fájó hiánya csiholta a tüzet ebben a nyugtalan gyerekben? Hasonlított-e ez az apa ahhoz a képhez, amely a fiában élt róla, és arra készítette, hogy, titánt neveljen magából? Vajon véletlen-e, hogy az orosz-magyar félárvát megérintette a szovjet háborús hőskultusz?

A történetet elmeséltem baráti társaságban, persze név említése nélkül

– De hát ez a Szonja fia! – kiáltott fel meglepetten Z. Zsuzsi. Kiderült, hogy a mamával hosszú évek óta egy író-



asztalnál dolgoztak. Ilyen kicsi a világ, nehéz elkerülni az indiszkréciót.

Vagy harminc évvel később egyszer megkérdeztem Z. Zsuzsit, tud-e róla, hogy mi lett a Szonja fiából? Nem volt szívderítő a válasza. Súlyos alkoholistaaként fiatalon meghalt, lehet, hogy öngyilkos lett.

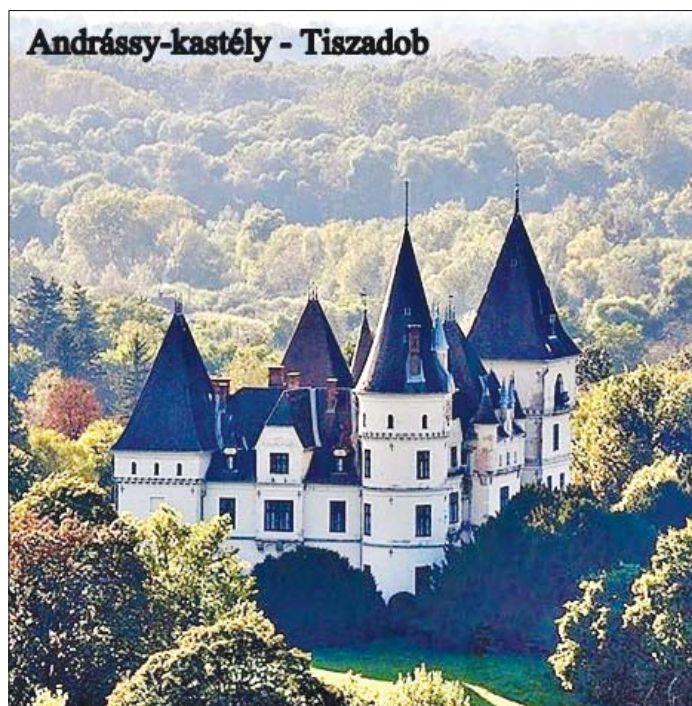
Jöhet a szokásos szöveg, hogy ezen a táján a világnak az, aki a magasba tör, megperzselt szárnyal hullik vissza a földre, ahol az alkohol és a szárszói gyorsvonal várja. Fáradt közhely, igen, de elhessegetni nehéz.

Fent és lent

Egy idő után azt az egyszemélyes kvizjátékot eszeltem ki, hogy ahogy leül élénk egy srác, még mielőtt megszólalna, vagy megnézném a kartonját, megpróbálom megsaccolni, hogy szakközepet, vagy gimnáziumot végzett-e. A játékban magas pontszámhoz gratulálhattam magamnak: csak ritkán tévedtem. Nem is tudtam pontosan megfogalmazni a különbséget. Világos, hogy a szakközépiskolákba gyengébb tanulmányi eredménnyel is be lehetett jutni. De ez nem minden. A szakközepesek jellemző többsége kopottabb is volt, alsóbb szociális helyzetűnek tűnt. Nem örültem. Többet vártam volna a szocializmustól.

Egymást követő két napon 18 éves, tehát „belépő” korosztály volt műsoron, első nap a negyedik, második nap a tizenkettedik kerületből.

A négyker, vagyis Újpest ipari környék volt. Igen, még volt magyar ipar. A peremvárosokban patinás múltú gyárak kéményei füstölögtek. A gyáripar mindig is támogatta a sportokat, az újpesti sorkötelesek között is sok egyesületi sportoló volt. Értelmiségi háttér a többségre nem volt jellemző. Emlékezetemben zömök termetű, kemény arcú srácok jelennek meg. Másnap jöttek a budai hegyvidéki gimnazisták. Orvostársammal egyetértésben jegyeztük meg,



hogy mennyivel nagyobb az átlagos testmagasságuk, mint az előző napiaknak. Többségükben ápoltság, jó tartású és értelmes tekintetű fiúk voltak, kevésnek volt egészségi gondja. Mindez így is volt várható, na de hogy ennyire?

Az úri gyerekek között is különösen díszes példány volt az a fiú, akinek a törzsadataim megakadt a szemem. Édesapja 1943-ban, tehát a sztálingrádi és doni csaták, a háború döntő fordulatát megjelölő teheráni konferencia évében született, és a keresztségben az utónevek bő választékából éppen az Adolf nevet kapta. Jaj, mennyire nem érdekelné engem ez ma már, de akkor még úgy hittem, hogy kétszer kettő az négy. Megnéztem magamnak a srácot. Olyan jó arcú volt, hogy rábízta volna bármit és bárkit. Jó polgári nevelést kaphatott Adolf papától, aki – számoljunk csak – a pártállam szigorú légkörében járta ki az iskolát. Csak azon méláztam el, hogy a fiú atyai barátai (atyja barátai?) között akadt-e Vlagyimir és Mátyás keresztnevű? Ha igen, az már megné, hogy egy regényíró rárepüljön a témára.

Tegeye fel a kezét, aki nem érti.

Priuszosok

Szégyen és gyalázat, de ilyenek is akadtak a fiatal sorozandók között. A személyi kartonok megfelelő rubrikájában egy nagy B betű árulkodott a büntetett előletről. Ha valaki összességében egy bizonyos időnyi szabadságvesztést szedett össze (öt év? kevesebb? nem emlékszem már), akkor méltatlanná vált a szocialista magyar hadsereg egyenruhájára, és magába roskadva röhögött a markába. A jogszabály teljesen megérthető, na de akkor is.

Néha a priuszosokon is tornáztattam az agyamat, saccolgattam, hogy az előttem álló legényhez milyen fajta bűncselekményt tudok asszociálni. Főként a jobb arcúaknál fogott el a kíváncsiság, és meg is kérdeztem tőlük. „A szocialista államrend elleni izgatás” – vallott a vézna, szemüveges kicsapott egyetemista. „Gépjármű jogtalan eltulajdonítása és közösség elleni akármí” – vágta ki hetykén egy ápoltságos fickó. Az autótolvajokkal szívesen beszélgettem, megpróbáltam kiszedni belőlük némi cinkos tanácsot, hogy mi módon védekezhetem ellenük. Ez a fiú nem habozott a bizalomgerjesztő válasszal. „Doktor úr, bármikor keressen fel, termékeink megbízhatóak, áraink reálisak!” Azzal átnyújtotta a prospektusát annak a biztonsági berendezéseket forgalmazó maszek cégnek, amelynek társtulajdonosa volt. Nem semmi.

Ide kívánczozna néhány botránnyosan büntetlen előélet említése, de azok sajnos rejtve maradtak. Egy mégis emlékeztető. Megjelent a sorozáson a könnyűzene egyik fejlődelmének a fia. Orvosi papírokat hozott hiteles helyről, szívfájdítóan súlyos betegségekről. Csont nélkül alkalmatlan lett. Mikor kiment, a bizottságban ülő fiatal rendőr teljesen kibukva elmondta, hogy éppen ő intézkedett, amikor ez az aranyifjú félévvel korábban a Rózsadombon elütött egy öregasszonyt és diszkrétan tovább hajtott.

Mivel se más országban, se más politikai rendszerben nem soroztam, nincs összehasonlítási alapom, hogy mindez normális körülmények (?) között hogy megy. Nincs fix pont, nincs tanulság.

Homokosok

Tényleg, mondják ezt ma még? Akkor ez volt a homoszexuálisok leggyakoribb megnevezése a közbeszédben. A *buzi* nagyon obszcénen hangzott, a *homokos* bizalmas, enyhén megvető, de se erősebb, se gyengébb nem volt, mint a *meleg*, ami szintén már nagyon régen létezett. Hogy végül miért ez az utóbbi lett a hivatalos, neutrális, az érintettek által büszkén vállalt jelző, azt én nem tudom megmondani.

A homoszexualitás gyakorlása Magyarországon éppen akkoriban került ki a büntetendő cselekmények kategóriájából. Ha valakiről egyértelműen kiderült, azt alkalmatlannak nyilvánítottuk. Egy laktanya közösségében előbb-utóbb kiderült volna az illetőről, és olyan kollektív gyötetésnek lett volna kitéve, ami szökéshez, öngyilkossághoz vezethetett. Akkoriban. No és most? A mind általánosabb „coming out”, a „pride” világában? Ma nincs védkötelezettség, de ha lenne, nem hiszem, hogy a meleg jobban megúszná. Félek, hogy még rosszabb lenne.

Amikor ilyen esetekkel szembesültünk, vakarhattuk a fejünket, a kieg. tisztekkel együtt. Ez a rendellenesség (bocsánat a szóért, akkor annak tekintették) nem volt olyan egyértelműen diagnosztizálható, mint egy szívbetegség, vagy epilepszia. Többnyire bemondáson alapult. Nem volt valószínű, hogy a srác hazudik, mert hát az akkora szegény volt, hogy inkább bezupált két évre, mint hogy kimondja magáról. Azért biztosan akadtak, akik mégis megpróbálták. Abból a feltételezésből indultunk ki, hogy ezzel a súlyos lelki bajjal (miccsoda középkor!) az illető már járt pszichológusnál, ezért igazolást kértünk. Gyakran kaptunk is, több évre visszamenően „az ösztönélet zavara” miatt folytatott rendszeres pszichoterápiáról. Aki nem hozott semmit, arról egyeztetünk a sorozó tiszttel, az többnyire kedvetlenül intett, hogy hagyjuk futni, inkább, mint hogy majd probléma legyen. De a fiú azért megkaphatta a jelenlévő körzeti rendőrtől, hogy „a szemünk azért magán lesz, és nehogy egyszer az esküvőjéről értesüljünk...”.

Mi orvosok is különböző módon reagáltunk a jelenségre. B. doktor volt az egyik véglet. „Figyelted ezt a nyomorultat? Hogy nem sül le a bőr a képéről! A pofámba vigyorog, hogy „tetszik tudni, én a fiúkat szeretem.” A lábánál fogva kötém fel egy faágra, aztán leszokna róla” vicsorogta Hippokratesz kései famulusa.

Egy eset nagyon megrázott. Jól megtermett, értelmes és értelmiségi arcú fiú állt előttünk. Elmondta, kertelés nélkül. A társam egy nagyon jóindulatú, alapjában naiv kolléga volt, később az Orvosi Kamarában viselt magas tisztséget. „Fiatalember, voltak esetleg kellemetlen élményei lányokkal kapcsolatban...?” Kénytelen voltam a vizsgált sorköteles jelenlétében rászólni: „János, ezt ne!”. Elmagyaráztam a srácnak, hogy bizonyíték nélkül nehéz helyzetben vagyunk. A következő napon hozott dokumentumot. Mint kiderült, néhány évvel korábban anonim levélben fordult segítségért a Magyar Ifjúság legendás hírví szexológus tanácsadójához, Veres Pál doktorhoz. Veres Pali (túlkorosként velem egy évfolyamra járt az orvosegyetemen) külön is foglalkozott vele. Zárt borítékban megtekintésre elküldte nekünk páciense leveleit, amelyekben leírta, mint fedezte fel magában a

homoerotikus hajlamot, miként próbálta leküzdeni, rejtgetni, eljutva az öngyilkosság pereméig. Szívet tépő olvasmány volt, emellett magas színvonalú szöveg, a klasszikus német irodalomból vett idézetekkel. Megkapta a végleges felmentést. Mikor távozott, nem láttam megkönnyebbülést az arcán.

Vallomás

Csaltam. Néhány esetben részrehajlóan döntöttem a katonai alkalmasság minősítésében.

Enyhítő – de ha úgy vesszük, súlyosbító – körülmény, hogy ebből sem magamnak, sem családomnak egy fillér haszna nem származott.

Az eredendő bűn akkor esett, amikor egy színinövendék került a szemem elé, akit hírből ismertem. Édesapja bejáratos volt nővéremékhez, én is szívélyes viszonyban voltam vele. A srácot felvették a főiskolára, de előtte két évre be kellett volna vonulnia, ami a karrierjét csírájában fojtotta volna meg. Hozott valami használhatatlan leletet a derékfájásáról. Elfogadtam, de egy évi halasztásnál erősebbet nem mertem beírni. Szerencséjére ez is elég volt ahhoz, hogy megússza az egészet. Vezető fővárosi színész és rendező lett, a főiskolán színész-nemzedékek kerültek ki a keze alól. Nem sokkal az ő sorozása után zeneművész bátyját is sikerült megmentenem attól, hogy tehetsége kárba vesszen a magyar kultúra számára. Ismert zenetudós lett, vele kapcsolatban sem lehet rossz a lelkiismeretem.

A hamadik egy hegedűművész növendék volt. Ez már 1989 őszén történt, pezsgett körülöttünk a világ. Ez alkalommal az volt a feladat, hogy bevonulás előtt vizsgáljuk felül azokat, akiknél az utolsó sorozás óta valami újabb egészségi gond merült fel. Ez az elkeseredett fiú is hozott valami orvosi leletet, de azoknak nem sok hasznát vette. A művészeti főiskolák kaptak bizonyos szűk keretet arra, hogy a legtehetségesebb növendékek felmentését kezdeményezzék. A gyerek éppen hogy nem fért be, mert egy országos versenyen „csak” másodikként futott be. Szemüveges volt. Megkérdeztem, hány dioptria, mondta, hogy hat. Töprengtem, végül így szóltam: „Hát ezt azért időnként nem árt ellenőrizni. Annyit tudnia kell, hogy ha holnapra hoz egy szemészeti leletet hét dioptriáról, akkor a hadseregnek le kell mondania a maga szolgálatáról”. Persze másnap visszajött az újabb, immár hét dioptriáról szóló lelettel. Csak az volt a ciki, hogy miután a parancsnok közölte vele sajnálatos alkalmatlanságát, odajött az asztalunkhoz, és megköszönte. Szerencsére a tisztek nem hallották, bár talán akkor sem történt volna semmi, ha hallják. Sorozó társam egy kedves, csupaszív, jó humorú gyerekorvos volt, a rohanó politikai események nagyon felvillanyozták. „Ne köszönjön semmit, csak egyet ígérjen meg: ha átlépjük a román határt, elsőként jelentkezik katonai szolgálatra!” Miután a srác elment, odafordultam hozzá: „Te Sándor, nekem meg azt ígérd meg, hogy ha a románok lépik át a magyar határt, te leszel az első, aki jelentkezik!”

A román határon a helyzet azóta is változatlan, szegény Sándort Isten nyugosztalja, pár éve elvitte valami betegség. A hegedűművész nevét nem jegyeztem meg, így nem tudom, mire vitte.



Eleven hagyomány

Erdős Renée

(Érseklél, 1879. május 7. – Budapest, 1956. július 9.)

„Ha elgondolom, hogy vágy és cselekedet közt nincsen semmi különbség, akkor igazán nem tudom mikor vagyok erősebb, akkor-e ha vágyaimban élek, vagy akkor ha cselekedeteimben?” „Szeretem a férfit, nem azért, mert szép, nem azért, mert okos, mert tanult, mert zseniális, mert hősiesség, mert odaadó, nem azért. Hanem szeretem, egyszerűen azért, mert csak ő tudja nekem adni azt a mámort, ami nélkül nem tudok élni!”

Erdős Renée 1879. május 7-én született, Ehrental Regina néven, egy ortodox zsidó család hetedik gyermekeként, a csallóközi Érseklélen. Szigorú és zárkózott apja ritkán mutatta ki érzelmeit, még köszönni sem köszönt, sem ha elment, sem ha hazajött, csak éppen az ünnepeken, vagy ha vendég volt ott. A családja tagjait hétköznapiakon nem érdemesítette ekkora figyelemre. Nem csoda, hogy a magányos hétéves gyerek szeretetével egy idős győri bencés pap felé fordult, aki felfedezte rendkívüli intelligenciáját és franciára, németre, irodalomra taníttatta. Útmutatóul egy Újszövetséget ajándékozott 11 éves tanítványának, aki saját vallásától amúgy is idegenkedett, hiszen a zord családi körben, héber nyelven elmondott péntek esti imákból egy szót sem értett. Ettől fogva éveken át a két hagyomány között vívódott. Előnyös külsejét és önfejű természetét egyaránt a bibliai ósanyákra emlékeztető nagyanyjától örökölte, saját érzékiségét, ami kudarcra végződő szerelmi kapcsolatokba hajszolta, egyre inkább zsidóságával kapcsolta össze. A tizenöt évesen Pesten szerencsét próbáló fekete szemű, hosszú fekete hajú, különös szépségű fiatal lány tehetségére sokan felfigyeltek.

Tizenhat évesen beiratkozott a színiakadémiára, de hamarosan az írás felé fordult. Első versei **A Hét** című lap hasábjain jelentek meg, első verseskötete **Leányálmok** címmel 1899-ben látott napvilágot. Ezt követően az **Egyetértés** című folyóirat munkatársa, majd **Az újság** bécsi, római és firenzei tudósítója lett. Pályáját merész, erotikus versekkel kezdte, melyek nevét egycsapásra ismertté tették.

Leginkább az maradt meg róla a köztudatban, hogy szülői könyvespolcokról kilopott regényeit a 20. század közepéig titokban olvasták a középosztály fiatal lányai. Erotikus tartalmukból próbálták kikövetkeztetni, mi várhat rájuk a

nászéjszakán. Ám nemcsak az utókor, hanem már kortársai is Erdős Renée-t tartották a legerotikusabb írónőnek, aminek aligha örült.

Első, még konvencionális hangú verseskötetének megjelenését az az Eötvös Károly támogatta, aki a hírhedt antiszemita tisztaeszlári vérvádperben a vádlottak védőügyvédjeként, a nemzetközi sajtóban is tiszteletet vívott ki magának. Eötvös segítette az újságírói pályára is: ő vitte tárcaírónak az általa szerkesztett **Egyetértés** című folyóirathoz a húszéves lányt. **Versék** című második kötetét, mely a nevét felkapottá tette, 1902-ben a hazai modern irodalom előfutára, a pályája csúcán álló népszerű író és újságszerkesztő Bródy Sándor rendezte sajtó alá. „Ha küldelek százszor: / Százszor visszavárlak. / Amikor gyűlöllek, / Akkor is kívánlak” - írta Erdős Renée, a szelíd magyar (női) költészetben szokatlan, vakmerő hangon. A Nietzsche-i felsőbbrendű ember, az „Übermensch” női párjának - a társadalmi kötöttségektől magát szabadnak nyilvánító, férfiak fölötti hatalmával élő és visszaélő kíméletlen démonnak szemszögéből írt versek Ady Endrét lelkes szavakra ragadtatták. Egyenesen „**zseniális poétalánynak**” nevezte az akkor huszonhárom éves költőnőt. „Egy budapesti napilapban, mely állandóan hangoztatja, hogy protestáns és magyar érdekekért s a klerikalizmus ellen küzd, kíméletlen támadás jelent meg egy zseniális poétalány, Erdős Renée ellen. Az erkölcs nevében. Tetszik érteni? Egy gyönyörű talentum merész, erős szárnyait be akarja piszkítani, meg akarja tépdetni az erkölcs nevében egy lap, mely magát protestánsnak, magyarnak és szabadelvűnek vallja.” (Ady Endre,



Erdős Renée és Bródy Sándor

Nagyváradai Napló, 1902. november 26.) Az sem kizárt, hogy Erdősnek a hagyományos női szereppel szakító, tabudöntő versei a századfordulón még eredetinek semmiképp nem mondható, konvencionális lírával próbálkozó Ady költészetére is megtermékenyítő hatással lehettek. Bródy Sándor, korának híres férfiszépsége, akit

Móricz Zsigmond szerint „Isten a jókedvében teremtett”, végzetesen beleszeretett. Három évig tartó, veszekedésekkel tarkított és a kíváncsi pesti szemek előtt folyt viharos szerelmük mindkettőjük életének meghatározó élménye lett. Amikor 1905-ben végleg szakítottak, mert Erdős nem

volt hajlandó feleségül menni az elvált íróhoz (akinek ráadásul öt fia közül az egyik házasságon kívüli viszonyból született), Bródy szíven lőtte magát, s bár felépült, „soha meg nem gyógyult” többé: húsz év múlva boldogtalan, magányos emberként halt meg. Az önmagát megtagadó író megúsza egy idegösszeroppanással, majd Olaszországban, illetve Budapesten évekre zárdába vonult. „Eddigi bűneimet az egész eljövendő lételemmel akarom jóvá tenni. Tisztán és erkölcsösen akarok élni és akarom, hogy az legyen a művészetem is.” – írta egy levelében. Szakításuk okaira Erdős Renée az 1908-1928 között írt *Ősök és ivadékok* című, nyolc kötetből álló önéletrajzi regényciklusában igyekezett érthető magyarázatot találni. Mái kiadatlan levelezésükből az derül ki, hogy kölcsönös féltékenység gyötörte őket - és egyikük esetében sem megalapozatlanul -, az író a szakításuk után tizenhárom évvel írt *Az élet királynőjében* már az új lelkeség megtalálásához vezető út egyik keserves, ám elkerülhetetlen lépéseként ábrázolta a történeteket. Erdős ugyanis 1909-ben áttért a katolikus vallásra, s vele átvette új hite éppen virulásnak induló antiszemitizmusát is.

Az új lelkeségről akart írni, de végül mindig a női szexualitás tabukat sértő ábrázolásánál kötött ki. Szándéka szerint alkotásai művészregények voltak, melyeknek antik szobrok-ról, itáliai festményekről diskuráló hősei kiutat keresnek a nyugati civilizáció válságából. E krízis okát Erdős egyre inkább az individuum (s így a nő) jogainak túlzott érvényesülésében vélte meglelni. 1933-ban megjelent, szintén önéletrajzi ihletésű, *A csöndes kikötő* című regényében, már Hitler fenyegető árnyékában „ócskaságnak” nyilvánította, s végleg elvetette Nietzsche nézeteit az átlagember fölött álló „új férfiról”, s ezzel saját korábbi elgondolásait is a modern nőről. (Meglépő, hogy az irodalmárok még a túlságosan egocentrikus modern társadalmak hanyatlásáról folytatott hosszú dialógusokat tartalmazó *A csöndes kikötőt* is szemrebbenés nélkül női lektőrnek olvasták.)

Mélyen átélt katolicizmusa, melynek hatására megtagadta

korai úttörő verseit, s ami akadályozta írói tehetsége kibontakozását, nem mentette meg a zsidóüldözések idején. 1938-tól nem publikálhattott, álnéven írt, s 1944-ben bujkálnia kellett. Kórházban feküdt, orvos lányának felügyelete alatt, aki később öngyilkos lett. „És nem volt szabad meggyógyulnom – írta a Petőfi Irodalmi Múzeumban található publikálatlan önéletrajzában –, mert ez a deportálást és a halált jelentette volna.” A második világháború alatt villáját kifosztották és elfoglalták. A keresztény politikus, Schlachta Margit szerzett neki egy szerény lakást a Lövölde téren, éppen a Kairó kávéházzal szemben, ahol a huszadik század első éveiben Bródy Sándorral „gyilkolták egymást halhatatlan szerelmükkel”, amely nem múlt el sohasem. (Második férje ekkoriban hagyta el: „a környezet, az új életstandard nem volt számára megfelelő” – indokolta rezignáltan az író.) Élete végzetes tévedéseivel nem maradt ereje szembenézni: „Olcso dolog volna nekiülni és



megírni, ami velem 1938. december 25., tehát a zsidótörvény életbelépése óta a felszabadulásig történt. (...) Miért írtam meg azt, amit úgyis tudok, s amit nem akarok még egyszer átélni gondolatban sem? Miért gyötörjem magamat az emlékezettel? Segít ez? Egyáltalán mi segíthet rajtam?”

Az utókor azért segíthetne valamit. Azokat a verseit, amelyekben Adynál korábban jelentkezett az új időknek új dalaival, újra meg kellene jelentetni, hogy ki lehessen jelöltni helyét a modern magyar költészet történetében. Vele kapcsolatban a „lektűríró” skatulyát is jó lenne elfelejteni: regényeiben Erdős Renée sok nyugati kortársához hasonlóan a tizenkilencedik század végén felgyorsuló nőemancipáció következményeivel, „az új nő” megjelenésével igyekezett szembenézni. Ehhez fel kellene tárni, milyen hatást gyakoroltak rá Nietzsche és olasz tanítványának, a dekadens műveivel a korabeli Magyarországon is elhíresült Gabriele d’Annunzió nézetei. Kétségbeesett katolicizmusa is megér némi vizsgálódást. És miután a megválaszolható kérdéseket megfogalmaztuk, érdemes lesz a műveit újraolvasni. Bródy Sándor és Erdős Renée tragikus szerelmének történetét szintén meg kellene őriznünk emlékezetünkben, ahogy tőlünk nyugatra nagy becsben tartják az amerikai F. Scott Fitzgerald és Zelda Seyre vagy a Monarchiában és Németországban élő Lou Andreas-Salomé és Friedrich Nietzsche, Rainer Maria Rilke, Sigmund Freud kapcsolatának történetét, mert a korról is szólnak, amelyben alkottak.

Még nem késő. Nem dőlt el, hogy az irodalomtörténet-írás végleg száműzte-e az éppen hatvan éve meghalt Erdős Renée-t a modern magyar irodalom előfutárainak sorából. Hiszen 1927-ben vásárolt rákoshegyi villája – ahol 1944-ig élt – fővárosi védeltséget élvez, ma emlékház, ahol állandó kiállítás őrzi emlékét. A villa 1990-től helytörténeti gyűjteménynek és galériának ad helyet.

Erdős Renée volt az első nő a magyar irodalomban, aki meg tudott élni alkotómunkásságából. Karinthy is írt róla paródiát *Norrah* címmel az *Így írtok* tiben.

Művei:

Leányálmok (versek) *Jöttem hozzátok* (versek) *Aranyveder* (versek) *János tanítvány* (színmű) *Sibyllák könyve* (versek) *Ősök és ivadékok* (regény I-IV.) *Egy perccel alkonyat előtt* (versek, 1921.) *Santerra bíboros* (regény) *Római levelek* () *A nagy sikoly* (regény) *Assisibeli zsoldos* (színmű) *Báró Herczföld Clarisse* (regény) *Lavinia Tarsin házassága*, regény) *Az indiai vendég* (regény) *Brüsszeli csipke* (regény) *Emlékeim* () *Hajnali hegedűszó* (regény) *Összegyűjtött művei* () *Árgirus* (regény) *Szemünk fénye* (regény) *Édes Rosamunda* (regény) *Lysias* (regény – Réz Bálint álnéven) *A csukott kert* (versek) *Gránátvirág* (regény) *Antinous: Egy szerelmes nyár története* (regény, kiadás) *Sába királynője* (regény - Réz Bálint álnéven) *Palladis Rt.*, Pengős könyvek, 1935-39.

Összeállította: B. Osvát Ágnes

Erdős Renée verseiből

Egyszer megnyugszom

Egyszer megnyugszom és erős leszek,
S majd könnytelenül járom az utat.
És tűz, víz, nap, zivatar középett
Vidáman hordom vándorbatyomat.

Egyszer majd elrepülnek álmaim,
Mint könnyű felhők a vihar után,
S zaklatott éjek látomásain
Szendergő lelkem föl nem sír talán.

Szívem falán egyszer majd rést nyitok,
Mert maka csul véd múlt emlékeket,
S kiszórok onnan minden lim-lomot,
Fakó babér- és rózsalevelet.

Egyszer majd olyan egyedül leszek,
Hogy elfelejtek időt és napot.
S a lét szárnyán cikázom csüggeteg,
Miként az űrben bolygó csillagok.

S távol lesz tőlem: múlt, jövő, jelen –
Távol a zaklató álmok, a vágy –
S a nagy éjben kialszom hirtelen,
Mint egy ismeretlen, fáradt világ.



Uram, uram!

Uram, Uram, nem kérek ajándékot,
Sem dús fizetést, sem ami megillet –
Én és a lelkem most már arra várunk,
Hogy megnyithassuk aranykertjeinket.

Hogy rajta belépj ünnepi pompában,
És megízleld termésünk és tudásunk –
Mert földnek idegen már a mi létünk,
S világnak idegen a virulásunk.

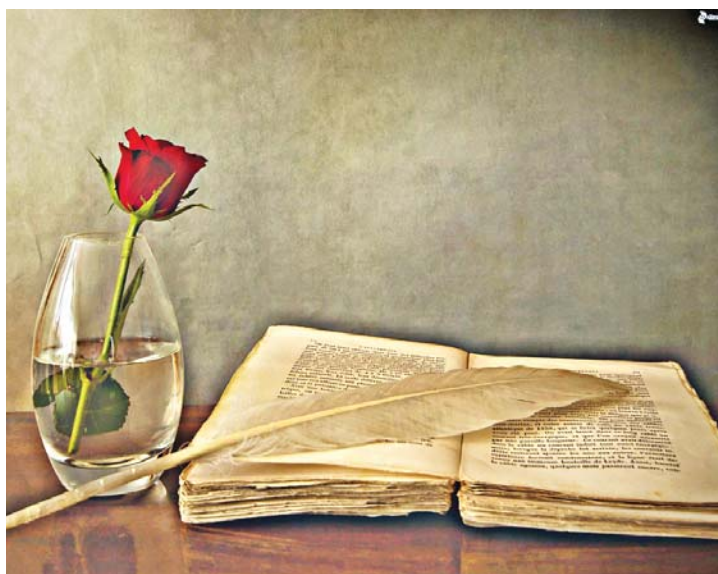
Uram, ezer éjszaka könnye hullott,
Míg megérett a szőlőtőn gerezdünk.
Féltünk a téli hideg harmatoktól,
Uram, őrt álltunk és verejtékeztünk.

Gonddal neveltünk te tiszteletedre
Minden virágot - s eleget gyomláltunk –
Korán kelők és hallgatagok lettünk,
S míg nőtt a munkánk, elfogyott az álmunk.

Uram, Uram, mi jó kertészek voltunk,
S ha mi imánk volt: azt dalolva valltuk.
S ha készülődtünk hangos ünnepekre,
Nem a magunk dicsőségét akartuk.

S hogy ünnepünket Te visszavetted,
Belenyugodtunk és panaszt nem tettünk.
Mentől kevesebb helyünk a világban,
Annál nagyobb és virulóbb a kertünk.

Uram, minden nap egy-egy új barázda,
Amit így vágunk – s míg elfogy az élet,
Készen leszünk s méltók, hogy befogadjunk
Téged, Uram és a végtelenséget.



*Az ízek és szagok/ Magokban és rügyekben/ Várják a hónapot,/ Amelyben megszülettem./
Ez az én hónapom / Erről se jót, se rosszat!/ Legjobban én tudom,/ Mi jót, mi rosszat hozhat.”*

(Székely János: Március)

SZÉKELY JÁNOS EMLÉKEZETE

Március 7-én lenne 87 éves, és már 24 éve eltávozott

Vidám tudomány

*Abból az alkalomból, hogy a Nagy Nemzetgyűlés
(egyhangúan) új sajtótörvényt szavazott meg.*

Miféle sárból, miféle takonyból
Gyúrhattak téged,....., akit úgy
Kedveltem egykor – hogy visz rá a lélek,
Hogy szóval árts és tettekkel hazudj?

Szavaz a téboly. Megfosztja szavától
A Szellemet – s te szavazol vele,
Így biztosítva kiváltságodat, hogy
Szellemesen szavalhass

Jutalomképpen tiéd a kiváltság,
Hogy jogod legyen tiltakozni – épp
A tiltakozók jogait betiltó
Egyetértésed bő jutalmaképp!

Megszavazni, hogy pofázhass, pofázni,
Hogy megszavazhasd, bármit kérnek is,
Hatalommal a népet, a hatalmat
Néppel zsarolni – tudomány ez is.

Szeretnek érte, mindkettő szeret még,
Egyik sikert, a másik posztot ad.

De hát, jóember, legalább te mérd fel:
Hány lovat ülsz meg egyetlen fenékkal?

Vagy hány fenékkal egyetlen lovat?

1974.

(ezt mindenki tudja, hogy kihez íródott)



Mentség

(A düh szonettjeiből)

Jól szervezett rablóbandák ragadják
Hatalmukba a kontinenseket.
Lerágják őket, mint hullát a hangyák:
Kopár mezők és letarolt hegyek,

Üres folyók, lakatlan tengerek,
Kifosztott bányák, néptelen tavak:
Kopasz tekévé változik kerek
Csillaghazánk a körmeik alatt.

Ha netalán majd megkérdi egy gyermek,
Hogy hová lett az örökség, amelyet
Apáink hagytak ránk – mivé leszünk?

Mentség-e, mondd, ha most előre s önként
Leszögezzük, hogy mindazt, ami történt,
Nem értünk tették, hanem ellenünk?

1970.

*(Ékes bizonyíték arra, hogy a nagy költők szava
minden korokban aktuális.)*

Zsidov Magdolna*

Elmehordalék a hétköznapiakból

No, nem azért nevet, mintha egészen jól érezné magát. Á, dehogyis! Inkább magát neveti ki, minthogy az egész világ rajta nevessen. A napjai általában ilyenek is, meg olyanok is, mint ahogy a napszakok is váltakoznak. Sohasem tart ki a kedélye reggeltől estig. Előfordul, hogy már kora reggel lehanyatlik, mint a horizonton lebukó Nap, de később ugrásszerűen feljavítja önszántából, mert ha lehet, nehogy máson múljon már. Rendszerint akad valami tragikomikus, amitől beindul nála a láncreakció, és ezen röhögnie és sírnia is kell. De van úgy, hogy leegyszerűsödik csak tragikusra. Arról meg mindenkinek van valamelyes fogalma, hogy ez még az előbbinél is rosszabb állapot, ilyenkor már csak sír az ember, vagy dühöng. Ez pedig mindig zajjal jár. No, ekkor dugja be a fülét, nehogy halláskárosult legyen.

Azt tudni kell, hogy K. Zoltán egyedül él, valahonnan mégis mindig kopogást hall. Tegnap például, egész nap fűrták-faragták felette a vezetékét, ettől szenvedett törést az élete. Kiderült, hogy miatta volt szükség a szerelésre, nála volt a baj gyökere. Ebbe megy lassan tönkre, hogy mindig nála van a baj. Szeretne az életből merítkezni, de a kádból mindig kifolyik a víz, az alatta lakó meg felkopog. Már évek óta orrolnak rá, szótlanul mennek el egymás mellett. Pszichiáterhez jár. Nem azért, mert a szomszéd ezt ajánlotta, inkább azért, mert egy kis lelki érzékenységre vágyik. A pszichiáter nő és csinos, de a felállított diagnózison kívül nem tud hozzá közelebb kerülni. A lelkéről alig esik szó, leginkább csak a módszerről, amivel kísérletezik rajta. Legutóbb hipnózissal próbálkozott. Miután mélyállapotba került, szerelmet vallott neki, erre elküldte azzal, hogy tovább nem vállalhatja a kezelését. A vonzalom kizáró ok. Nem bánja, érzélem nélkül úgy sem tudna mit mondani neki.

Az a pszichiáter, aki kiiktatja az érzéseit, miért nem megy el hentesnek? – tűnődött el K. Zoltán.

* * *

A szakma választja az embert, vagy az ember a szakmát, eddig még nem sikerült kiderítenie. Senki sem tudja, amikor választ, hogy fogja-e szeretni. S. Péter, miután kijárta a nyolc általánost, apja tanácsára úgy döntött, hogy fűnyíró lesz. Tudniillik az apja mindig azt mondogatta, „Édes fiam, te semmi másra nem leszel jó, csak füvet nyírni”. A szülők meg már csak tudják. Ki ismerné jobban az embert, mint ők. Csakhogy ilyen szakma nem létezik, ezért jobb híján kertésztanuló lett, abba is beletartozik a fűnyírás. Már évek óta űzi a szakmáját, megállás nélkül gasztalanít, de azok nemhogy fogynának, inkább szaporodnak. Időközben megértette a dudvák szaporodási szokását: addig kell kihúzni őket, amíg fel nem magzanak. A fejuktól szaporodnak. El

is döntötte, hogy tudományosan is be fogja bizonyítani. A főnöke beleköpött a levesébe, egészen mást állít. Szerinte a gyökérnek köszönhető minden. Ha rosszul távolítják el, még több gaz lesz belőle. S. Péter elámult, talált benne logikát, de maradt a saját verziójánál, azt eredetibbnek találta, mert közvetlenül az ő fejéből pattant ki. A főnökének nem tetszett, hogy nem őt igazolta. Ennek jelét is adta, a beígért fizetésemelést visszavonta. S. Péter kétségbe esett, utóbb már pislog, nem tud szemrebbenés nélkül bólogatni.

Az élet ment tovább, a gazok tovább nőttek, S. Péter, mit sem törődve ezzel, rendületlenül írt, csak lassan haladt. Tollba szerette volna mondania, de mostanában már nem kapni - tollat. A golyóstoll és a world kínálkozott a legjobb megoldásnak, az utóbbit választotta. Csakhogy ő két ujjal pötyögtet, ezért telt hosszú időbe, mire kész lett. De bármennyire azon volt, nem hallgatták meg sehol sem, így nem tudta bebizonyítani az elméletét. A gazokból elege lett, az élete mégsem lett hiábavaló, betöltötte a küldetését, már csak fűnyírást vállal.

* * *

S. J. Benedek, azaz Sándor József Benedek írtóra rühellte, hogy ezzel a névvel anyakönyvezték. Ha már egyszer atyai neve Sándor, akkor miért tették ki néhai szülei a gúnyolódás céltáblájának? Tavasz táján mindig azt kell hallgatnia, hogy mikor hozza már a meleget?

Neki is hiányzott egy másik meleg, de eltitkolta. Ritkán jutott hozzá, legfeljebb a felvonuláskor. Olyankor elmerült a melegségben. Ezért vesztett el korán a szüleit, s ezért tekinti őket néhainak. Azzal vádolták meg, hogy nem a gyerekek. Nekik sohasem volt melegük, de a családban másnak sem. Írna nekik levelet, hogy kiengesztelje őket, de több nem jut eszébe, mint ami a melegségével kiderült. Egyedül azzal békíthetné ki a szüleit, ami még eddig senkinek sem jutott eszébe. Neki se.

Ő elfogadta magát, anyja és az apja azt mondták, hogy ők nem. Nem ért velük egyet, mert már Uram bocsá', azért majdnem mindenért a gének a felelősek. De hiába, ősei a géneket nem ismerik. Szerinte arra várnak, hogy meggyógyuljon, vagyis ne legyen többet melege. S József Benedeknek már teljesen mindegy, neki ez nem morális kérdés, kifejezetten testi, ezért nem tudja leküzdeni.

* * *

L. Péternek van egy közeli rokona, a Béla. A minap nagy bajba került. Lopott a boltban egy doboz gyufát. A bíróságon nehéz gyermekkorára, küzdelmes, munkás múltjára, most pedig a munkanélküliségére hivatkozott. Senkit nem érdekelt. A gyermekkor csak a pszichológusokat érdekli, de csak addig, amíg az elméletüket be nem bizonyítják. A munkanélküliségre a bíró csak legyintett a kezével és annyit mondott, sokan vannak, mégsem lop mindegyik. L. Béla annyit válaszolt, persze, addig, amíg rajta nem kapják. Harminc nap elzárásra ítélték. Ekkora szegényt nem akart túlélni. Gondoskodott róla, hogy bele is haljon. Búcsúlevelet nem hagyott, a falra annyit írt: „Alkalmom szüli a tolvajt.”

*Zsidov Magdolna, Békéscsabán élő, kortárs író, költő, újságíró.



Húsvéti mese

Hol volt, hol nem, a Zsámbék melletti zsembékos réten élt három festőnyúl: Sára, Karcsi és Piroska. Sára sárga festőköpenyben sárga tojásokat festett, Karcsi kék köpenyben kékeket, Piroska piros köpenyben pirosakat.

Szorgalmasan dolgoztak, mert közeledett a húsvét. A zsámbéki tyúkok, nehogy odalegyen a becsület, kosárszám hordták nekik a tojást. A tyúkok mögött naposcsibék masíroztak. Apró csőrükkel ők is tojásokat görgettek.

A festőnyulak meg festettek, festettek és festettek.

Lassan az egész rét megtelt száradó színes tojásokkal. Minden állat gyönyörködve nézte. A zsembékok alól békák bámulták boldogan, a füvek hegyéről csigák lesték lelkesen, az ég tetejéről röpködő madarak számlálták önfeledten.

– Hess innen! – kergette Sára a kíváncsiskodókat. – Meg ne lássam, hogy valamelyiktek hozzáér a tojásokhoz!

Nem is esett baja egyetlen tojásnak sem. Rendszerben ment minden – egészen addig, amíg Piroska csuklani nem kezdett.

Úgy kezdődött, hogy Piroska elmerülten dolgozott. Egyszer csak megállt a kezében az ecset, annyit mondott, hogy: – Hukk! – és egy nagyot ugrott. Aztán visszahuppant, és akkor azt lehetett hallani, hogy: RECCS!

– Jaj, oda egy tojás! Egy szép piros tojás! – jajveszékelt Sára. Karcsi döbbenet hallgatott.

Piroska mondani akart valamit, de csak annyit tudott szólni, hogy: – Hukk! – és ugrott egy újabbat. Megint visszahuppant, és megint csak azt lehetett hallani, hogy: RECCS!

Aztán megint: – Hukk! – és megint: RECCS! És: – Hukk! – és: RECCS!

– Állítsd meg, Karcsikám! – könyörgött Sára. – Csinálj már valamit!

Karcsi rohant, és hozta Nyúl doktort.

A doktor máris vizsgálta volna Piroskát:

– Semmi baj, mondd szépen, hogy: – Á! – ám Piroska egyre ugrált. Szegény doktor kénytelen volt együtt szökdécselni vele. Mikor Piroska azt mondta, hogy: – Hukk! – arra mind a ketten felugrottak. A levegőben a doktor megnézte Piroska torkát: – Semmi baj, mondd szépen, hogy: – Á! – Aztán mind a ketten visszahuppantak: RECCS-RECCS! RECCS-RECCS!

– Semmi baj – lihegte a doktor. – Csak egy kis csuklás! – és elszelelt.

Piroska meg folytatta: – Hukk! – RECCS!... – Hukk! – RECCS!...

– Jaj nekünk, nem marad tojás! – siránkozott Sára. – Ilyen szegényt! Csinálj valamit, Karcsikám!

Karcsi a homlokára csapott: – Sót ide! – mert a nagymamájától hallotta egyszer, hogy a só jó a csuklás ellen.



– És citromot ide! – kapott észbe Sára is, mert a dédmamájától hallotta, hogy a citrom jó a csuklás ellen.

Karcsi elfutott a zsámbéki öregtemplomhoz. A harangozó-tól kapott egy kis sót. Fordult, és nyargalt vissza máris a zsembékos rétre.

Sára elrobogott a zsámbéki Lámpamúzeumba. A gondnok nénitől kapott egy fél citromot. Rohant vissza ő is Piroskához.

Piroska megnyalta a sót, és csak annyit mondott, hogy: – Hukk! – majd ugrott egyet: RECCS!

Aztán megkóstolta a citromot, és megint csak annyit mondott, hogy: – Hukk! – és megint ugrott egyet: RECCS!

– Ó, egek! – keseredett el Sára.

– Végünk van! – jelentette ki Karcsi.

Arra sompolygott a róka. Megérezte a nyúlszagot. Elrejtőzött a bokrok között, és bajszát nyalogatva figyelt.

– Melyik nyulat szeressem a három közül?... A kéket?... Az túl izmos! A pirosat?... Az túl ugrálós! A sárgát?... Az az ijedségtől egészen elgyöngült... Az jó lesz! – és kúszni kezdett Sára felé.

– Sára éppen könyörgőre fogta a dolgot: – Állj meg, állj meg, Piroskám! – Állj meg, mert megesz a szegényt!

– Miért a szegényt? Inkább majd én! – vigyorodott el a róka. Abban a pillanatban Piroska minden addiginál magasabbra ugrott és meglátta a rejtőzködő ravaszdit.

– Róka! Róka! – kiáltotta, és az ijedségtől menten elállt a csuklása.

– Menekülni! – kiáltotta Karcsi, mire mindhárman futni kezdtek. Zsámbék felé vették az irányt.

A róka nem merte a városig követni őket, mert félt, hogy a zsámbéki polgárok kiporolják a bundáját.

– Illa berek, nádak erek, legjobb, hogyha hazamegyek! – gondolta, és sebtében eltakarodott.

Sára, Karcsi, a zsámbéki tyúkok meg a naposcsibék akkor vállukra ültették Piroskát, és úgy vitték vissza a zsembékos rétre, mint a nap hőjét. Piroska már nem csuklott, csak örömeiben szipogott egy kicsit.

Ha a Zsámbék melletti zsembékos réten jártok, különösen húsvét táján, nézzetek jól körül: talán meglátjátok a három festőnyulat. De óvatosan keresgéljete, nehogy egy száradó színes tojásra lépjete!

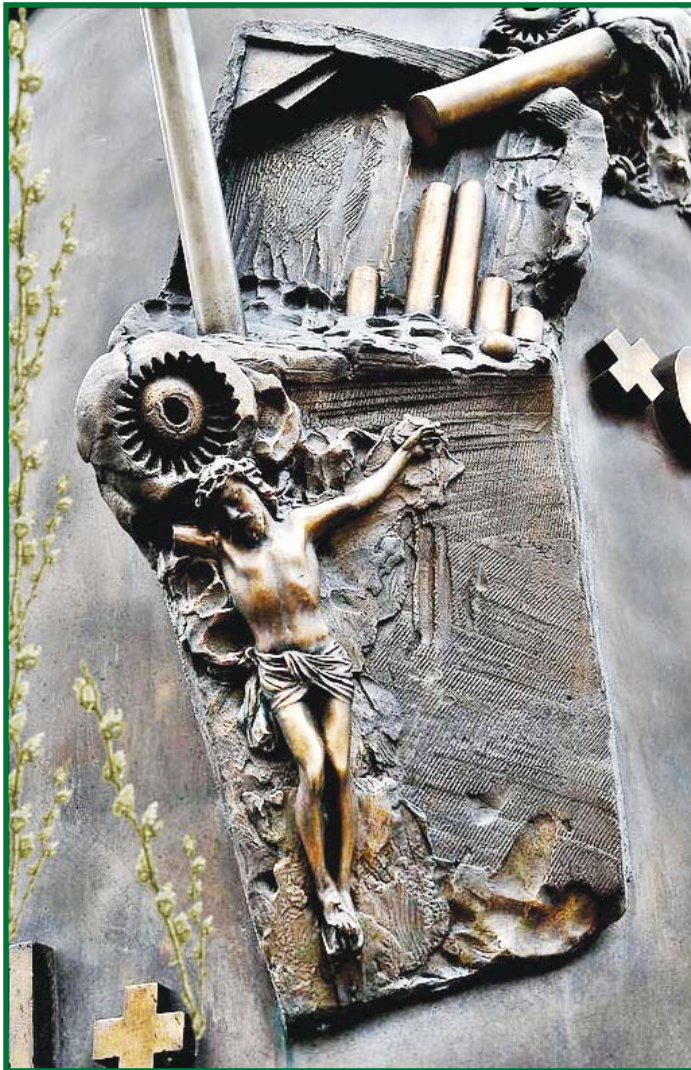


Kellemes húsvéti ünnepeket és jó vakációzást kíván mindannyiatoknak a szerkesztő néni és továbbra is várja leveleiteket, javaslataitokat az alábbi címre:

B. OSVÁT ÁGNES

540477 Targu Mures Str. Armoniei nr. 22 ap.13 Jud. Mures
ROMANIA

Telefon: 0265-249918 és 0365-803670
Mobiltelefon: 0770-173128, 0771-293784



Dsida Jenő

Nagycsütörtök

Nem volt csatlakozás. Hat óra késést jeleztek, s a fullatag sötétben hat órát üldögéltem a kocsárdi váróteremben, nagycsütörtökön. Testem törött volt, és nehéz a lelkem, mint ki sötétben titkos útnak indul végzetes földön, csillagok szavára, sors elől szökve, mégis, szembe sorssal, s finom ideggel érzi messziről nyomán lopódzó ellenségeit. Az ablakon túl mozdonyok zörögtek. A sűrű füst, mint roppant denevérszárny legyintett arcul. Tompa borzalom fogott el, mély állati félelem. Körülnéztem. Szerettem volna néhány szót váltani jó, meghitt emberekkel, de nyirkos éj volt, és hideg sötét volt... Péter aludt, János aludt, Jakab aludt, Máté aludt, és mind aludtak.... Kövér csöppek indultak homlokomról, és vigicsurogtak gyűrődött arcomon...

Tisztelt olvasóink!

Előfizetői díj változatlanul: 2000 Ft. belföldre, Európába 20 EU, a tengeren túlra 30 USD egy évre.

(A postai díjakat áttekintve kényszerülünk ezen emelésre, hiszen az évi négy szám postai feladása egymagában 5000 Ft-ba kerül Európa országaiba.)

Előfizetni természetesen banki átutalással is lehet, a következőképpen:

Belföldről: Erdélyi Körök Országos Szövetsége. Számlaszám: 10918001-00000063-39990003, UniCredit Bank, Szekszárd.

Külföldi átutalás esetén: Erdélyi Körök Országos Szövetsége 2200 Monor, Kapisztrán János u. 49. Számlaszám: 10918001-00000063-39990003. IBAN: HU34 1091 8001 0000 0063 3999 0003. Bank-kód: UNICREDIT BANK - SWIFT (BIC): BACXHUHB

Kérjük, ne felejtsek: lapunk biztonságos kiadását, Erdélybe történő ingyenes eljuttatását segítik az SZJA 1%-nak adományozásával.

Adószámunk:

19110114-1-13

Támogatóink listája az 52-53. oldalon olvasható.

ÁTALVETŐ ONLINE

Lapunk pillanatnyilag 2008-ig visszamenőleg az interneten a következő címeken olvasható:

www.ekosz.hu, www.erdelyikor.hu.

